ПРОФІЛЬ МІСТА ЧЕРКАСИ

2026 рік

Зміст

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ	**3**
Контактна інформація	3
Загальна площа	3
Відстані до основних центрів та кордонів	3
Географічні особливості	4
Адміністративно – територіальні одиниці	6
Населення	7
Історична довідка	10
Природні ресурси	15
Структура земельного фонду	21
Бюджет міста	21
Результати зовнішнього оцінювання міста	26
2. ЕКОНОМІКА	**29**
Загальний опис	29
Питома вага Черкас в економіці Черкаської області	30
Найважливіші підприємства за галузями	31
Промисловий комплекс м. Черкаси	37
Підприємництво	43
Ключові характеристики	47
Споживчий ринок	50
Динаміка залучення іноземних інвестицій	51
Динаміка зовнішньоекономічної діяльності	54
Динаміка освоєння капітальних інвестицій	59
Будівельна діяльність	62
3. ІНФРАСТРУКТУРА	**65**
Загальний опис	65
Транспортна інфраструктура	67
Торгівельна та побутова інфраструктура міста	73
Характеристика сервісної інфраструктури для бізнесу	76
Інфраструктура туризму	79
4. СОЦІАЛЬНА СФЕРА	**91**
Загальний опис	91
Ринок праці та заробітна плата	92
Заборгованість із виплати заробітної плати	94
Трудові ресурси	96
Охорона здоров'я	99
5. ГУМАНІТАРНА СФЕРА	**106**
Загальний опис	106
Освіта	110
Заклади культури	112
Найвизначніші пам'ятки	113
Фізкультура і спорт	114
6. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ	**115**

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Контактна інформація

Черкаська міська громада — територіальна громада в Україні, в Черкаському районі Черкаської області. Адміністративний центр - місто Черкаси. Утворена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року.
КАТОТТГ (кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад): UA71080490000022110
Адреса Черкаської міської ради та виконавчого комітету Черкаської міської ради:
- поштовий індекс 18000, місто: Черкаси, вулиця Байди Вишневецького 36;
- код 472, телефон: 36-01-84;
- електронна пошта: info@rada.ck.ua;
- сайт: https://cherkasy-rada.gov.ua/;

Загальна площа

7759 га (77,59 кв. км.)

в т. ч.

- забудовані землі 5978 га
- площа парків та скверів міста 203,2 га

Відстані до основних центрів та кордонів

до найближчих значних аеропортів України:

- до аеропорту Бориспіль 160 км (99,4 милі);

до аеропорту Жуляни 192км (119,3 милі);

до найбільших міст України:

- до Києва 189 км (117,44 милі);
- до Харкова 371 км (230,53 милі);
- до Дніпра 281 км (174,6 милі);
- до Львова 727 км (451,7 милі);
- до Одеси 445 км (276,5 милі);

до найбільших європейських міст:

- до Лондона 2592 км (1610,5 милі);
- до Парижа 2588 км (1608,1 милі);
- до Берліна 1526 км (948,2 милі);
- до Рима 2541 км (1578,9 милі);
- до Варшави 966 км (600,2 милі);

до пунктів пропуску через державний кордон України:

- до переходу Ягодин – Дорогуськ (на кордоні з Польщею) 692 км (429,9 милі);
- до переходу Ужгород - Вишнє-Німецьке (на кордоні з Словаччиною) 998 км (620,1 милі);
- до переходу Чоп - Захонь (на кордоні з Угорщиною) 1000 км (621,3 милі);
- до переходу Дякове – Халмеу (на кордоні з Румунією) 1030 км (640 миль);
- до переходу Виступовичі – Словечно (на кордоні з республікою Білорусь) 406 км (252,2 милі);
- до переходу Могилів-Подільський – Отач (на кордоні з республікою Молдова) 405 км (251,6 милі)

Географічні особливості

Рисунок 1.1

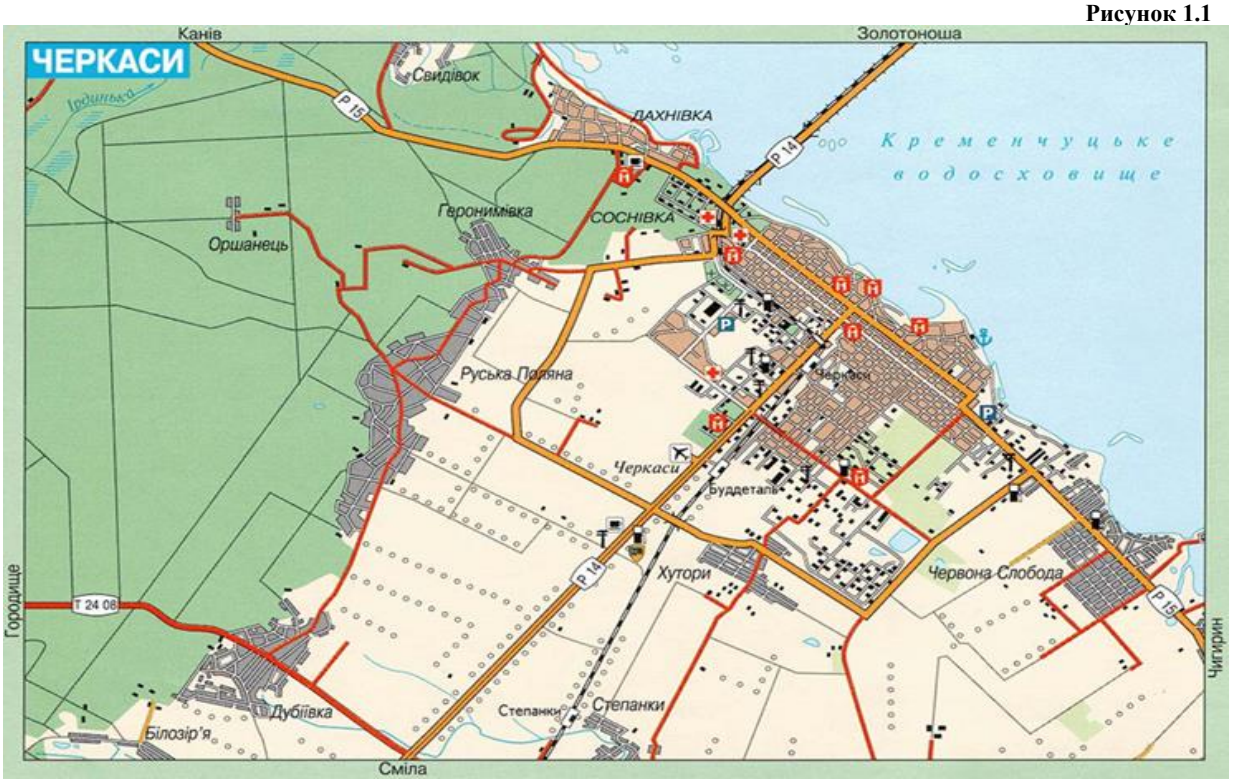

Черкаси розташовані в Центральній Україні, на високому правому березі головної річкової артерії України — Дніпра, зокрема, створеного в його середній течії Кременчуцького водосховища, через яке збудовано найбільший міст-дамбу в Україні. Рельєф історичної частини міста сформували Замкова гора, на якій колись розташовувався Черкаський замок, та численні яри в Соснівці. Більша частина міста розташована на рівнині. Площа міста Черкаси становить 77,5 км². Місто простяглось на 17 км уздовж берега Кременчуцького водосховища, завширшки Черкаси близько 8 км.

Рисунок 1.2

Громада межує на півночі та північному заході з Будищенською громадою, на півночі існує невеликий кордон (на Черкаській дамбі) із Золотоніською громадою Золотоніського району. На північному сході, сході, південному сході, півдні та південному заході її оточує Червонослобідська громада. На південному заході громада має кордон зі Степанківською громадою та на південному заході, заході та північному заході з Руськополянською громадою. Крайня північна точка знаходиться північніше мікрорайону Дахнівка на березі Кременчуцького водосховища, крайня південна - на перехресті вулиць Героїв Холодного Яру та Попівка, поблизу ПРАТ "Азот", крайня західна знаходиться у селищі Оршанець, та крайня східна розташовується поблизу вулиці Берегової.

Територія міста повністю належить до лісостепової зони. Відповідно до геоморфологічної та орогідрографічної ситуації природний ґрунтовий покрив території неоднорідний.

Домінуючими в західній половині міста та його околиць є темно-сірі опідзолені ґрунти в комплексі з лучно-чорноземними та чорноземами опідзоленими і деградованими. Східна половина міста покрита чорноземами осолоділими, чорноземами глибокими малогумусними в комплексі з лучно-

чорноземними ґрунтами і солодями. Ці ґрунти вважаються найбільш родючими в регіоні.
Територія борової тераси (район Соснівки-Дахнівки) складена піщаними та глинисто-піщаними ґрунтами дернового типу - від пісків слабогумусованих до дернових з різним ступенем розвинутості гумусового горизонту та оглеєності. Рівень родючості через низький вміст гумусу цих ґрунтів низький, а піщаний механічний склад, обумовлюючи вітрову ерозію, потребує їх лісозакріплення.
Низькі та заплавні ділянки зайняті гідроморфними ґрунтами переважно легкого механічного складу - лучними солонцюватими та болотними, нерідко в комплексі з солонцями. Природна родючість гідроморфних грунтів низька через їх перезволоженість (значна частина їх відноситься до заливних луків), малу структурованість гумусового горизонту та низький вміст поживних речовин. Тому ґрунти потребують меліорації, мінерального та органічного живлення; вони здебільшого сприятливі для вологолюбних насаджень, організації лугопаркових зон.
В структурно-тектонічному відношенні місто знаходиться в межах північно-східного середньодніпровського схилу Українського кристалічного щита з різким падінням його поверхні, в межах якого і сформувалась терасова правобережна рівнина. В межах міста докембрійський фундамент залягає на глибинах понад 180 м і представлений гнейсами, пегматитами. Зверху він перекритий потужною товщею тріасових, юрських, палеогенових осадових відкладів. Інженерно-геологічний шар товщею від декількох до декількох десятків метрів представлений переважно четвертинними піщаними відкладами з прошарками супісків та суглинків, перекритими на терасах горизонтом лесовидних суглинків товщиною в декілька метрів. В районі Соснівки верхній шар відкладів - це еолові піски потужністю до 10 м.
Таким чином, геолітологічна основа є сприятливою в інженерно-геологічному відношенні для містобудівного освоєння території.
В гідрогеологічному відношенні територія міста розташована в межах басейну Дніпровсько-Донецької западини. Підземні води спостерігаються у всіх стратиграфічних комплексах осадових порід - крейдяних, палеогенових, неогенових, четвертинних відкладах.

Адміністративно – територіальні одиниці

До складу Черкаської міської громади громади ввійшла Черкаська міська рада, що до адміністративної реформи об'єднувала два населених пункти, які і стали членами громади:

- місто Черкаси
- селище Оршанець.

У зоні економічного впливу м.Черкаси, як обласного та районного центру, на території 6878,0 км² розташовано 26 територіальних громад, де мешкає понад 597,0 тис. осіб.

Населення

Таблиця 1.1

	Одиниці виміру	2017	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Наявне населення (на кінець року)	осіб	278830	275665	273533	269836	267672	265976	264013	262,116
Щільність населення (на кінець року)	осіб на 1 км^2	3594	3553	3525	3478	3450	3428	3403	3378
Розподіл наявного населення за статтю (на кінець року)									
Чоловіки	осіб	127745	126131	124638	122790	122303	121366	-	-
Жінки	осіб	151085	149534	148895	147046	145369	144610	-	-
На 1000 чоловіків припадає жінок (на кінець року)	осіб	1182	1185	1194	1197	1188	1191	-	-

Максимальна чисельність жителів міста – 312,7 тис. осіб зафіксована на 1 січня 1994 р. З того часу в Черкасах, як в більшості регіонів України триває процес скорочення чисельності населення.

Рисунок 1.3

За даними Держкомстату України, на початок 2026 р. чисельність наявного населення в Черкасах становила 262116 осіб.

Серед обласних центрів України (станом на 01.01.2022) за чисельністю населення Черкаси посідали 16 місце.

Таблиця 1.2

№	Місто	Населення на (01.01.2003), тис. осіб	Населення на (01.01.2015), тис. осіб	Населення на (01.01.2022), тис. осіб	Зміна 2003–2021
1	Київ	2621,689	2887,974	2952,301	112,6%
2	Харків	1466,297	1452,887	1421,125	96,9%
3	Одеса	1021,064	1016,515	1010,537	99,0%
4	Дніпро	1071,421	992,178	968,502	90,4%
5	Донецьк	1026,036	936,257	901,645	87,9%
6	Львів	758,686	759,094	717,273	94,5%
7	Запоріжжя	811,078	761,992	710,052	87,5%
8	Миколаїв	511,522	494,763	470,011	91,9%
9	Луганськ	499,04	444,243	397,677	79,7%
10	Вінниця	357,941	372,484	369,739	103,3%
11	Сімферополь	363,997	338,319	336,212	92,4%
12	Чернігів	303,817	294,76	282,747	93,1%
13	Полтава	315,268	294,962	279,593	88,7%
14	Херсон	364,345	334,851	279,131	76,6%
15	Хмельницький	253,952	267,736	274,452	108,1%
16	**Черкаси**	**294,823**	**285,608**	**269,836**	**91,5%**
17	Чернівці	241,166	264,333	264,298	109,6%
18	Житомир	282,321	269,942	261,624	92,7%
19	Суми	291,586	271,57	256,474	88,0%
20	Рівне	248,472	249,639	243,873	98,1%
21	Івано-Франківськ	254,541	247,792	238,196	93,6%
22	Тернопіль	226,318	217,773	225,004	99,4%
23	Кропивницький	260,233	240,942	219,676	84,4%
24	Луцьк	206,215	217,103	215,986	104,7%
25	Ужгород	117,22	115,515	115,449	98,5%

Скорочення чисельності населення міста пов’язане з негативними процесами, що відбувалися після 1990 року в Україні загалом та в господарському комплексі міста зокрема, загальним зниженням рівня життя, що призвело до зменшення народжуваності і збільшення смертності.

Як результат вищезазначених демографічних та міграційних процесів, відбулися негативні зміни у віковій структурі населення: дещо зменшилась частка населення молодшої вікової групи, та збільшилась частка населення старшої вікової групи. Відбулося певне «старіння» населення міста: якщо на кінець 2001 року середній вік жителя Черкас становив 37,1 року, то вже на початок 2022 р. цей показник становив 42,8 р.

Динаміка вікової структури населення за основними віковими групами наведена нижче в таблиці:

Таблиця 1.3

	Розподіл постійного населення за окремими віковими групами (на кінець року), осіб			Демографічне навантаження на 1000 осіб у віці 15-64 роки особами у віці 0-14 та 65 років і старше (на кінець року), осіб	Частка окремої вікової групи у загальній кількості постійного населення (на кінець року), %		
	обидві статі						
	0-14 років	15-64 роки	65 років і старше		0-14 років	15-64 роки	65 років і старше
2005	36897	217540	35984	335	12,7	74,9	12,4
2010	34452	214491	36302	330	12,1	75,2	12,7
2011	34677	212564	37204	338	12,2	74,7	13,1
2012	35182	210591	38151	348	12,4	74,2	13,4
2013	35856	208233	39433	362	12,7	73,4	13,9
2014	36514	205402	41225	378	12,9	72,5	14,6
2015	37298	202305	42165	391	13,2	71,8	15,0
2017	37720	194431	44212	421	13,6	70,3	15,9
2018	37712	192298	44781	428,9	13,7	69,9	16,4
2019	37405	190027	48233	437,6	13,6	69,5	16,7
2020	36839	188031	46196	441,6	13,5	69,4	17,1
2021	36295	186363	47178	447,9	13,5	69,0	17,5

Продовження Таблиці 1.3

	Одиниці виміру	2005	2010	2012	2013	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Середній вік (на кінець року)	років	38,5	39,9	40,4	40,7	41,2	41,9	42,2	42,5	42,8	42,8
Кількість живонароджених	осіб	2290	2721	2831	2759	2663	2199	2050	1902	1693	1529
на 1000 осіб наявного населення	‰	7,8	9,4	9,9	9,6	9,3	7,8	7,4	6,9	6,2	5,6
Кількість померлих	осіб	3424	3259	3206	3208	3314	3352	3448	3467	3738	4344
на 1000 осіб наявного населення	‰	11,7	11,3	11,2	11,2	11,6	12,0	12,4	12,5	13,6	16,0
Природний приріст (скорочення) населення	осіб	–1134	–538	–375	–449	–651	-1153	–1398	-1565	-2045	–2815
на 1000 осіб наявного населення	‰	–3,9	–1,9	–1,3	–1,6	–2,3	-4,1	-5,0	-5,6	-7,4	-10,4
Міграційний приріст (скорочення) населення	осіб	–15	–200	–146	47	–722	-2456	-174	-28	-87	-

на 1000 осіб наявного населення	‰	–0,1	–0,2	–0,5	0,2	–2,5	-8.8	-0,6	-0,1	-0,3	-
Кількість шлюбів	одиниць	2481	2391	2374	2568	3047	2529	2375	2508	1781	1781
на 1000 осіб наявного населення	‰	8,5	8,3	8,3	9,0	10,7	9,0	8,5	9,1	6,5	6,5
Кількість розлучень	одиниць	1407	1025	390	408	388	361	641	396	315	315
на 1000 осіб наявного населення	‰	4,8	3,6	1,4	1,4	1,4	1,3	2,3	1,4	1,1	1,1

Історична довідка

Вже в пізньому палеоліті (40-10 тис. років тому) місце розташування Черкас знаходилося в зоні стійкого заселення та господарської діяльності людини. До епохи мезоліту (9-6 тис. років до н. е.) відносяться окремі артефакти, знайдені на території Черкас, поруч з сучасною Долиною троянд. Також відома стоянка Дніпровець епохи раннього мезоліту, в гирлі річки на околиці мікрорайону Дахнівки, що відноситься до зимовніковської культури (9-7 тис. років до н. е.) В IV ст. н. е.. на березі Дніпра, на території майбутнього міста (сучасний район готелю «Дніпро»), існувало поселення черняхівської культури. Поряд знаходився могильник жителів цього поселення, функціонування якого датується приблизно 350-375 рр. н.е. .

За часів Київської Русі, на території сучасного міста існувало поселення - городище, яке входило в систему оборонних замків-фортець для захисту від кочівників, що підтверджується виявленими артефактами - зброєю, знаряддями праці, монетами, датованими X-XII ст. Судячи з досліджених археологами і антропологами поховань, основним населенням цього селища були слов'яни і алани, невелика частина його жителів вже були християнами. Представники алан та інших кочових іраномовних племен скіфо-сарматського походження перебували на службі київського князя, проте вже в XII в. їх сліди губляться, згадки в літописах відсутні. Літопис також називає берендеїв, яких селили тут київські князі, чорними клобуками або черкасами. Звідси бере назву одна з теорій походження назви міста.

Татаро-монгольська навала надовго спустошило ці землі, але з часом люди потроху поверталися, відродилося життя. Безперервний розвиток міста простежується з кінця XIII ст. Російський історик І.М.Болтін у своїх дослідженнях стверджує, що Черкаси засновані 1284 року, що на 2 роки раніше за офіційно прийняту дату. Цієї ж думки дотримуються і відомі вчені-історики М.М.Карамзін, П.П.Семенов-Тянь-Шанський та інші.

Перша письмова згадка про Черкаси датується 1305 роком у Густинському літописі відомостями про те, що в "літо 1305 литовський князь Гедимін завоював Київ, потім Канів і Черкаси". Черкаси згадуються там як вже існуюче місто. Місцевий люд, що тяжів до укріпленого міста, як і всіх українців, тоді називали черкасами.

Починаючи з 1360-их років XIV століття в історії Черкас розпочинається період, пов'язаний із входженням міста до Литовського князівства. Відтоді Черкаси, в складі автономного на той час від литовських урядників удільного Київського князівства, стають центром Черкаського староства. Тут постійно перебував староста – намісник великого литовського князя. Так, у 1384 році місто згадується як укріплене місто на південних окраїнах держави. Роль Черкас зросла наприкінці XV століття, коли посилились напади кримських татар на Україну. Так, у 1483 році мешканці міста успішно відбили напад військ хана Менґлі-Ґерая. Черкаський замок разом з замками Вінниці, Брацлава і Канева утворював своєрідну лінію оборони на південних рубежах Київської землі, на шляху кримсько-татарських нападників.

Географічні й політичні умови впливали і на внутрішнє життя Черкас. В цей період місто стає одним із осередків формування нового соціального стану — козацтва. Польський історик і етнограф Едвард Руліковський, автор статті про місто Черкаси у «Географічному Словнику Королівства Польського», наводить переказ про те, що ще до переселення за Дніпровські пороги у XVI ст., перша Січ була біля с. Дахнівка - нині мікрорайону Черкас. Перші згадки про козаків відносяться до періоду, коли намісником черкаським був князь Богдан Глинський (1488-1495), людей якого татари називали "козаками черкаськими". Особливо уславились черкаські козаки в той період, коли старостою черкаським і канівським в 1514—1535 роках був Остафій Дашкевич (1472-1535). У цей час (1531р.) Черкаси витримали місячну облогу військ кримського хана Саадет-Герая. За час свого старостування Дашкевич очолив кілька вдалих походів черкасців проти кримських татар і турків. Урядуючи в Черкасах і Каневі, Дашкевич згуртував навколо себе козаків, зміцнив роль цих міст як центрів формування українського козацтва. У середині XVI століття місце черкаського й канівського старости посідав князь Дмитро Вишневецький - один з перших гетьманів запорозького козацтва. Від назви міста, навколо яких поселялись козаки, їх почали називати черкасами. А в російських документах XVI-XVII століть черкасами називали вже всіх українців.

Для оборони міста 1549 року черкасці звели на виступі дніпровської кручі (пізніше Замковій горі) фортецю. Від поля її відділяв широкий рів, саме ж місто розбудовувалось обабіч замку. На виступах круч височіли дерев'яні церкви. Були у місті і мурованні будівлі. Серед них — споруди, що містились на території сучасного скверу Богдана Хмельницького. Тут була резиденція князів Вишневецьких, укріплена високими мурами.

Відіграючи роль своєрідного плацдарму у заселенні пониззя Дніпра, Черкаси далі розвивались як місто. Тоді місто нараховувало 2 тис. дорослих жителів. Городяни обробляли землю, ловили рибу в Дніпрі та численних річках і озерах, полювали, розводили бобрів, приручали диких коней, тримали пасіки. Водним шляхом Черкаси вже тоді сполучались не тільки з прилеглими до Дніпра землями, а й з Волинню — через Прип'ять та її праві притоки.

Центром міського життя у той час був замок, збудований на місці старого. Він стояв на найвищій, вигідній з погляду оборони, Замковій горі над Дніпром. Стіни цієї фортифікаційної споруди були зведені з міцних дубових і соснових колод і по периметру мали 4 башти, між якими було 29 засипаних землею зрубів з накриттям. На випадок облоги в замку зберігалося продовольство і вода.

1 липня 1569 року відбулося підписання Люблінської унії, згідно з якою Україну, а отже і місто Черкаси, було передано зі складу Великого князівства Литовського до Польської корони. Розпочалася польська колонізація краю. У 1591 році вибухнуло повстання під проводом гетьмана Криштофа Косинського, котрий загинув у Черкасах від рук челяді черкаського старости Олександра Вишневецького. У 1595 році повстання під проводом Северина Наливайка поширилось і на територію Черкащини, міста Канів і Черкаси перейшли під контроль повстанців.

В історії міста особливе місце посідає Черкаський полк, який утворений 1625 року як один з полків реєстрового козацтва. У роки Національно-Визвольної війни з 1648 року він набув значення адміністративно-територіальної одиниці. Тоді Черкаський полк був одним з найбоєздатніших і брав участь в усіх важливих битвах війська Богдана Хмельницького.

Спогади сучасників про Черкаси 17 сторіччя:

Гійом ле Вассер де Боплан *французький інженер і військовий картограф, з початку 1630-х перебував на польській службі, на території нинішньої України, творець перших карт території України на основі інструментальних зйомок, автор* ***«Опису України» 1637рік.:***

«… Черкаси дуже старе місто, добре розміщене і придатне для укріплення. Я бачив його у час розквіту, коли сюди звідусіль сходились козаки і навіть мав резиденцію сам гетьман реєстрових козаків. У той час, як ми з ними воювали, вони теж тримали тут козацький полк. Є також пором для переправи через річку...»

Архідиякон Павло Алеппський «Подорож антіохійського патріарха Макарія в Росію» 1655 рік:

«…Переправившись через Дніпро, і, проїхавши дві милі, прибули в торгове місто, місце походження козаків, по імені Черкаси. Тут вони споряджають судна, які ходять в Чорне море, так як річка Дніпро тече біля самого міста. Тут вперше з'явилися козаки…».

Евлія Челебі *богослов, державний діяч, мандрівник і письменник Османської імперії 17 століття* ***«Книга подорожей», 1657 рік:***

«…Черкаси це кам'яна фортеця у володіннях польського короля. Однак намісник польського короля обмежений у своїх діях, і фортеця знаходиться під владою Дорошенка. Черкаси — це міцна кам'яна споруда, паланка, оточена насипним земляним валом з частоколом з колод, яка стоїть на березі Дніпра. У фортеці близько тисячі критих тесом будинків, монастир з трьома дзвонами, її лавки, гармати, арсенал чудові... У цій фортеці 3 тис. війська. І

невірні саме цієї фортеці, користуючись придатними для цього човнами, нападають на прибережні землі Чорного моря…»

11 квітня 1714 р. за мирним договором між Річчю Посполитою і Туреччиною, укладеним у Константинополі, Правобережжя України, а з ним разом і Черкаси, було оголошене володінням Польщі. 1791 року місто отримало магдебурзьке право, хоч існує версія, що такий привілей Черкаси мали й раніше.

Після другого поділу Польщі 1793 року місто відійшло до Росії, ставши одним з повітових центрів Вознесенського намісництва, а з серпня 1797 року — Київської губернії. На той час у місті було 535 дворів, 4 церкви, єврейська синагога, 3 шинки, 17 кузень, 8 крамниць, 2 бані та 2 вітряки. Населення становило 3 657 осіб, з них міщан було 471 особа, дворових — 81, казенних селян — 29, купців — 76 осіб.

Указом 1831 року цар Микола I скасував магдебурзьке право по всій Україні, в т.ч. втратило право самоуправління і місто Черкаси - замість обраного міщанами бургомістра владою призначався градоначальник. На початку XIX ст. почалась розробка плану генеральної забудови міста, яка здійснювалась потім з обов'язковим дотриманням певних норм і правил. В складанні проектів будинків брали участь відомі архітектори В.В.Стасов, Л.Руска, В.Гесте та інші. Майже вся нагірна територія міста була поділена на рівні прямокутники. Кожен квартал розбивався на 14 ділянок. На довшій стороні розміщувалось 5 будинків, на коротшій — 3. За планом вся територія міста складалась з 952 таких ділянок.

Рисунок 1.4

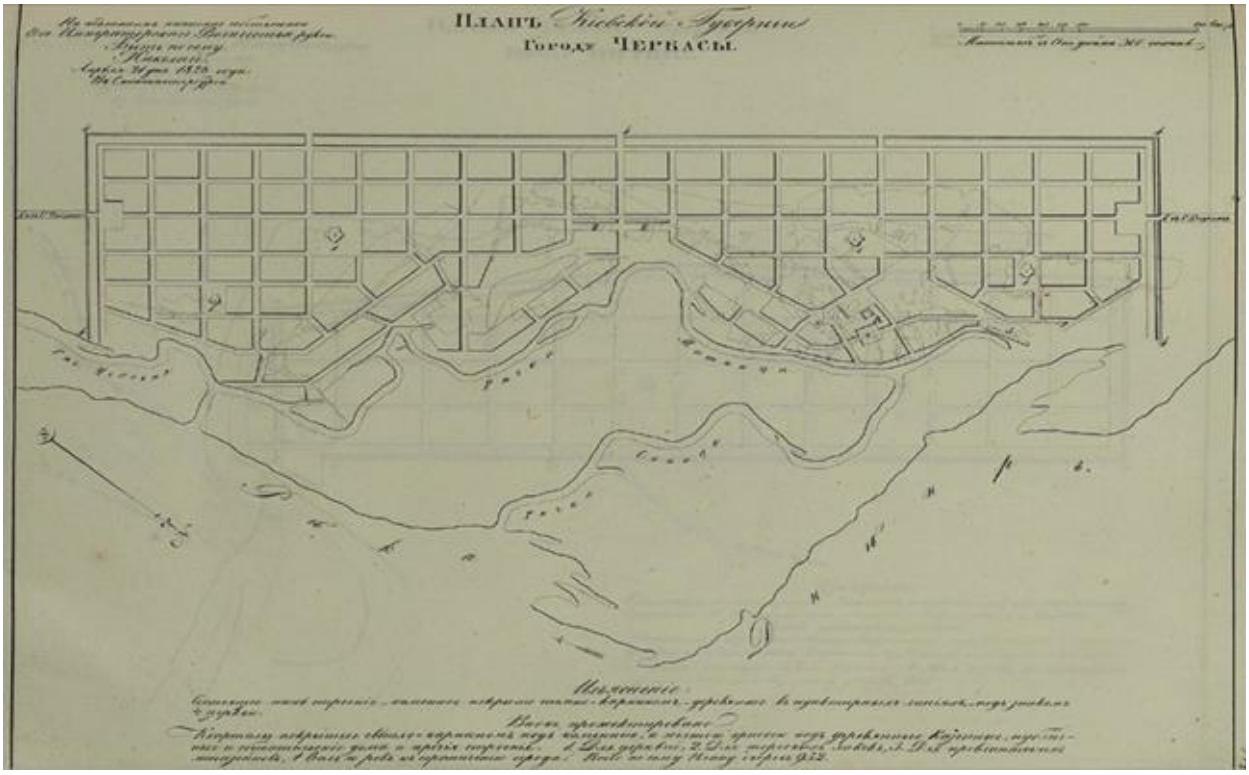

Ділилось місто на 5 частин. Соснівка слугувала місцем заміських прогулянок. Крім того, тут містились дачі місцевих багатіїв. Місцевість між сучасними вулицями Можайського та Пушкіна, називалась Казбет. Тут мешкали бідніші верстви населення. В районі сучасних вулиць Університетської та Красіна стояли вітряки. Від вулиці Пушкіна до Пастерівської простягалось власне місто (Середина).

На місці сучасних музичного училища та Палацу юності знаходились відповідно чоловіча і жіноча гімназії. У квадраті вулиць Лазарєва, Хрещатик Байди Вишневецького та Бульвару Шевченка була Соборна площа із Свято-Миколаївським собором. Поруч — ринок. Там, де зараз кінотеатр «Салют» та дитячий парк, містились театр і цирк. На розі вулиць Гоголя та Смілянської була міська управа. А поруч — офіцерське зібрання. Від Пастерівської до площі 700-річчя знаходилась Кривалівка. Тут до початку XX століття було 3 монастирі та 10 шинків. Внизу — Митниця, де розміщувались основні промислові підприємства: цвяхо-болтовий, чавуноливарний, деревообробний заводи, механічні млини, пристань. Узбережжям жили рибалки, матроси, плотогони, ближче до узвозу — робітники, ремісники. Під час повені води Дніпра підходили до самих круч, затоплюючи все навкруги. Щоб уникнути підтоплення, в кінці XVIII ст. Митниця була відгороджена від Дніпра земляною дамбою.

Кожна частина міста мала свій громадський центр — майдан, де проводились ярмарки, базари та сходки. У центрі міста збереглись будинки, які мають значну історичну та архітектурну цінність. Перша в Черкасах двоповерхова споруда зведена в середині XIX століття, - це частина будинку медичного училища. Цікаві за архітектурою будинок колишнього банку (нині редакція газети «Вечірні Черкаси»), приватний будинок (нині Палац одруження). Після Другої Світової війни тут тривалий час знаходився обласний краєзнавчий музей.

На місці сучасного скверу Хмельницького у XVIII ст. спорудили в'язницю, а пізніше — урядовий центр (так звані «присутственні місця»). Наприкінці XIX та початку XX століть приміщення знову перебудували під в'язницю. Під час революційних подій 1918-1920 рр. вони були зруйновані.

У липні 1859 року в місті перебував Т. Г. Шевченко, якого заарештували біля Прохорівки і відвезли до Черкас. Тут поет склав свої вірші «Сестрі» та «Колись дурною головою», записав народну пісню «Чи бачиш ти, дядьку…», виконав відомий малюнок «В Черкасах». У будинку черкаських купців Цибульських, де перебував під домашнім арештом Т.Г. Шевченко, нині розташований Музей Кобзаря.

На другу половину XIX століття припало стрімке економічне піднесення міста. В 1854 році у Черкасах збудовано рафінадний завод Тульско-Черкаського акціонерного товариства рафінадних і цукрових заводів братів Терещенків — один з найбільших у Росії на той час та єдиний в Україні. У 1913 р. на підприємстві працювало 3307 робітників. В 1870 році в місті

почала розвиватись деревообробна промисловість. Був пущений великий лісопильний завод підприємця Чорнобильського.
Після завершення в 1876 році прокладання залізниці, з'явились перші промислові підприємства: цукроварня, цегельня, лісопильний завод, тютюнова фабрика. Неабиякого розвитку набули металообробна, машинобудівна, борошномельна галузі та торгівля.

На кінець XIX століття у місті вже нараховувалось 29 фабрик та заводів, а у 1911 році — 57. В місті діяли десятки торговельних контор, складів, магазинів. Відбувалось 3 ярмарки на рік, по 3 дні кожна. Зростав вантажообіг пристані. Велике значення для Черкас мало спорудження в 1912 році залізничного моста через Дніпро і налагодження прямого залізничного сполучення по магістралі Одеса - Бахмач через місто. Більшість промислових підприємств знаходились біля Дніпра, яким перевозили сировину та готову продукцію.

У 1911 році інженер Володимир Шухов збудував у Черкасах “шухівську” водонапірну вежу гіперболоїдної конструкції (нині на території "Водоканалу"), одну з 11 уцілілих на даний час.

В післявоєнні роки відновився розвиток економіки. З 1954 року місто стає центром новоствореної Черкаської області. Провідними галузями промисловості стали хімічна, машинобудівна, приладобудівна, переробна та харчова. 1961 року, з будівництвом Кременчуцької ГЕС та утворенням Кременчуцького водосховища, через новостворене Черкаське море зводять найдовшу в Україні дамбу з мостом довжиною до 15 км.

Природні ресурси

Місто розташоване у межах Придніпровської низовини, на правому березі Дніпра, в лісостеповій зоні. Загалом клімат міста є помірно континентальним з м'якою зимою і теплим літом. На особливості мікроклімату впливає розташування Черкас поблизу великої водойми - Кременчуцького водосховища.

З північного заходу та з півночі місто оточує лісовий масив — Черкаський бір, що є найбільшим (28,5 тисячі га) у державі сосновим лісом природного походження. Лісові насадження Черкаського бору мають надзвичайно велике природоохоронне значення. Покриваючи піщані тераси берега Дніпра, вони запобігають руху та здуванню пісків, а також змиву та розмиву ґрунтів. Ліси прибережної смуги регулюють поверхневий стік атмосферної вологи, захищають береги найбільшого в Дніпровському каскаді Кременчуцького водосховища від розмивання. Вони покращують мікроклімат прилеглих територій та сприяють збереженню малих рік. Дуже часто жителі Черкас відпочивають та милуються природою у «Соснівці». Ця частина Черкаського бору розміщена на піщаній терасі Дніпра на околиці міста. З дерев тут переважає сосна звичайна, як і всюди в Черкаському борі (до 65% від усіх деревних порід). Крім сосни тут ще росте дуб звичайний, клен

ясенелистий, а в підліску — глід кривочашечковий, бузина чорна, бузина червона. З трав'яних рослин найпоширеніші: чистотіл, розрив-трава, орляк звичайний, пирій, костриця лучна, підмаренник справжній, суниці лісові, нечуй-вітер волохатий, перстач сріблястий, деревій звичайний. Всього флора налічує 65 видів. Рельєф тут переважно рівний з невеликими піщаними горбами та пониженнями. Великих тварин біля міста немає. Є білки. З птахів — жовтобровий та весняний вівчарики, зяблики, велика синиця, сіра сова, багато дятлів (великий, строкатий). Грунти — бідні дерново-слабопідзолисті, які й є найбільш сприятливими для соснових та дубово-соснових лісів. В системі зоогеографічного районування Черкаський бір відноситься до центрального лісостепового зоогеографічного округу правобережжя Дніпра.

Середньорічна температура повітря в місті становить +7,7 °С, мінімальна вона у січні (-5,9 °С), максимальна — у липні (+19,8 °С). Найнижча пересічна температура повітря в січні (-16,6 °С) зафіксована в 1963 році, найвища (+1,6 °С) — в 2007. Такі ж піки для липня становлять відповідно — найнижчий +17,6 °С (1978 і 1979 роки), а найвищий +25,8 °С (1936). Абсолютний мінімум температури повітря в Черкасах було зафіксовано в січні 1935 року і він склав −35,3 °С, тоді як абсолютний максимум +37,4 °С — 30 липня 1936 року та +38 °С — 7 липня 2012 року.

У середньому за рік у Черкасах випадає 517 мм атмосферних опадів, найменше — у березні та жовтні, найбільше — у липні. Пересічна кількість днів з опадами в місті — 135 (найбільша їх кількість припадає на грудень), крім того взимку в Черкасах зазвичай випадає сніг, однак значної висоти снігового покриву не буває майже ніколи.

Середня кількість опадів,(мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
36	**33**	**29**	**38**	**37**	**63**	**76**	**53**	**36**	**31**	**41**	**44**	**517**

Відносна вологість повітря в середньому за рік становить 76 %, мінімальна вона у травні (64 %), максимальна ж — у грудні (87 %).

Відносна вологість повітря, (%)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
85	**84**	**80**	**70**	**64**	**69**	**70**	**69**	**71**	**79**	**86**	**87**	**76**

Найменша хмарність спостерігається у серпні, найбільша – у грудні.

Загальна хмарність, (бали)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
7,3	**7,4**	**7,1**	**6,6**	**5,7**	**5,4**	**5,1**	**4,6**	**5,0**	**6,0**	**7,9**	**8,1**	**6,4**

- 0 балів - ясно.
- Менше 5 балів нижнього ярусу, або хмар середнього ярусу, що просвічують, або будь-яка кількість хмар верхнього ярусу - невелика хмарність.

- Від 1-3 до 6-9 балів або 3-8 балів хмар нижнього ярусу або щільних хмар середнього ярусу - мінлива хмарність.
- Від 8-10 до 0-3 балів хмар нижнього ярусу - хмарно з проясненнями.
- 7-10 балів хмар нижнього ярусу - хмарно.
- 10 балів хмар нижнього ярусу - похмуро.

У Черкасах переважають вітри, що дмуть з північного заходу. Пересічна швидкість вітру в січні становить 4,5 м/с, у липні — 3,1 м/с.

Повторюваність вітру різних напрямків, (%)

Пн	ПнС	С	ПдС	Пд	ПдЗ	З	ПнЗ	Штиль
14,3	**9,1**	**14,4**	**8,1**	**12,2**	**13,6**	**13,6**	**14,7**	**20,4**

Найбільша швидкість вітру – у січні–лютому, найменша – влітку. У січні вона в середньому становить 4,5 м/с, у липні – 3,1 м/с.

Швидкість вітру по місяцях, (м/с)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Рік
4,5	**4,6**	**4,4**	**4,3**	**3,8**	**3,2**	**3,1**	**3,2**	**3,3**	**3,6**	**4,1**	**4,3**	**3,9**

У грунтовому покриві міста переважають чорноземи типові та чорноземи сильно реградовані. В місті наявні середньо суглинкові грунти. Багате місто на пісок річковий.

Рівневий режим підземних вод у м. Черкаси формується, з однієї сторони, під впливом природних факторів (метеорологічні умови), з іншої, ряду факторів техногенного характеру: підпір ґрунтових вод, створений Кременчуцьким водосховищем, втрати води з міських комунікацій, фільтрація стічних вод і т.п. Взаємодія цих факторів обумовила формування на фоні природного положення грунтових вод локальних ділянок з високим заляганням рівня води.

Основним джерелом водопостачання міста Черкаси є річка Дніпро. Ширина Дніпра в межах міста 9 – 13 км. Течія - з північного заходу на південний схід. Взимку Дніпро замерзає зазвичай після 20-денної температури нижче 0°С. Замерзання починається з півночі, а скресання льодового покриву — з півдня. Завдяки цьому затори криги та спричинені ними повені на Дніпрі трапляються рідко. Крига на Дніпрі в районі Черкас з’являється зазвичай у третій декаді грудня, а скресає – у третій декаді березня.

В межах міста налічується 32 об’єкти природно -заповідного фонду: парк - пам’ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення; ботанічні пам’ятки природи місцевого значення; парки – пам’ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення; ботанічні пам’ятки природи місцевого значення; зоологічний парк та окремі зоологічні пам’ятки природи місцевого значення, дендропарк пам’ятка садово - паркового мистецтва місцевого значення, ландшафтні насадження дуба та сосни ботанічні пам’ятки природи місцевого значення.

Таблиця 1.4

Перелік об’єктів природно-заповідного фонду в межах міста Черкаси

№	Назва об’єкту ПЗФ	Категорія	Площа, га	Адреса
1	Парк «Сосновий бір»	Парк-пам’ятка садово – паркового мистецтва загальнодержавного значення	39,2	Вул. Дахнівська, 121
2	Зоологічний парк	Зоологічний парк	4,37	Вул. Смілянська, 132
3	Ландшафтне насадження дуба	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення	10,9	Мікрорайон «Соснівський», вул.Дахнівська (колишній кв.24
4	Ландшафтне насадження сосни	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення	27,0	Мікрорайон «Соснівський», (колишній кв.23 Дахнівського л-ва)
5	Дерево ялини звичайної	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення	0,01	Територія міської СЕС (бульв. Шевченка, 287)
6	Совина ялина	Зоологічна пам’ятка природи місцевого значення	0,01	(вул. Дашковича)
7	Колоніальне поселення сови вухатої	Зоологічна пам’ятка природи місцевого значення	0,01	Територія ПАТ «Хімволокно» (просп. Хіміків, 74)
8	Дендропарк університету ім. Б. Хмельницького	Парк- пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	4,58	Обмежений вул. Максима Залізняка, Євгена Кухарця, Гетьмана
9	Парк обласної лікарні	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	20,6	Територія обласної лікарні, по вул. Менделєєва, мікрорайон «Соснівка»
10	Парк «Перемога»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	20,1893	Вул. Смілянська, 132/1
11	Парк першої міської лікарні	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	13,1	Територія Першої міської лікарні

12	Парк ім. Б.Хмельницького	Державна парк- пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	1,6	Вул. Б.Вишневецького/узв із Замковий
13	Парк «Хіміків»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	10,4664	Квартал між просп. Хіміків, вулицями Чорновола, Самійла Кішки, Чіковані
14	Долина троянд	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	5,1019	Вул. Володимира Великого
15	Сквер «Юність»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,9216	Між вул. О. Дашкевича та бульв. Шевченка
16	Сквер Обласної ради	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,6259	Квартал між вулицями Хрещатик, Лазарева, Б.Вишневецького та Шевченка
17	Сквер «Козацький»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,3	Між буд.№7 по вул. Козацькій та №12/2 по вул. Припортова
18	Сквер «Дніпровський»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,97	По вул. Припортовій, 16 -18
19	Сквер ім. Сержанта Смірнова	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,91	По вул. С.Смірнова - Володимира Великого
20	Сквер надії	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,376	По вул. 30 років Перемоги біля пологового будинку №2
21	Сквер пам’яті	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,7	На розі вулиць Канівська - Вікентія Хвойки
22	Сквер «Подих Дніпра»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,4375	По вул. Припортовій (вздовж буд. № 38,40 та 42)
23	Сквер дружби	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,4	По вул. М.Грушевського (вздовж буд. № 97 та

24	Парк «Соснівський»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,2906	В районі вулиць Золотоніська, Грузиненка, Соснівська, Ціолковського
25	Парк «Зелений гай»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	3,5	В районі вул. Дахнівської та вул. Курортної
26	Парк «Спортивний»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	16,3	В р-ні вул. Олексія Панченка (з врах. проектної частини вул. Менделєєва від вул. Санаторної до вул. Олексія
27	Сквер «Водограй»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,29	На розі вул. Гетьмана Сагайдачного та вул. Максима Залізняка
28	Сквер на площі 700-річчя	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,57	В районі бульв. Шевченка та вул. Добровольського на площі 700-річчя міста
29	парк «Європейський»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,3645	в районі вул. Володимира Великого та вул. Сержанта Жужоми
30	Сквер Героїв Чорнобиля	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,3	вул. Ярославська
31	Сквер «Сонячний»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	0,54	вул. Академіка Корольова в районі будинків № 24 та № 32
32	Парк «Лісова пісня»	Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,3	в районі вул. Лісова Просіка та автодороги Н-16
РАЗОМ			**203,2337**	

Структура земельного фонду

Таблиця 1.5

Територія, усього у т. ч.:	**7759 га**
землі сільськогосподарського призначення	1587,836 га
землі житлової та громадської забудови	4050,2293 га
землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	141,2636 га
землі оздоровчого призначення	18,5134 га
землі рекреаційного призначення	46,5163 га
землі історико-культурного призначення	49,406 га
землі лісогосподарського призначення	73,3182 га
землі водного фонду	64,8689 га
землі промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	1727,0483 га

Бюджет міста

Рішенням від 24.12.2025 № 91-201 Черкаська міська рада затвердила бюджет Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік та визначила:

Доходи бюджету міської територіальної громади на 2026 рік.

Прогноз бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік (з офіційними трансфертами) обраховано в сумі **5060707,388 тис. грн**, у тому числі:

Доходи загального фонду – 4837211,812 тис. грн. в т.ч.:

- *податкові та неподаткові надходження – 4825666,5 тис.грн;*
- *офіційні трансферти– 11545,312 тис.грн.*

Доходи спеціального фонду – 223495,576 тис. грн, в т.ч.

- *доходи бюджету розвитку – 70280,0 тис.грн.*

Прогнозні показники надходження податків і зборів до бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік (без офіційних трансфертів), порівняно із очікуваними надходженнями у 2025 році збільшується на 646 593,6 тис.грн, або на 14,7 відс., у тому числі:

- ✓ доходи загального фонду (без офіційних трансфертів) – збільшуються на 628149,4 тис.грн, або на 15,0 відс.;
- ✓ доходи спеціального фонду – збільшуються на 18444,2 тис. грн, або на 9,0 відс. до очікуваних надходжень у 2025 році.

Таблиця 1.6

Структура надходжень до бюджету, тис. грн.

Найменування	**Уточнені планові показники на 2025 рік (станом на 01.11.2025**	**Очікувані надходження за 2025 рік**	**Відхилення до плану на 2025 рік**		**Прогноз на 2026**	**Відхилення до очікуваних надходжень у 2025**	
			Сума	**%**		**Сума**	**%**
Доходи загального фонду *(без*	4113720,7	4197517,1	83796,4	102,0	4825666,5	+628149,4	+15,0

офіційних трансфертів)							
Доходи спеціального фонду *(без офіційних трансфертів)*	615961,9	205051,4	-410910,5	33,3	223495,6	+18444,2	+9,0
Всього доходи заг. та спец. фондів	**4729682,6**	**4402568,5**	**-327114,1**	**93,1**	**5049162,1**	**+646593,6**	**+14,7**

Темп приросту доходів бюджету Черкаської міської територіальної громади (без офіційних трансфертів) на 2026 рік очікується у розмірі 114,7 відс., в т.ч. приріст доходів загального фонду – 115,0 відс., приріст доходів спеціального фонду – 109,0 відс.

Рисунок 1.5

Показники доходів бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік (без офіційних трансфертів, млн грн)

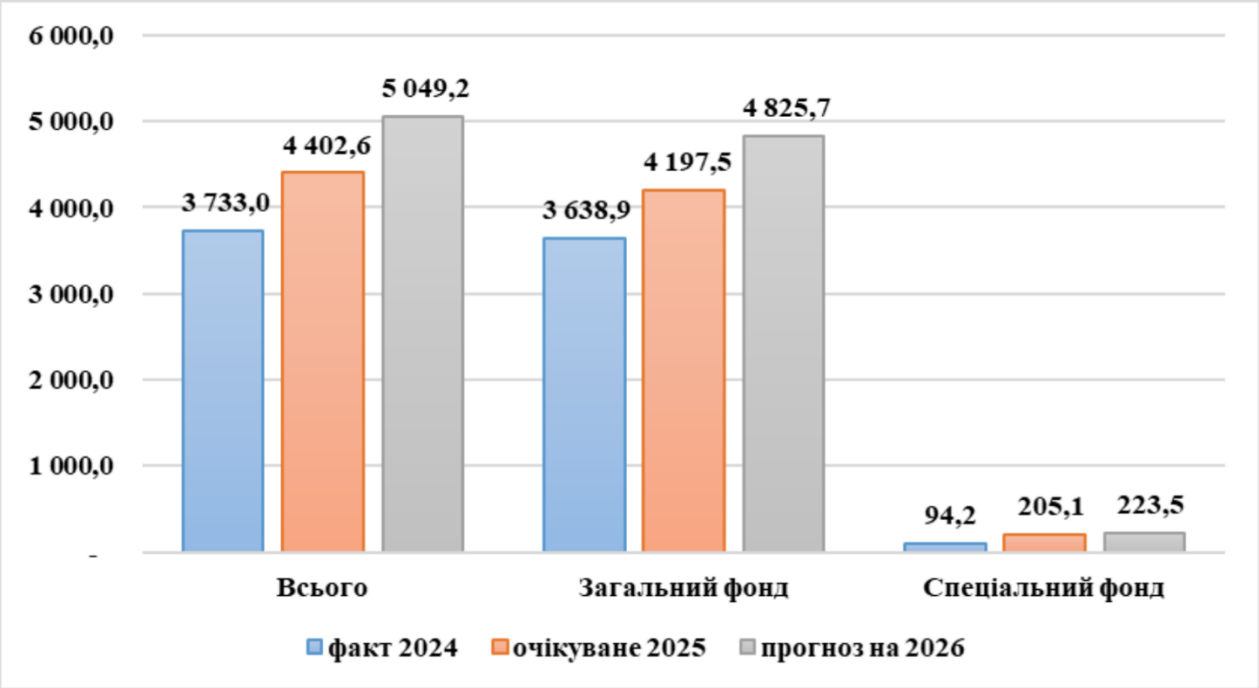

Обсяг доходів **загального фонду** бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік (без офіційних трансфертів) визначений у сумі 4825666,5 тис.грн, що на 628149,4 тис.грн, або на 15,0 відс. більше очікуваних надходжень у 2025 році, в тому числі:

- податок та збір на доходи фізичних осіб – 2870084,3 тис.грн;
- акцизний податок (з реалізації суб`єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів та пальне) - 553452,0 тис.грн;
- місцеві податки –1331890,2 тис.грн, в т.ч.:
  - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 124910,2 тис.грн;
  - плата за землю – 314775,0 тис.грн;
  - транспортний податок – 1275,0 тис.грн;

• туристичний збір – 2330,0 тис.грн;
• єдиний податок – 888600 тис.грн;

- плата за оренду цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна – 10 900,0 тис.грн;
- плата за надання адміністративних послуг *(адміністративні збори, інші адміністративні послуги)*– 29068 тис.грн;
- всі інші податки та неподаткові платежі – 30272,0 тис.грн.

Основним платежем надходжень до загального фонду бюджету є податок та збір на доходи фізичних осіб, що становить 59,5 відсотка від прогнозного показника доходів загального фонду на 2026 рік.

Прогнозний показник надходжень до бюджету Черкаської міської територіальної громади по податку на доходи фізичних осіб визначений у сумі 2 870 084,3 тис. грн, що на 473 741,2 тис.грн. або на 19,8 відс. більше очікуваних надходжень у 2025 році.

У 2022-2025 роках відповідно до чинного законодавства, як виняток, до місцевих бюджетів зараховувався податок на доходи фізичних осіб у розмірі 64 відс.

На 2026 рік в проєкті Державного бюджету Міністерством фінансів України було застосовано норматив розподілу податку відповідно до норм бюджетного законодавства у розмірі 60% (без врахування податку на доходи фізичних осіб від грошового забезпечення військовослужбовців), Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» передбачено зарахування у розмірі 64 відс.

Рисунок 1.6

Динаміка надходження ПДФО до бюджету Черкаської міської територіальної громади (млн грн)

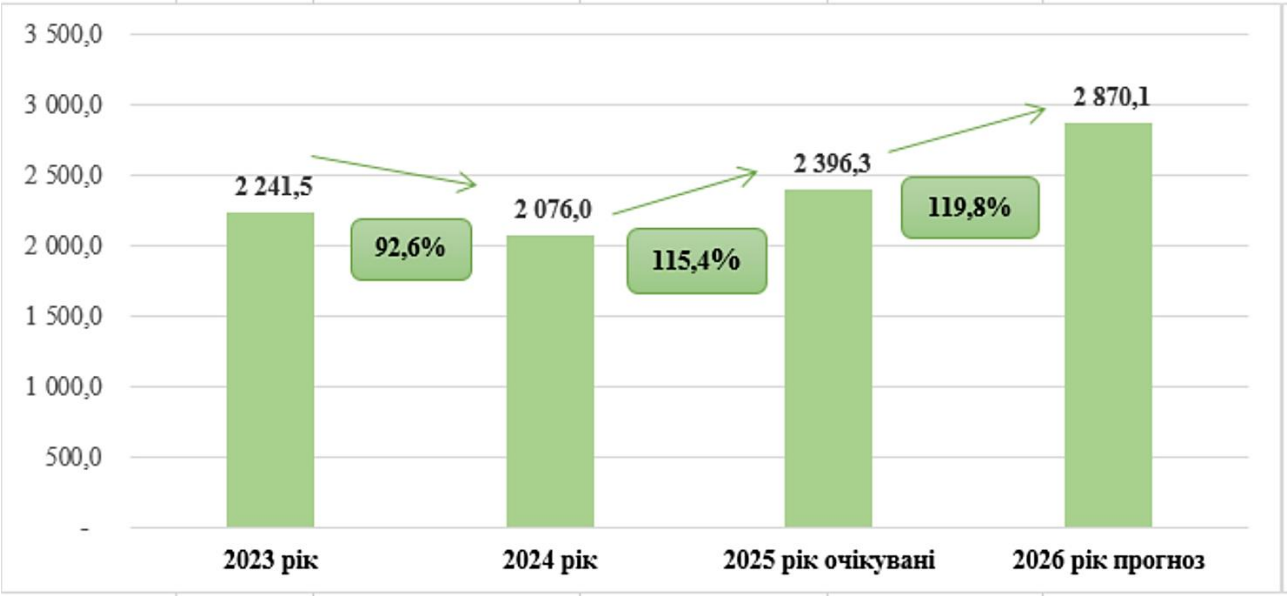

Видатки міської територіальної громади на 2025 рік.

Загальний обсяг видатків та кредитування бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік визначено у сумі 5 060 707,4 тис. грн, у тому числі обсяг видатків загального фонду – 4 546 069,0 тис. грн, видатків спеціального фонду – у сумі 454 066,7 тис. грн, обсяг кредитування – 60 571,7 тис. грн (в тому числі по загальному фонду – 16 796,1 тис. грн, по спеціальному фонду – 43 775,6 тис. грн).

Перевищення по загальному фонду доходів над видатками у сумі – 274 346,7 тис. грн пояснюється передачею коштів із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду). Перевищення видатків над доходами по спеціальному фонду в сумі 274 346,7 тис. грн пояснюється передачею коштів із загального фонду до бюджету розвитку (спеціального фонду).

Рисунок 1.7

Структура видатків та кредитування бюджету Черкаської міської територіальної громади на 2026 рік по загальному фонду

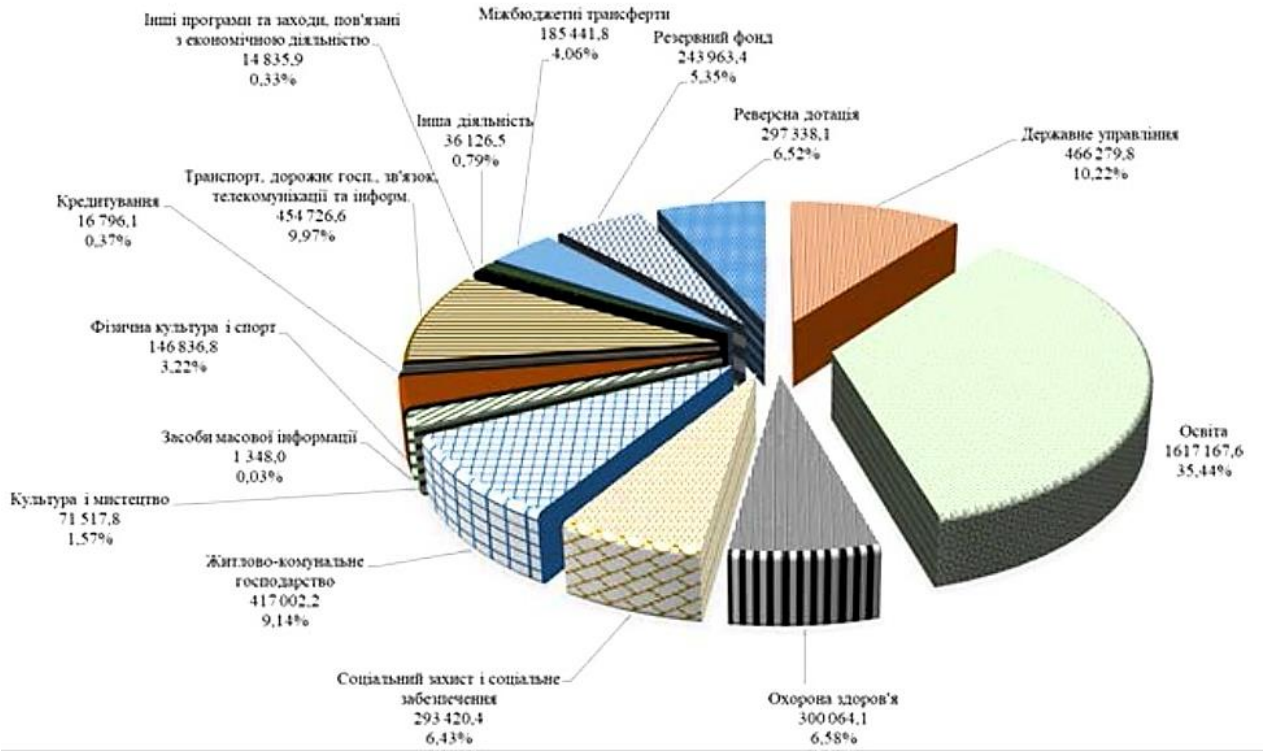

На забезпечення належних умов функціонування і розвитку закладів освіти по загальному фонду передбачено 1617167,6 тис. грн (35,44 % загального обсягу видатків), охорони здоров’я – 300064,1 тис. грн (6,58 %), соціального захисту та соціального забезпечення – 293420,4 тис. грн (6,43 %), культури і мистецтва – 71517,8 тис. грн (1,57 %), фізичної культури і спорту – 146836,8 тис. грн (3,22 %), державне управління – 466279,8 тис. грн (10,22 %), житлово-комунальне господарство – 417002,2 тис. грн (9,14 %), транспорт та

транспортна інфраструктура, дорожнє господарство – 454726,6 тис. грн (9,97 %) та інші видатки (з урахуванням резервного фонду та надання кредитів) – 795849,8 тис. грн (17,43 %).

Бюджет розвитку

Обсяг коштів спеціального фонду бюджету Черкаської міської територіальної громади (бюджет розвитку) на 2026 рік у сумі 300 806,2 тис.грн заплановано спрямувати на:

департамент архітектури та містобудування по Програмі розвитку земельних відносин та використання і охорони земель в м. Черкаси на 2024-2028 роки, затвердженої рішенням Черкаської міської ради від 22.12.2023 № 51-10:

- по бюджетній програмі «Проведення експертної грошової оцінки земельної ділянки чи права на неї» на організацію продажу земельних ділянок шляхом викупу (експертна грошова оцінка земельних ділянок) в сумі 30,0 тис. грн;

- по бюджетній програмі «Підготовка земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них комунальної власності для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів» на організацію та проведення земельних торгів у формі аукціону (розроблення документацій із землеустрою, замовлення звітів про експертну грошову оцінку земельних ділянок) в сумі 1 651,0 тис. грн;

департамент економіки та розвитку:

- по Програмі капіталізації комунальних підприємств Черкаської міської ради на період воєнного стану в Україні, затвердженої рішенням виконавчого комітету Черкаської міської ради від 04.11.2022 № 976 (зі змінами) по бюджетній програмі «Внески до статутного капіталу суб`єктів господарювання» на внески в статутний капітал комунальних підприємств критичної інфраструктури в сумі 115 140,0 тис. грн;

- по бюджетній програмі «Підготовка та реалізація публічних інвестиційних проектів / програм публічних інвестицій за рахунок коштів місцевого бюджету в інших секторах економічної діяльності», враховуючи відсутність схваленого єдиного проектного портфелю публічних інвестиційних проектів Черкаської міської територіальної громади, передбачено обсяг публічних інвестицій в сумі 183 985,2 тис.грн відповідно до середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій Черкаської міської територіальної громади на 2026 - 2028 роки затвердженого рішенням виконавчого комітету № 1010 від 22.08.2025.

Результати зовнішнього оцінювання міста

Місто Черкаси регулярно бере участь у престижному конкурсі європейських муніципалітетів. За розвиток та поширення ідей європейської єдності та співробітництва Черкаси отримували визнання від Парламентської Асамблеї Ради Європи: Диплом Ради Європи у 2013 році та Почесний Прапор Європи у 2016 р. Отримані нагороди є важливим інструментом у поліпшенні відносин між усіма громадянами Європи та розповсюдженні ідеї єдиної Європи.

За підсумками щорічного рейтингу міст Прозорро.Продажі 2023 року Черкаси зайняли 13 місце. Загалом до рейтингу потрапили 26 міст, які найактивніше управляли своїм майном через онлайн-аукціони на Прозорро.Продажі у 2023 році.

За результатами проведення наукометричного моніторингу суб'єктів науково-видавничої діяльності України, за показниками бази даних Scopus, у травні 2026 року було складено рейтинг українських закладів вищого освіти. Він оприлюднений на сайті Освіта.ua. Результати рейтингу ґрунтуються на показниках цитованості наукових статей, опублікованих закладами освіти або їхніми фахівцями. Згідно з результатами рейтингу 2026 року Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького посів 25 місце з-поміж 219 закладів вищої освіти України. Попри те, що сьогодні основне завдання університету − навчання, безпека учасників освітнього процесу, допомога ЗСУ, науковці проводять дослідження і публікують результати у наукових виданнях, які індексує база даних Scopus. У рейтинговій таблиці українські університети ранжовані за індексом Гірша − кількісним показником, що базується на числі наукових публікацій і кількості їх цитувань. Індекс Гірша ЧНУ 2026 року (h = 53) зріс у порівнянні з показниками 2025 року (h = 52) на одиницю.

Ресурс Освіта.ua оприлюднив щорічний консолідований рейтинг українських закладів вищої освіти 2026 року. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького підтвердив звання лідера освіти Черкащини, та займає 30 сходинку в загальному рейтингу кращих ЗВО в Україні. Консолідований рейтинг українських університетів 2026 року охоплює результати 240 закладів вищої освіти, а також містить 10 тематичних підрейтингів, у яких визначено: найкращі класичні університети, найкращі технічні, аграрні, педагогічні, медичні та мистецькі виші, а також найкращі приватні університети, найкращі виші регіонів і областей України. Традиційно для укладання Консолідованого рейтингу ЗВО використано відомі рейтинги університетів країни: «Топ-200 Україна», «Scopus» та «Бал НМТ на контракт», кожен з яких використовує важливі критерії оцінювання.

Дев'яте всеукраїнське муніципальне опитування, яке було проведено Соціологічною групою «Рейтинг» від імені Міжнародного республіканського інституту у травні 2024 року серед обласних центрів України показало наступні рейтингові місця Черкас:

77 відсотків жителів Черкас майбутнєУкраїни бачать обнадійливим.

Разом з показниками таких міст як Чернігів, Івано-Франківськ та Рівне це найвищий показник у державі.

60 відсотків черкасців вважають, що в цілому справи у нашому місті йдуть у правильному напрямку. За цим показником Черкаси четверті в Україні.

У зведеному рейтингу м. Черкаси за якістю обслуговування та послуг (всього 19 показників) посіли 4-те місце, розділивши його з такими містами як Київ, Івано-Франківськ, Рівне, Львів, Кропивницький. За багатьма показниками Черкаси увійшли у десятку кращих. Зокрема, за якістю вуличного освітлення і доріг – на шостому місці, дитячих садочків – на другому, шкіл – на третьому, університетів, технікумів, коледжів – на четвертому. У комунальній сфері: водопостачання – на п'ятому місці, опалення – на шостому, електроенергія – на другому, газопостачання – на четвертому. ЦНАП – на десятому.

Восьме місце в рейтингу посіли Черкаси за рівнем схвалення діяльності міського голови.

Щодо рівня корупції. 90% опитаних стверджують, що їм ніколи не доводилося давати хабар представникам місцевої влади для отримання якоїсь послуги чи документу.

Серед інших показників у рейтингу можна відмітити такі. За рівнем «радісності» міста Черкаси на четвертому місці. За рівнем «доглянутості» – на пятому місці. За рівнем безпечності – на дев'ятому. Багато черкасців вважають наше місто розквітаючим. За цим показником у Черкас – п'яте місце. За рівнем комфорту – четверте місце в Україні.

Загалом, 92 відсотки черкасців пишаються тим, що є мешканцями свого міста.

Черкаси зайняли 18 місце серед 38 міст України в рейтингу видання Forbes "Найкращі міста для ведення бізнесу" у 2021 році. Місто набрало 529 балів. У 2020 році місто займало 20 місце.

Шосте місце у рейтингу найкомфортніших міст України за версією журналу Фокус у жовтні 2021 року посіли Черкаси. Наш обласний центр поступився Тернополю, Івано-Франківську, Хмельницькому, Вінниці та Рівному, але випередив Київ, Чернівці та інші великі міста України. Серед критеріїв, за яким оцінювалися міста: економічні показники, наявність рейтингових навчальних закладів, якість муніципальних послуг, стан екології, тривалість життя.

26 листопада 2021 р. ГО «Доступно.UA» визначила Рейтинг доступності 19 міст України. За участі експертів з урбаністики, архітектурної доступності та універсального дизайну команда проєкту розробила методологію перевірки міст на доступність. Протягом 2021 року команда Доступно.UA відвідала 19 міст України і промоніторила їх на доступність. Серед категорій, за якими оцінювали місто на безбар'єрність, були ЦНАПи, будівлі міських рад, центральні лікарні, тротуари, перехрестя, переходи, громадський транспорт, заклади харчування (з вбиральнею), аптеки, супермаркети, продуктові

магазини, ТЦ та велодоріжки. Мета проєкту полягала в перевірці рівня архітектурної доступності українських міст для маломобільних груп населення, відстеження динаміки зміни інфраструктури українських міст, мотивації міської влади та введення конкурентної складової до створення зручної інфраструктури. У рейтингу доступності міст України Черкаси зайняли 5 місце.

Черкащина посіла п’яте місце за результатами оновленого індексу цифрової трансформації регіонів України. Однаковий бал область розділила з Хмельницькою, Харківською та Рівненською. Оцінювання проводило Міністерство цифрової трансформації України на основі комплексного аналізу розвитку цифрової інфраструктури у регіонах.

За даними YC.Market у 2024 році Черкаська область увійшла до трійки регіонів з найвищим зростанням частки новостворених компаній в Україні. Особливо активно розвивалися сектори машинобудування, IT та телекомунікацій.

2. ЕКОНОМІКА

Загальний опис

Рисунок 2.1

Економіка м. Черкаси має індустріальний характер. Відповідно до національного класифікатора КВЕД-2010 (ДК 009:2010), до промисловості в Україні відносять підприємства, діяльність яких зосереджена у чотирьох основних секціях: B, C, D та E. Згідно інформації сервісу моніторингу реєстраційних даних українських компаній Opendatabot в місті Черкаси станом на початок 2026р. здійснюють діяльність та подають звітність 3 підприємства-юридичні особи секції B - Добувна промисловість, 547 підприємств-юридичних осіб секції C - Переробна промисловість, 57 підприємств – юридичних осіб секції D – Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, 28 підприємств – юридичних осіб секції E – Водопостачання; каналізація, поводження з відходами, за видами економічної діяльності КВЕД ДК 009-2010. Всього 635 промислових підприємств, на яких працюють 23723 особи. Також у громаді працюють 390 підприємств – юридичних осіб секції F – Будівництво, за видами економічної діяльності КВЕД ДК 009-2010. Структура економіки має достатній рівень диверсифікації за видами економічної діяльності та за основними підприємствами. При цьому відсутня залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності окремих провідних промислових підприємств.

В Черкасах функціонує різнопланова економіка, в якій задіяні підприємства різних галузей промисловості, у т. ч. які мають стратегічне значення для економіки держави.

Черкаси - значний індустріальний центр Наддніпрянщини з розвитою хімічною та будівельною промисловістю, машинобудуванням, металообробкою, виробництвом мінеральної продукції. Усе більшого значення набувають фармацевтична, легка та харчова промисловість, сфера обслуговування. Зростає вплив і цінність інтелектуальної складової в економічному розвитку міста.

Черкаси формують вагому частку економіки Черкаської області, яка входить до ТОП 10 областей України за рівнем валового регіонального продукту.

Питома вага Черкас в економіці Черкаської області

Таблиця 2.1

Показник	Од. виміру	Черкаська область	м. Черкаси	Питома вага міста Черкаси
Чисельність населення	тис. осіб	1110,6	262,1	23,6%
Середньомісячна заробітна плата (у 2025 р.)	грн	22776	24707	108,5%
Реалізація промислової продукції	млн грн	161732,9	63175,7	39,1%
Експорт продукції	млн $	-	500,2	-
Імпорт продукції	млн $	-	224,7	-
Капітальні інвестиції	млн грн	14477,7	4261,2	29,4%
Виконані будівельні роботи	млн грн	2852,7	1739,2	61,0%
Введення в експлуатацію житла	м2	178302	73417	41,2%
Надання послуг	млн грн	18136,1	12262	67,6%
Експорт послуг	млн $	56,1	49,1	87,6%
Імпорт послуг	млн $	27,5	6,8	24,7%
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування	млн.грн	-	19331,4	-
Кількість працюючих станом на початок 2026року	тис. осіб	274,299	93,356	34,1%

Економіка Черкаської громади, незважаючи на широкомасштабні воєнні дії в країні, продовжує працювати та забезпечувати внутрішній ринок товарами та послугами та відіграє значну роль у наповненні бюджету громади.

Галузі економіки міста, в яких функціонують найбільша кількість підприємств – юридичних осіб:

- Оптова та роздрібна торгівля - 23,4%;
- Діяльність у сфері адміністративного обслуговування - 13,8%;
- Переробна промисловість - 12,3%;
- Будівництво - 8,8%;
- Операції з нерухомим майном - 8,2;
- Транспорт, складське господарство - 6,3%;
- Професійна, наукова та технічна діяльність - 5,2%;

Галузі економіки міста, в яких зосереджена найбільша кількість працівників:

- Переробна промисловість - 26,9%;

- Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги - 14,7%;
- Оптова та роздрібна торгівля - 13,7%;
- Освіта - 11,0%;
- Постачання електроенергії, газу, пари - 8,4%;
- Транспорт, складське господарство - 4,7%;
- Діяльність у сфері адміністративного обслуговування - 4,0%;
- Будівництво - 3,4%;

Найважливіші підприємства за галузями

Таблиця 2.2

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
Машинобудування та металообробка:								
05390419	АТ Черкаський Автобус	18036 м. Черкаси, вул. Різдв'яна, 292	Раабе Віталій Германович	385990, 644360, 644314	cheravt@bus.ck.ua, raabe@bus.ck.ua	Виробництво автотранспортних засобів	Автобуси. Автомобілі вантажні. Вузли, деталі та приладдя, для автотранс-порту	376
37067207	ТОВ Інтеркарготрак	18028, місто Черкаси, вулиця Різдвяна, будинок, 290	Хмельницький Віктор Михайлович	0504600103	info@ictruck.com	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Фургони з контрольованим температурним режимом; Автомобілі для транспортування промтоварної продукції; Спеціальні надбудови	236
00952522	ТОВ Черкасиелеватормаш	18000 м. Черкаси, просп. Хіміків, 7а	Черненко Олег Михайлович	642060	bronto@bronto.ck.ua, plan@bronto.ua, ann.bronto@gmail.com	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв	Конвеєри та елеватори безперервної дії ковшові та стрічкові. Обладнання завантажувальне, для використання у сільському господарстві. Обладнання для екстрагування	171
36584037	ТОВ Компанія Метал Інвест	18000 м. Черкаси, просп. Хіміків, 74	Дунайський Олександр Ігорович	372093, 642119, 599855, 372093	accounting@metalinvest.ua	Оброблення металів та нанесення покриття на метали	Послуги з нанесення покриттів металевих методом занурення у розплав металевий цинку або олова.	88
37106104	ТОВ МГК-Черкаси	18000 м. Черкаси, просп.Хімікі в,74	Лавренко Сергій Володимирович	642177, 372093, 599852, 599850	mgk.svr@gmail.com	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій	Роботи з нанесення покриття металевого методом занурення у розплав	78

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
							металевий цинку або олова	
14180968	ТОВ Науково-Інженерний Центр Сканер	18019 м. Черкаси, вул. Смілянська, 122/1	Сінгатуллін Ренат Назібович	552735, 552734	sr@scaner.ck.ua	Виробництво оптичних приладів та фотоустаткування	Мікроскопи стереоскопічні, мікроскопи інші	80
33857252	ТОВ Продмаш МВ	18009 м. Черкаси, вул. Оборонна, будинок, 14	Бурнатний Віктор Миколайович	561039, 321779	prodmashmv.oblako@gmail.com	Виробництво готових металевих виробів	Прилади ручні механічні для закупорювання	53
24411216	Приватне Мале Виробниче Підприємство Фотоніка Плюс	Україна, 18009, Черкаська обл., місто Черкаси, ВУЛИЦЯ ДАХНІВСЬКА, будинок 50/12	Холін Володимир Вікторович	333426, 333515	buh@fotonikaplus. com.ua	Виробництво обладнання зв'язку	Апаратура передавальна для радіомовлення та телебачення, до складу якої не входять приймальні пристрої.	53
14185664	ТОВ Науково-Виробнича Фірма Онтф	18000 м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 85	Микитюк В'ячеслав Кирилович	390511, 390553, 337213, 361045	ontf@ukr.net, info@ontf.ck.ua	Виробництво оптичних приладів та фотоустаткування	Призми, дзеркала та інші оптичні елементи	32
30344346	Дочірнє Підприємство Семпал ТОВ Фірма Семпал Ко ЛТД	18018 м. Черкаси, вул. Максима Залізняка, 190	Якушев Володимир Іванович	649560, 649247 649247	dpsempal@ukrpost.net	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання	Послуги з механічного оброблення виробів металевих	25
Хімічна промисловість:								
00203826	ПРАТ Азот	18014 м. Черкаси, вулиця Героїв Холодного Яру, 72	Скляров Віталій Леонідович	396154, 360082, 640336, 540146	let@azot.ck.ua, sale@azot.ck.ua	Виробництво добрив та азотних сполук	Аміак безводний. Аміак у водному розчині. Добрива азотні мінеральні чи хімічні. Сечовина. Нітрат амонію. Суміші сечовини та нітрату амонію у водному чи аміачному розчинах.	2127
33752928	ТОВ Укравіт Сайенс Парк	18000 м. Черкаси, вул.Мукана лейтенанта, будинок 9, 11/1	Проценко Сергій Анатолійович	319344 691503, 711543, 563001	factory@ukravit.ua, Science.Park@ukravit.ua	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції	Інсектициди. Гербіциди. Засоби проти проростання та регулятори	964

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
							росту рослин. Фунгіциди. Пестициди та продукти агрохімічні. Родентициди	
32741978	ТОВ Кансай Хеліос Україна	18030 м. Черкаси, вул. Будіндустрії, 3	Злобов Іван Володимирович	712881, 710471	info@aurora.ck.ua, info@helios.ck.ua	Виробництво фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик	Фарби та лаки на основі акрилових або вінілових полімерів, диспергованні чи розчинені у водному середовищі	81
13476327	ТОВ Кемікал Елементс Юкрейн	18028 м. Черкаси, просп. Хіміків, 74	Леоненко Вячеслав Іванович	590228, 0683490 353	info@chemelements.nl	Виробництво неорганічних хімічних речовин	Основи неорганічні інші; оксиди, гідроксиди та пероксиди металів. Оксиди бору, кислоти борні, кислоти неорганічні.	25
14369588	ТОВ Юджин ЛТД	18023 м. Черкаси, вул. Одеська, 8	Сазонець Володимир Іванович	661901, 324946 354335, 662884, 333498	sv@yujin.com.ua, zvit@yujin.com.ua, buh@yujin.com.ua	Виробництво тари з пластмас	Корки, кришки, ковпачки та подібні засоби для закупорювання, з пласмас Бутлі, пляшки, флакони, фляги та вироби подібні для транспортування або пакування продукції.	103
Фармацевтична промисловість								
30109129	ТОВ Юрія-Фарм	03680 м.Київ, вул. Амосова, 10	Деркач Дмитро Іванович	710104, 0442750 108, 0442759 242	al@uf.ua	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	Вода дистильована і кондуктометрична та вода подібної чистоти. Препарати лікарські, що містять антибіотики розфасовані, для роздрібного продажу. Препарати лікарські інші, що містять змішані чи незмішані продукти	2 347

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
31423376	ПП Інфузія	18030, місто Черкаси, вулиця Кобзарська, будинок, 108	Шевчук Володимир Васильович	380952734901	office@chemoteka.com.ua	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	43
00306756	ТОВ Ватфарм	18018 м. Черкаси, просп. Хіміків, 66	Цибанов Андрій Іванович	640055, 641077	vatfarm@ck.ukrtel.net, secretar@vatfarm.com.ua	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	Вата, марля та матеріали подібні, просочені чи покриті фармацевтичними речовинами, розфасовані для роздрібного продажу.	13
Виробництво неметалевої мінеральної продукції:								
35492904	ТОВ Завод Теплоізоляційних Матеріалів Техно	18018 м. Черкаси, вул. Різдв'яна, 300	Ходаківський Олег Миколайович	719790, 719805, 719797, 712515, 719794, 712814	bozhko@sweetondale.cr, techno@sweetondale.cz	Виробництво неметалевих мінеральних виробів	Шлаковата, вата мінеральна силікатна та вати мінеральні подібні (включно суміші), у блоках, листах чи рулонах	271
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування:								
39457891	ТОВ Група Венето	18016 м. Черкаси, вул. Юрія Іллєнка, 27	Жученко Олександр Володимирович	716725, 716726	temp@temp.com.ua, info@veneto.ua, bichenko@temp.com.ua	Виробництво матраців	Матраци з металевими пружинами. Меблі для спалень, їдалень і віталень дерев'яні.	367
Харчова промисловість:								
00447853	ПРАТ Юрія	18030 м. Черкаси, вул. Кобзарська, 108	Пустовіт Віталій Миколайович	716192, 716146, 716146	plan@yuriya.ck.ua, sekretar@yuriya.ck.ua	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	Молоко, масло вершкове жирністю ≤ 85%. Сир свіжий неферментований. Плавлений сир. Йогурт	954
43264658	ТОВ Черкасихліб ТД	18000 м. Черкаси, вул. Надпільна, 248	Швець Олег Миколайович	735470, 735325, 733310,	sekretar@formula-smaku.ck.ua	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів	Хліб та вироби хлібобулочні	802
32653955	ПРАТ Фрау Марта	18000 м. Черкаси, вул. Смілянська, 169	Павленко Ірина Олександрівна	633976, 634553, 33976	fraumarta@fraumarta.ua, zavod.fraumarta@gmail.com	Перероблення та консервування фруктів і овочів	Овочі та суміші овочів заморожені	83
00952568	ПРАТ Черкаський Комбінат Хлібопродуктів	18018 м. Черкаси, просп. Хіміків, 7	Левицький Ярослав Євгенійович	642266, 642290, 326980, 647301, 711661	chkhp@ukr.net	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	Борошно пшеничне. Висівки, відходи та інші залишки	64

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
31333288	ТОВ Альтера Ацтека Мілінг Україна	18018 м. Черкаси, пров. Комунальний, 29	Усіченко Антоніна Сергіївна	711885, 711559	office@alteragruma.com	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	Борошно кукурудзяне. Крупи кукурудзяні. Висівки	106
35523434	ТОВ Агрофірма Поле	18000 м. Черкаси, вул. Мукана Лейтенанта, будинок, 14А/1	Томенко Владислав Іванович	641588, 641588	agropole@ukr.net, office@tomenko.org.ua	Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	Крупи та мелені продукти з твердої пшениці. Крупи пшоняні. Висівки	78
03771732	ТОВ Світ Ласощів	18006 м. Черкаси, вул. Чигиринська, 11	Ткаченко Микола Сергійович	710230, 710223, 710229	priem@sl.ck.ua, priemnaya@sl.ck.ua, economist@sl.ck.ua, glavbuh@sl.ck.ua, reception@sl.ck.ua	Виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок	Пряники печиво солодке; вафлі та вафельні пластини. Печиво.	70
Легка промисловість:								
00306851	ПРАТ Черкаський Шовковий Комбінат	18028 м. Черкаси, вул. В'ячеслава Чорновола, 170	Мицик Ніла Петрівна	394421695533, 645333, 645533	csk@2upost.com, csk@megastyle.com	Ткацьке виробництво	Тканини бавовняні. Тканини з ниток синтетичних	347
38933526	ТОВ Манеж-Декор	18000 м. Черкаси, вул. Максима Залізняка, 146	Дяченко Марина Миколаївна	544183, 712431 540503, 540680	manezh@manezh.com.ua, accounting@manezh.ua, ichernyavskaya@manezh.ua	Виробництво готових текстильних виробів	Брезенти, навіси і штори від сонця . Віконниці та жалюзі з пластмас.	34
02968533	ПРАТ «ЛЕСЯ УКРАЇНКА»	18023 м. Черкаси , вул. Лесі Українки, 4	Кузнецов Богдан Євгенійович	0972292273, 333415, 319449, 324863	lesyafabrica@gmail.com	Виробництво верхнього одягу	Жакети, сукні, спідниці та спідниці-брюки	14
03057976	ТОВ Лавента	18008 м. Черкаси, вул. Луценка, 8	Яремюк Леонід Пилипович	636825, 634910, 634910	laventa2007@ukr.net, vk.laventa@gmail.com	Виробництво взуття	Взуття	44
Оброблення деревини:								
32881614	ПП Укргосптовари	18030 м. Черкаси, вул.Виговського Івана, будинок 5	Півторак Олександр Іванович	0504879070, 0504144495	buh@fanerack.ua, ukrgosptovaru@meta.ua	Виробництво фанери, плит та панелей, шпону	Фанера. Шпон. Плити деревностружкові.	511
31489636	ТОВ Виробниче Підприємство Укрдрев	18000 м. Черкаси, вулиця Академіка Корольова, будинок, 11	Рахматуллін Айрат	654516, 651484	ukrdrev@ukrdrev.com	Виробництво виробів з деревини	Палички для морозива; Палички медичні (косметологічні); Розмішувачі	89
Целюлозно-паперове виробництво:								
02469333	ПРАТ Графія Україна	18015 м. Черкаси, вул. Максима Залізняка, 2	Пономар Володимир Васильович	545901, 545924, 545925, 545901	graphia.ukraine@mm-graphia.com	Виробництво інших виробів з паперу та картону	Етикетки та ярлики з паперу чи картону друковані	60
32654262	ТОВ ММ Пекеджінг Україна	18015 м. Черкаси, вулиця Євгена Кухарця, 19а	Пономар Володимир Васильович	545901, 545924, 545925, 545905	graphia.ukraine@mm-graphia.com, megoc.gukeguipment@mm-graphia.com	Виробництво інших виробів з паперу та картону	Етикетки та ярлики з паперу чи картону друковані	74

Код ЄДРПОУ	Назва підприємства	Юридична адреса	Керівник	Телефон	Електронна адреса	Види діяльності	Перелік продукції	Кількість працюючих, осіб
Відновлення відсортованих відходів:								
01886224	ПРАТ Черкасивторесурси	18005 м. Черкаси, вул. Гоголя, 421	Фролов Костянтин Ігорович	311649, 330385	vtorresurs50@ukr.net	Відновлення відсортованих відходів	Плити, листи, плівка, фольга і стрічки, з полімерів.	71
Водопостачання; каналізація:								
03357168	КП Черкасиводоканал Черкаської Міської Ради	18036 м. Черкаси, вул. Гетьмана Сагайдачного, 12	Сухарьков Іван Васильович	543643, 373300	ck.vodokanal@gmail.com	Збирання, очищення та розподілення води	Забір, очищення та постачання води.	622
Розподілення та постачання електроенергії, постачання тепла та гарячої води								
22800735	ПАТ Черкасиобленерго	18002 м. Черкаси, вул. Гоголя, 285	Бондар Роман Володимирович	360269, 360271, 395295, 360263	kanc@obl.ck.energy.gov.ua	Розподілення та постачання електроенергії	Розподілення електроенергії	791
42474208	ТОВ Черкасиенергозбут	18002 м. Черкаси, вул.Благовісна, 166	Самойленко Руслан Юрійович	316631, 318831, 316560	energozbut.ck@gmail.com	Послуги з продажу електроенергії	Послуги з продажу електроенергії	229
02082522	КПТМ Черкаситеплокомуненерго Черкаської Міської Ради	18000 м. Черкаси, вул. Остафія Дашковича, 62	Карась Павло Миколайович	378216, 540692, 540691	info@tke.ck.ua	Постачання пари та гарячої води	Теплоенергі. Електроенергія.	684
33282969	Відокремлений Підрозділ Черкаська ТЕЦ ПАТ Черкаське Хімволокно	18013 м. Черкаси, просп. Хіміків, 76	Снєгін Ігор Петрович	397411, 397356, 397356, 642492, 640032	cherk_tec@meta.ua	Виробництво електроенергії	Електроенергія та теплова енергія.	773

Згідно даних Аналітичної платформи «Clarity Hromada» у Рейтингу громад за індикатором «Загальний дохід компаній у 2025 році», Черкаська міська територіальна громада займає дванадцяте місце в Україні серед 1774 громад країни з показником 195327667 тис. грн. За індикаторами «Кількість зареєстрованих компаній у 2025 році» та «Кількість персоналу компаній у 2025 році» Черкаська міська територіальна громада займає одинадцяте місце в Україні.

Згідно інформації порталу Clarity Hromada у 2025 році у порівнянні з 2024 роком кількість суб’єктів господарювання на території Черкаської громади має тенденцію до збільшення: кількість ФОП зросла на 3%, кількість юридичних осіб зросла на 2%. Дохід компаній у 2025 році зріс на 8%, а дохід на одного працівника зріс на 11% проти попереднього року.

Промисловий комплекс м. Черкаси

Основою промислового комплексу м. Черкаси є переробна промисловість. За результатами 2025 р. у структурі промислової продукції частка продукції переробної промисловості складала 60,8%. Продукція промислового комплексу реалізується всередині країни, а також експортується. У реалізації промислової продукції переробної промисловості переважає:

- виробництво хімічних речовин та продукції (15,2%), (частка галузі в структурі промислового виробництва у 2017-2025 рр. скоротилась з 37,3% до 15,2%);
- виробництво харчових продуктів (10,2%);
- виробництво фармацевтичних препаратів (9,7%);
- машинобудування (8,5%)
- виробництво неметалевої мінеральної продукції (7,5%);
- виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність (4,6%)

Рисунок 2.2

Обсяг реалізованої промислової продукції підприємствами міста Черкаси за 2025 рік становить 63175,777 млн. грн., що на 13,7 % більше, ніж за 2024 рік.

Статус промислового міста обумовлює високий показник реалізованої промислової продукції на одну особу населення, який за 2025 р. становить 241,0 тис. грн.

Реалізація промислової продукції на одну особу

Таблиця 2.3

Показник, тис. грн	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Черкаська область	57,9	61,5	64,6	80,5	105,7	123,1	145,6
Україна	59,3	59,1	59,4	87,1	-	-	-
Черкаси	100,9	98,4	97,5	127,1	164,2	210,4	241,0

Частина промислових підприємств міста збільшила обсяги реалізації продукції. Приріст обсягів реалізованої промислової продукції до показників 2025 року зафіксований у таких галузях промисловості:

- виробництво неметалевої мінеральної продукції – 152,3%;
- виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування - 130,8%;
- виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів - 128,7%;
- постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 117,11;
- металургійне виробництво - 112,5%;
- текстильне виробництво, виробництво одягу – 109,8;
- виробництво основних фармацевтичних продуктів – 105,0%;
- машинобудування - 104,9%;
- виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 101,4%;

Рисунок 2.3

Основні напрямки виробництва промислової продукції у 2018-2025р.

Таблиця 2.4

	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р
Постачання енергоресурсів та води (млн, грн)	9711,8	7971,3	8569,6	11134,9	14270,2	20371	23843
Хімічна промисловість (млн, грн)	5201,2	5737,9	4667,7	5297,4	8389,6	9541	9641
Харчова промисловість (млн, грн)	3352,3	3125,1	3442,8	4722,3	5677,1	4998	6434
Виробництво неметалевої мінеральної продукції	2004,2	1979,6	1998,1	2583,3	2598,5	3112	4740
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	1365,1	1209,1	1451,6	1971,8	2225,4	2949	2912
Машинобудування (млн, грн)	2266,9	2752,2	1362,2	2075,0	3192,5	5094	5348
Легка промисловість (млн, грн)	539,4	571,5	793,2	699,6	1147,3	1143	1255

Господарський комплекс м. Черкаси демонстрував загалом стабільну роботу та зростання за деякими напрямками. Зокрема, в 2025 році порівняно із 2024 роком збільшились обсяги залучених капітальних інвестицій на 19,3%, вироблено будівельної продукції на 1739,262 млн. грн, що на 44,9% більше, ніж у 2024р. Реалізовано промислової продукції на 13,7% більше ніж у 2024 році, експорт товарів зріс на 13,7%.

Серед промислових підприємств міста найбільшу частку в обсягах реалізації промислової продукції мають: ПрАТ „Азот“, ТОВ „Юрія-ФАРМ“, ТОВ „Укравіт сайенс парк“, ПРАТ «Юрія», ТОВ „Завод "Техно“, ТОВ "Інтеркарготрак", ПрАТ „Черкаський шовковий комбінат“, ТОВ „Група Венето“.

Підсумки соціально-економічного розвитку міста Черкаси за 2025 рік

Таблиця 2.5

№ п/п	**Основні показники**	**Фактично за 2024 рік**	**Фактично за 2025 рік**	**Темп зростання/зниження 2025 до 2024 року**
1	Пасажирообіг міського електротранспорту, млн. пас. км	25,26	22,36	88,5
2	Обсяг реалізованих послуг, млн. грн.	10404,6	12262,6	117,8
3	Обсяг виконаних будівельних робіт, млн. грн.	1199,5	1739,2	144,9
4	Кількість зареєстрованих безробітних, осіб	1468	1397	95
5	Заборгованість із виплати заробітної плати, млн. грн.	31,478	30,900	98,1
6	Введення в експлуатацію житла, м2	87242	73417	84,2
7	Кількість наявного населення, тис. осіб	264,013	262,116	99,2
8	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	55563,5	63175,7	113,7

9	Обсяг реалізованої промислової продукції на одного жителя, грн.	210457	241021	128,2
10	Експорт товарів, млн. дол. США	396,44	500,259	126,2
11	Імпорт товарів, млн. дол. США	246,93	224,707	99,0
12	Середньомісячна номінальна заробітна плата, на кінець року, грн.	21488	24707	114,9
13	Фінансовий результат великих та середніх підприємств м. Черкаси	Прибуток 3529,659 млн. грн	-	-
14	Середньооблікова чисельність працюючих по м. Черкаси станом на кінець року, тис. осіб	89,007	93,356	104,8
15	Капітальні інвестиції, млн. грн	3569,03	4261,2	119,3

На економіку міста та його фінансовий стан негативно впливають продовження військового конфлікту в Україні, розрив міжрегіональних зв'язків, звуження як зовнішнього, так і внутрішнього попиту на продукцію вітчизняних виробників, погіршення фінансових результатів підприємств та складна ситуація на фінансовому ринку. Зважаючи на те, що основним промисловим підприємствам м. Черкаси (зокрема, хімічної промисловості) притаманна експортна орієнтованість, чутливість промислового комплексу міста до змін зовнішньоекономічної цінової кон'юнктури, світового попиту на продукцію та зовнішньоторговельної політики Уряду є значною. Ситуація на ринку праці багато в чому залежить від динаміки розвитку промислового комплексу міста, де здійснюють свою діяльність основні роботодавці.

Згідно даних ГУ Пенсійного фонду України в Черкаській області у м. Черкаси середньооблікова кількість штатних працівників на 01.01.2026 року (відповідно до поданої звітності) становила 93356 осіб.

Як і в попередніх періодах підприємства промислового комплексу визначають економічний профіль громади та відносяться до найбільших роботодавців та великих платників до бюджетів усіх рівнів.

Найбільші роботодавці міста

Таблиця 2.6

Назва підприємства	**Основний вид діяльності**	**Кількість працюючих, осіб**
ПАТ "ЧЕРКАСИОБЛЕНЕРГО"	Розподілення електроенергії	3256
ТОВ ЮРІЯ-ФАРМ	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	2347
ПРАТ "АЗОТ"	Виробництво добрив і азотних сполук	2127
ТОВ "СОКАР ПЕТРОЛЕУМ"	Роздрібна торгівля пальним	1359
ТОВ "ДЕЛІКАТ РИТЕЙЛ"	Роздрібна торгівля	1039
ТОВ "УКРАВІТ САЙЕНС ПАРК"	Виробництво пестицидів та іншої агрохімічної продукції	964
ПРАТ "ЮРІЯ"	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	954
ТОВ"ЧЕРКАСИХЛІБ ТД"	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;	802

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ "ЧЕРКАСЬКА ТЕЦ" ПРАТ "ЧЕРКАСЬКЕ ХІМВОЛОКНО"	Виробництво електроенергії	773
«МХП-СЕРВІС» ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МХП»	Консультування з питань комерційної діяльності й керування	711
КПТМ "ЧЕРКАСИТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО"	Постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря	684
КП "ЧЕРКАСИВОДОКАНАЛ"	Забір, очищення та постачання води	659
ПП "УКРГОСПТОВАРИ"	Виробництво фанери, дерев'яних плит, шпону	511
АТ "ЧЕРКАСЬКИЙ АВТОБУС"	Виробництво автотранспортних засобів	376
ТОВ "ГРУПА ВЕНЕТО"	Виробництво матраців	367
ПРАТ "ЧШК"	Ткацьке виробництво	347
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТОРГОВИЙ ДІМ "ПАПІР-МАЛ"	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення	337
КП "ЧЕТС"	Пасажирський наземний транспорт	303
ТОВ "ЗАВОД "ТЕХНО"	Виробництво неметалевих мінеральних виробів	271
ТОВ "БРЕІН"	Оптова торгівля комп'ютерами, периферійним устаткованням і програмним забезпеченням	250
ТОВ "ІНТЕРКАРГОТРАК"	Виробництво кузовів до автотранспортних засобів	236
ТОВ "ЧЕРКАСИЕНЕРГОЗБУТ"	Торгівля електроенергією	229
КП "ЧЕЛУАШ"	Будівництво доріг і автострад	213
ТОВ "УКРМЕДТЕКСТИЛЬ"	Виробництво паперових виробів господарсько-побутового та санітарно-гігієнічного призначення	212
ПП "НАДІЯ"	Будівництво житлових і нежитлових будівель	211
ПСП "НЬЮТОН"	Неспеціалізована оптова торгівля	191
ТОВ "СІД КОРП"	Оброблення насіння для відтворення	186
ТОВ "ВІВА - ТРЕЙД"	Виробництво одягу й аксесуарів	183
ТОВ "АРАМІС"	Виробництво металообробних машин	178
ТОВ "ЧЕРКАСИЕЛЕВАТОРМАШ"	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	171
ТОВ "СНЕК ФЕМЕЛІ"	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів	160
ТОВ "ЗАВОД "БУДДЕТАЛЬ"	Виготовлення виробів із бетону для будівництва	153

Економічний розвиток Черкаської міської територіальної громади у 2025 році відбувався в умовах воєнного стану, значних безпекових та енергетичних ризиків, зміни структури попиту, дефіциту трудових ресурсів і необхідності забезпечення безперервності функціонування критичної інфраструктури. Водночас аналіз статистичних даних за 2025 рік у порівнянні з 2024 роком свідчить про збереження економічного потенціалу міста та продовження інвестиційної, промислової, будівельної, торговельної та підприємницької активності.

Серед основних тенденцій 2026 року можна виділити збільшення обсягів реалізованої промислової продукції, суттєве зростання капітальних інвестицій, активізацію житлового будівництва, розширення кількості зареєстрованих суб’єктів господарювання, підвищення рівня оплати праці, а також одночасне скорочення обсягів введення в експлуатацію житла. Зростання промислового обороту у 2026 році відбувається без принципової зміни базового профілю міста. Черкаси зберігають статус потужного промислового центру з високою концентрацією хімічного, фармацевтичного, харчового та енергетичного виробництва. Паралельно відбувається адаптація міської економіки до енергетичних і воєнних викликів. Діяльність підприємств дедалі більше орієнтується на забезпечення безперервності виробничих процесів, енергетичну автономність та адаптацію до воєнних ризиків. Підприємства впроваджують резервні джерела живлення, генераторні установки та системи накопичення енергії, а міська політика дедалі більше поєднує завдання економічного розвитку із завданнями енергетичної стійкості.

У цілому економіку Черкаської міської громади у 2025 році можна характеризувати як стійку, адаптивну та орієнтовану на збереження виробничого і підприємницького потенціалу в умовах воєнних ризиків. Ключовими характеристиками поточного етапу є одночасне зростання промисловості та інвестицій, активізація житлового і комерційного будівництва, розширення підприємницької бази, підвищення рівня оплати праці та посилення енергетичної автономності. Важливо, що економічний розвиток громади дедалі тісніше пов'язується з поняттям економічної стійкості. Для Черкас у 2025 році результативність економічної політики визначалася вже не лише збільшенням обсягів виробництва чи інвестицій, а й здатністю підприємств, інфраструктури та міських систем безперервно функціонувати за умов енергетичних, безпекових та демографічних викликів.

Підприємництво

Мале і середнє підприємництво відіграє значну роль в підвищенні рівня конкурентоспроможності міста, відновленні сталого економічного зростання та розвитку сприятливого середовища для провадження підприємницької діяльності, у збалансуванні інтересів учасників ринку, забезпечує насичення усіх сегментів ринку товарами та послугами, сприяє позитивним економічним та соціальним тенденціям розвитку міста і регіону.

Активізація підприємництва, зростання масштабів та ефективності функціонування підприємницького сектору є одним із головних чинників позитивних структурних змін і модернізації місцевої економіки, становлення нових ресурсів економічного пожвавлення, підвищення якості життя населення.

У 2025 році у місті Черкаси функціонували 21384 суб'єктів господарювання, з них 79,8% – фізичні особи-підприємці. Проти 2020 року кількість суб'єктів господарювання збільшилась на 694 одиниць (на 4%).

Переважна більшість суб'єктів господарювання міста – це суб'єкти малого та середнього підприємництва.

Показники діяльності суб'єктів господарювання міста Черкаси

Таблиця 2.7

	Кількість суб'єктів, одиниць	**З них кількість ФОП, осіб**	**Загальна кількість зайнятих працівників, осіб**	**З них кількість найманих працівників, осіб**	**Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), тис.грн**
2015	19351	15499	78233	62734	46642051,5
2017	18964	14859	85160	70301	68426679,2
2018	19652	15313	92193	76880	76732980,8
2019	20477	15837	91026	75189	98397344,9
2020	20690	16094	86473	70379	105896816,7
2024	20610	16307	89007	72700	-
2025	21384	17068	93356	76288	-

Кількість підприємств - суб'єктів підприємницької діяльності юридичних осіб (далі – підприємств) зменшилась проти 2020 року на 280 одиниць (на 6,4%) і склала 4316 одиниць. У 2025 році в Черкасах діяли 15 великих підприємств (0,3% від їх загальної кількості), 62 – середніх (1,4%), 4239 – малих (98,3%).

Кількість зайнятих працівників на підприємствах – юридичних особах у 2025році до 2020 року зменшилась на 8 % і становила 57,394 тисяч осіб.

Річний фонд оплати праці згідно даних Головного управління Пенсійного фонду України в Черкаській області за 2025 рік 49257388,9 тис. грн. (у 2024 році – 35688206,6 тис.грн).

Рисунок 2.4

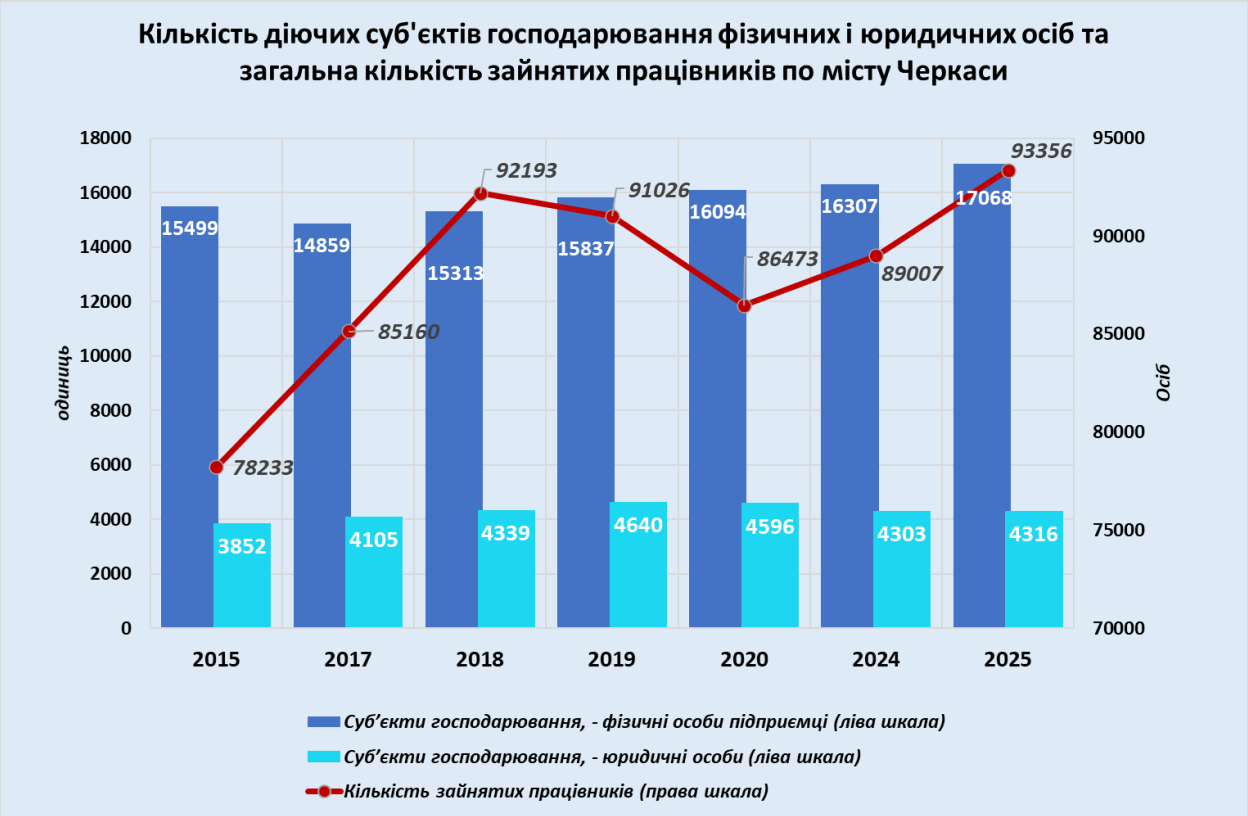

Кількість середніх та малих, в т.ч. мікро- підприємств у Черкасах до 2020 року поступово збільшувалась. За останні декілька років основні показники діяльності суб'єктів підприємницької діяльності знаходилися орієнтовно на одному рівні. У 2025 році загальна кількість підприємств дещо збільшилась, зокрема за рахунок зростання кількості малих та середніх підприємств.

Кількість суб'єктів підприємницької діяльності за розмірами

Таблиця 2.8

Рік	Всього підприємств юридичних осіб	З них			СПД-фізичні особи
		Великі	Середні	Малі	
2015	3852	3	142	3707	15499
2017	4105	4	145	3956	14859
2018	4339	5	154	4180	15313
2019	4640	5	178	4457	15837
2020	4596	3	186	4407	16094
2024	4303	18	60	4125	16307
2025	4316	15	62	4239	17068

У розрахунку на 10 тисяч осіб наявного населення міста Черкаси припадає 815 суб'єктів господарювання (загалом в Україні – 471), з них фізичних осіб-підприємців – 650 осіб (в Україні – 381).

Рисунок 2.5

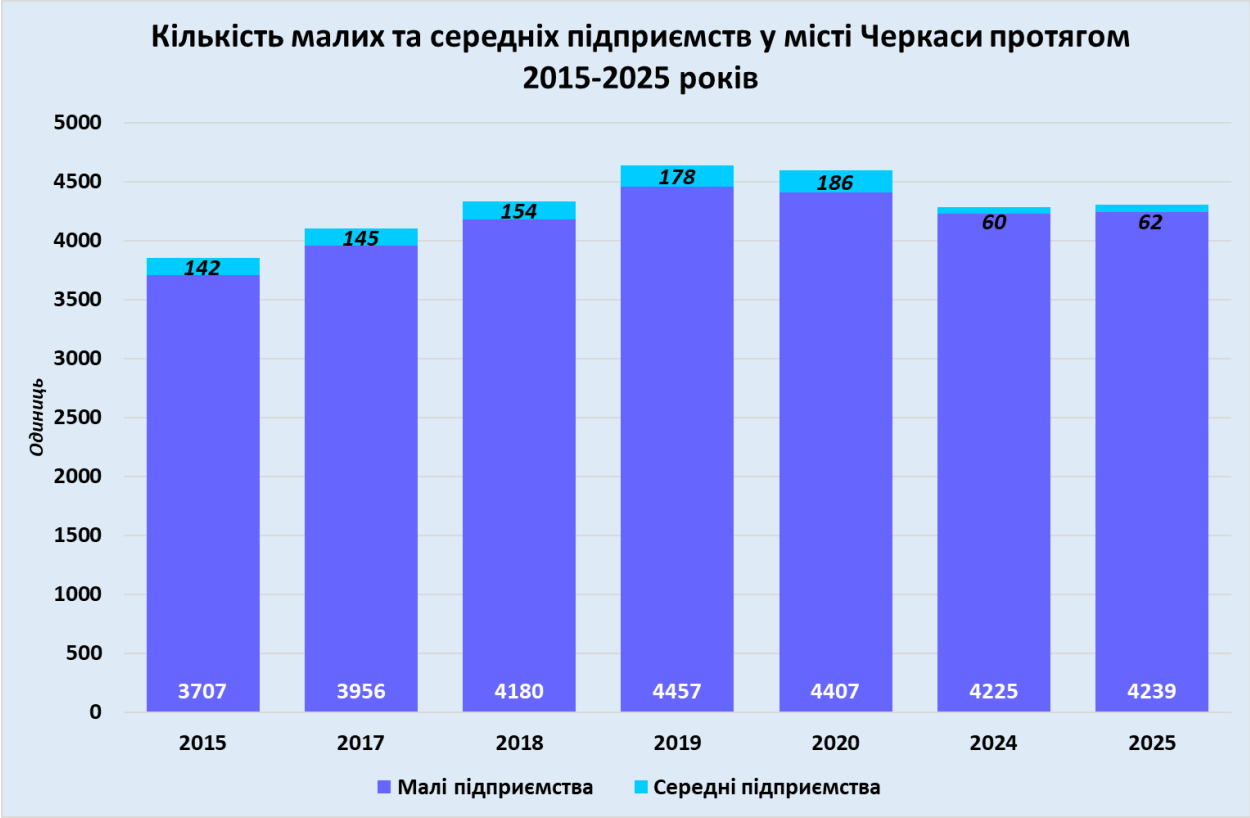

Загалом у місті Черкаси було зайнято 93,356 тисячі осіб (на 4,8% більше проти 2024 року). З них 57,394 тисячі осіб (61,4%) були задіяні на підприємствах, решта 35,962 тисяч – у фізичних осіб-підприємців. Більше половини зайнятих, - 64,678 тис. осіб (69,2%) – це працівники малого бізнесу.

Кількість зайнятих працівників у м. Черкаси за розмірами підприємств, осіб

Таблиця 2.9

	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства		Кількість зайнятих у СПД - юридичних осіб	Кількість зайнятих у СПД - фізичних осіб	У т. ч. кількість найнятих працівників у СПД - фізичних осіб	Загальна кількість зайнятих
	осіб	у % до загальної кількості зайнятих	осіб	у % до загальної кількості зайнятих	осіб	у % до загальної кількості зайнятих				
2015	9237	17,2	26722	49,6	17905	33,2	53864	24369	8870	78233
2017	9548	18,0	25427	47,9	18143	34,1	53118	32042	17183	85160
2018	9548	17,3	26764	48,5	18893	34,2	55205	36988	21675	92193
2019	9680	15,8	31397	51,2	20264	33,0	61341	29685	13848	91026
2020	9120	14,6	33605	53,8	19733	31,6	62458	24015	7921	86473
2024	17487	29,5	11525	19,5	30208	51,0	59220	29787	13480	89007
2025	15012	26,2	13666	23,8	28716	50,0	57394	35962	18894	93356

Кількість найманих працівників у порівнянні з 2020 роком дещо зменшилась (на 8,3%) і склала 76,288 тисяч осіб.

Кількість найманих працівників у СПД - юридичних осіб у 2025 році становила 57,394 тис. осіб. Частка найманих працівників у суб'єктів господарювання, що були задіяні у великому підприємництві становила 26,2%, у середньому – 23,8%, в малому – 50,0%.

Рисунок 2.6

Фінансовий результат до оподаткування підприємств м. Черкаси за 2024р. склав 3529,659 млн. грн прибутку (у 2023 році – 6667,5 млн. грн прибутку).

Результатом діяльності 73,2 % підприємств були прибутки у сумі 7719,015 млн. грн (на 19 % менше проти показників 2023 року), решта 26,8% – мали збитки 4189,356 млн. грн (у 1,6 рази більше ніж у 2023 році).

Фінансовий результат до оподаткування промислових підприємств становив 1264,149 млн. грн прибутку.

75,7% промислових підприємств міста отримали прибутки в сумі 4378,552 млн. грн. Частка збиткових промислових підприємств склала 24,3%, ними допущено 3114,4 млн. грн збитків.

Значний влив на розвиток економіки міста має діяльність малого бізнесу, що при підтримці міської влади поглиблює диференціацію надходжень до бюджету. Сплачено суб'єктами господарювання малого бізнесу до бюджету міста єдиного податку за 2025 р. 813244,7 тис. грн. В порівнянні з 2024 роком надходження збільшилися на 71525,0 тис.грн, або на 9,6 %. Збільшення надходжень відбулося в основному за рахунок єдиного податку з фізичних осіб - на 67052,8 тис.грн або на 10,6%.

Ключові характеристики

Питома вага міської економіки в економіці області у 2025 році

Таблиця 2.10

Показник	Од. виміру	Черкаська область	м. Черкаси	Питома вага міста Черкаси
Чисельність населення	тис. осіб	1110,6	262,1	23,6%
Середньомісячна заробітна плата (у 2025 р.)	грн	22776	24707	108,5%
Реалізація промислової продукції	млн грн	161732,9	63175,7	39,1%
Експорт продукції	млн $	-	500,2	-
Імпорт продукції	млн $	-	224,7	-
Капітальні інвестиції	млн грн	14477,7	4261,2	29,4%
Виконані будівельні роботи	млн грн	2852,7	1739,2	61,0%
Введення в експлуатацію житла	м2	178302	73417	41,2%
Надання послуг	млн грн	18136,1	12262	67,6%
Експорт послуг	млн $	56,1	49,1	87,6%
Імпорт послуг	млн $	27,5	6,8	24,7%
Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування	млн.грн	-	19331,4	-
Кількість працюючих станом на початок 2026року	тис. осіб	274,299	93,356	34,1%

Обсяг оптового товарообороту підприємств міста Черкаси за 2021 рік склав 27438,8 млн. грн.

Таблиця 2.11

Обсяг оптового товарообороту

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Черкаська область, млн. грн.	12320	15202	23101	22675	26939	37358	45182	47086	66824,4
м. Черкаси, млн. грн.	5081	7405	8434	10256	10937	14028	16211	18897	27438,8

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, які здійснюють діяльність із роздрібної торгівлі, по місту за 2021р. становив 12152,6 млн.грн (57,7% обсягу по області), що більше обсягу 2020р. на 25,9%.

Обсяг продажу непродовольчих товарів у 2021р. становив 7657,3 млн.грн (63,0% загального продажу).

Обсяг продажу продовольчих товарів у 2021р. становив 4495,3 млн.грн (37,0% загального продажу). На товари виробництва України припадало 52,8% роздрібного товарообороту торгової мережі підприємств. У структурі продажу продовольчих товарів через торгову мережу підприємств частка продажу товарів, які вироблені на території України, у 2021р. становила 77,9%, частка вітчизняних непродовольчих товарів склала 38,0% від загального їх продажу.

Таблиця 2.12

Обсяг роздрібного товарообороту

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Черкаська область, млн. грн.	9523,4	11057,9	12153,5	11327,8	12567,3	15172,9	16382,9	21066,1
м. Черкаси, млн. грн.	4953,2	5600,0	6182,9	5940,1	6905,8	8641,1	9652,1	12152,6

В розрахунку на одну особу населення міста загальний обсяг роздрібного товарообороту за 2021р. становив 44662,1 грн.

Таблиця 2.13

Обсяг роздрібного товарообороту на одну особу населення

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Черкаська область, грн.	7583	8865	9824	9241,2	10357,1	12715,1	13822,9	18012,9
м. Черкаси, грн.	17331	19656	21825	21169,2	24841,0	31251,9	35149,9	44662,1

Таблиця 2.14

Порівняльна характеристика роботи промисловості міста Черкаси у 2020 - 2025р.

	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2020 році, тис. грн.	**Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2021 році, тис. грн.**	**Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2023 році, тис. грн.**	**Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2024 році, тис. грн.**	**Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2025 році, тис. грн.**	**2025р. до 2024р., %**
м. Черкаси	**26974562,1**	**34895048,6**	**43667114,4**	**55563578,2**	**63175777,3**	**113,70**
Добувна та переробна промисловість	**18404934,6**	**23070878,4**	**28651688,2**	**34328617,1**	**38411574,9**	**111,89**
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	–	–	–		-	-
Переробна промисловість з неї	**18404934,6**	**23070878,4**	**28651688,2**	**34328617,1**	**38411574,9**	**111,89**
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	3442802,3	4722313,4	5677129,7	4998312,3	6434249,0	128,73
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	793266,0	699613,8	1147337,1	1143162,7	1255519,2	109,83
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	1451694,0	1971842,6	2225482,0	2949581,2	2912519,7	98,74
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	4667798,7	5297486,5	8389699,1	9541922,1	9641348,0	101,04
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	-	4563194,8	4525026,6	5813067,3	6105862,1	105,04
Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	1998195,4	2583384,2	2598530,7	3112409,1	4740515,5	152,31

	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2020 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2021 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2023 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2024 році, тис. грн.	Обсяг реалізованої промислової продукції без ПДВ та акцизу у 2025 році, тис. грн.	2025р. до 2024р., %
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	526218,4	606433,1	500146,6	1196941,2	1346875,3	112,53
Машинобудування крім ремонту і монтажу машин і устаткування	1362204,8	2075063,9	3192504,3	5094516,6	5348512,3	104,99
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	-	551546,1	395832,1	478704,6	626173,8	130,81
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Забір, очищення та постачання води	**8029027,5**	**11134931,6**	**14270250,1**	**20371009,7**	**23843888,0**	**117,05**
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	**540600,0**	**689238,6**	**745176,1**	**863951,4**	**920314,4**	**106,52**

Таблиця 2.15

Фінансовий результат до оподаткування підприємств міста Черкаси

2014 рік, тис. грн.	-6748067,4
2015 рік, тис. грн.	–3614162,5,
2016 рік, тис. грн.	–716919,9
2017 рік, тис. грн.	149330,5
2018 рік, тис. грн.	1681785,7
2019 рік, тис. грн.	4510643,4
2020 рік, тис. грн.	–762158,0
Січень-вересень 2021р., тис. грн.	1749300
2022 рік, тис. грн.	–6102177,6
2023 рік, тис. грн.	6667550,3
2024 рік, тис. грн.	3529659,1

Таблиця 2.16

Найбільші підприємства – платники податків до місцевого бюджету за 2025 рік, грн

Найменування платника	ПДФО (64%)	Акцизний збір (товари)	Податок на нерухоме майно (юридичні, нежитлове)	Земельний податок з юридичних осіб	Орендна плата з юридичних осіб	Екологічний податок (25%)	Разом
ПрАТ Азот	83592434		1612768	8716132	2550253	1640391	98113260
ЮРІЯ-ФАРМ ТОВ	74870020		58305,63	-617,05	648643	18052,12	75594404
ТОВ "АТБ-МАРКЕТ"	27325293	20722222	306598,6	41660,22	575287,1	1972,29	48973033
АТ "ЧЕРКАСИОБЛЕНЕРГО"	39592167		358440,7	729574,7	677905,9	129,865	41359509
ТОВ ДЕЛІКАТ РИТЕЙЛ	12433765	23844905					36278670
ТОВ "УКРАВІТ САЙЕНС ПАРК"	24365939		1372315	283868,7	4021003	10544,39	30053670

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ"ЧЕРКАСЬКА ТЕЦ" ПРАТ " ЧЕРКАСЬКЕ ХІМВОЛОКНО"	29720787						29720787
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЮРІЯ"	27254795		144304	63076	987380,9	3467,5	28453024
ТОВ "ЗАВОД "ТЕХНО"	26720246					24649,39	26744895
"МХП-СЕРВІС" ВП ПРАТ "МХП"	25571611						25571611
КПТМ "ЧЕРКАСИТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО"	22070333		37700,66	779792,1		93246,14	22982092
АТ "Укрпошта"	21145193		459218,6	150402,2	66736,27		21821550
КП "Черкасиводоканал"	18359668			807346,6			21771914
ЧФ ТОВ "ГАЗОРОЗП МЕРЕЖІ УКРАЇНИ"	20428048						20428048
ТОВ "ІНТЕРКАРГОТРАК"	19616093		48782		656673	1773,32	20323321
АТ "ЧЕРКАСЬКИЙ АВТОБУС"	18743948		58115,52		937030,9	6478,82	19745574
ПРАТ " ЧЕРКАСЬКЕ ХІМВОЛОКНО"	1316941				4184980	14197138	19700938
ПрАТ "ЧШК"	12601287		1119797	53630,67	3214521	9648,483	17006850
ТОВ "ЕПІЦЕНТР К"	16725996	158361				519,86	16884877
ГРУПА ВЕНЕТО ТОВ,ТОВ "ГРУПА ВЕНЕТО"	11977423		1390960	741729,3	1918931	2141,143	16031184
Всього по наведених підприємствах та установах	**534431986**	**44725488**	**6967305**	**12366596**	**20439346**	**16010152**	**637559210,3**

Споживчий ринок

Таблиця 2.17

Мережа роздрібної торгівлі станом на 01.01.2026

	на 01.01.2026	**Площа, м^2**
Кількість об'єктів роздрібної торгівлі у тому числі:	**1605**	**368096,5**
Магазини продовольчі	228	17654,6
Магазини непродовольчі	551	113247,1
Магазини змішані	117	63912
Склади-магазини продовольчі	37	8490,2
Склади-магазини непродовольчі	42	6509
Аптеки та аптечні пункти	171	8214,6
Кіоски роздрібної мережі	121	1096,7
Павільйони	279	7932,2
Кількість автозаправних станцій,включаючи АГНКС	40	-
Кількість ринків	8	-
Торгово-розважальні центри	11	141040,1

Таблиця 2.18

Заклади ресторанного господарства та громадського харчування на території м. Черкаси станом на 01.01.2026

Вид закладу	**Кількість закладів**	**Кількість посадкових місць**
Ресторани	33	2654
Бари	58	2112
Кафе	179	974
Їдальні	21	1318
Буфети	12	332
Кафетерії	12	363

Динаміка залучення іноземних інвестицій

З 2020 року функції публікації даних щодо прямих іноземних інвестицій остаточно передані з Державної служби статистики України до Національного банку України, який проводить розрахунки за новою методологією відповідно до міжнародних стандартів. На даний час розрахунки здійснюються лише в розрізі областей, тому інформація надається в ознайомлювальних цілях станом на 01.01.2020.

Таблиця 2.19

Прямі іноземні інвестиції	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
- на початок року (наростаючим підсумком), тис. дол. США	223269	154995	106411	99705	105967,2	105050,7	102536,8
- на 1 особу (на початок року), дол. США	787	547,1	376,8	356,1	380,9	381,2	374,2

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій в економіку міста станом на 1 січня 2020р. становив 102,5 млн.дол. США. (28,7% від загального обсягу по області).

У 2019 році прямий акціонерний капітал нерезидентів збільшився на 81,2 тис.дол. США, вилучено 917,2 тис.дол. прямих інвестицій. За рахунок впливу курсової різниці збільшено вартість акціонерного капіталу на 4035,8 тис.дол.

Рисунок 2.7

Обсяг прямих інвестицій у розрахунку на одну особу населення міста

станом на 1 січня 2020р. становив 374,2 дол. США.

Рисунок 2.8

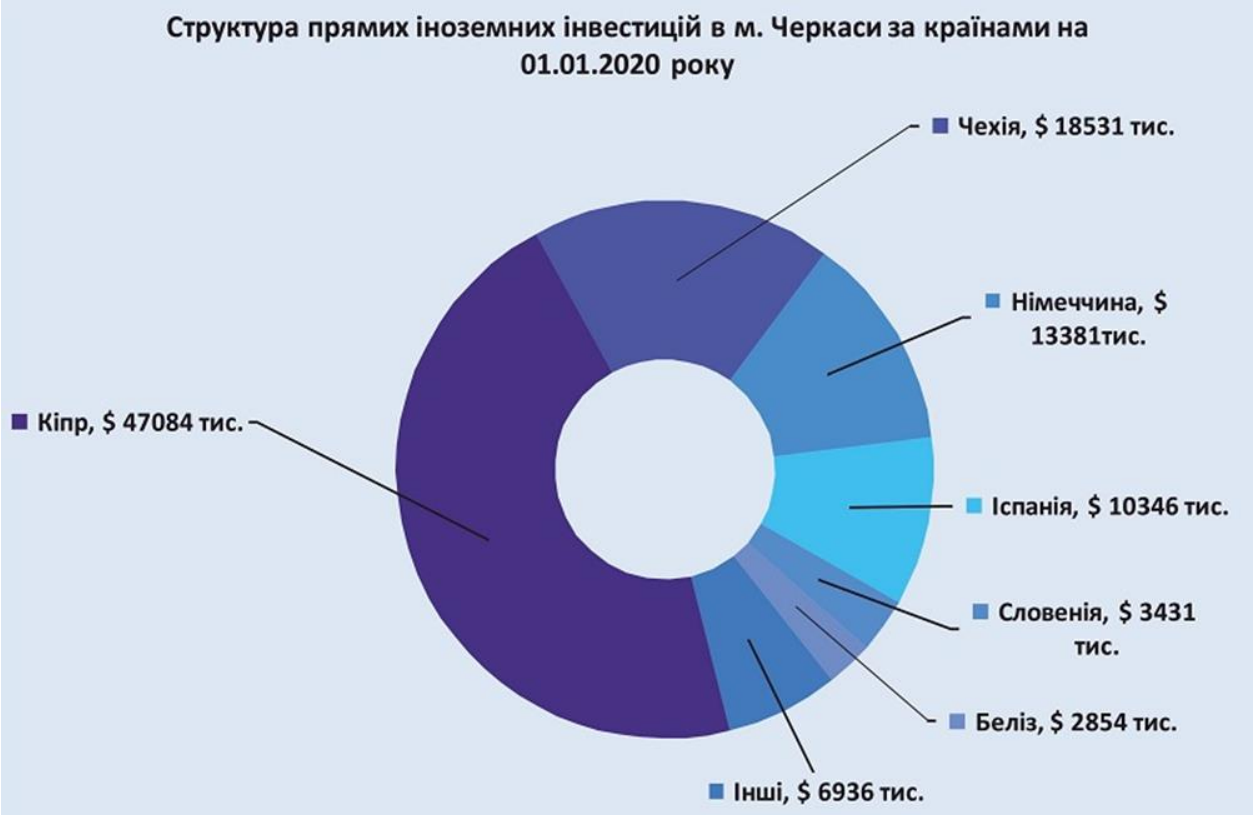

Таблиця 2.20

Прямі інвестиції у м. Черкаси за видами економічної діяльності

	Обсяги інвестицій на			
	01.01.2019		01.01.2020	
	тис.дол. США	у % до загального підсумку	тис.дол. США	у % до загального підсумку
Усього	**98699,8**	**100,0**	**102536,8**	**100,0**
Промисловість	64173,3	65,0	68289,6	66,6
у тому числі				
переробна промисловість	62987,6	63,8	66962,3	65,3
виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	10834,4	11,0	10872,6	10,6
виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	14499,5	14,7	13881,8	13,5
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	31527,3	31,9	35920,3	35,0
машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	699,8	0,7	753,0	0,7
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1173,1	1,2	1313,2	1,3
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4475,1	4,5	4899,8	4,8
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	36,4	0,0	40,7	0,0
Інформація та телекомунікації	73,5	0,1	74,1	0,1

Операції з нерухомим майном	25941,9	26,3	25183,0	24,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	3145,8	3,2	3357,6	3,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	451,8	0,5	449,6	0,4

Найбільші обсяги прямого іноземного капіталу зосереджено на підприємствах промисловості – 68,3 млн.дол. (66,6% від загального обсягу прямих інвестицій в економіку міста), у т.ч. переробної – 65,3%, а також на підприємствах і в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном – 25,2 млн.дол. (24,6%).

Таблиця 2.21

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у м. Черкаси за країнами світу

	Обсяги інвестицій на			
	01.01.2019		01.01.2020	
	тис.дол. США	у % до загального підсумку	тис.дол. США	у % до загального підсумку
Усього	**98699,8**	**100,0**	**102536,8**	**100,0**
Беліз	2833,2	2,9	2854,9	2,8
Британські Віргінські Острови	327,1	0,3	364,8	0,4
Іспанія	10365,1	10,5	10346,6	10,1
Китай	22,1	0,0	24,7	0,0
Кіпр	41942,5	42,5	47084,2	45,9
Нідерланди	1597,1	1,6	1578,3	1,5
Німеччина	13948,0	14,1	13381,0	13,0
Польща	42,7	0,0	56,8	0,1
Російська Федерація	630,9	0,6	643,1	0,6
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1311,5	1,3	547,7	0,5
Франція	329,1	0,3	315,7	0,3
Чехія	19318,5	19,6	18531,6	18,1

До основних країн-інвесторів, на які припадає 94,7% загального обсягу прямих інвестицій, належать: Кіпр, Чехія, Німеччина, Іспанія, Словенія, Беліз, та Нідерланди. Заборгованість підприємств міста за кредитами та позиками, торговими кредитами та іншими зобов'язаннями (боргові інструменти) перед прямими інвесторами на 31 грудня 2019р. становила 6,7 млн.дол., і загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) – 109,2 млн.дол.США.

Динаміка зовнішньоекономічної діяльності

Таблиця 2.22

Зовнішня торгівля товарами	2021	2022	2023	2024	2025	2025/2024, %
Експорт, млн.дол. США	320,9	468,5	377,79	396,44	500,25	126,2
Імпорт, млн.дол. США	320	224,9	211,81	246,93	224,7	91,0
Зовнішньоторговельний оборот, млн.дол. США	640,9	693,4	589,6	643,37	724,95	112,7
Сальдо, млн.дол. США	0,9	243,6	165,98	149,51	275,55	184,3
коефіцієнт покриття експортом імпорту	1,0	2,1	1,8	1,6	2,2	-

Відповідно до даних Черкаської митниці, за результатами роботи протягом січня-грудня 2025 року, на митних постах міста Черкаси загальні обсяги експортних операції склали 500,259 млн. доларів США, імпортних операцій – 224,707 млн. доларів США.

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами у 2025 році склало 275551,616 тис.дол.США (в 2024 році також позитивне – 149511,507 тис.дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 2,2 проти 1,6 в 2024 році.

Згідно даних Черкаської митниці обсяг експорту у порівнянні з 2024р. збільшився на 26,1%, обсяг імпорту – зменшився на 9,1%.

Рисунок 2.9

У 2025 році підприємства міста здійснювали зовнішньоекономічну діяльність із 96 країнами світу. Експортувалися товари з Черкас до 90 країн світу, імпортувалися товари з 51 країни світу.

Найбільші обсяги експортних поставок здійснювались до:

- Великобританії - (14,4% загального обсягу експорту),
- Словаччини - (12,8% загального обсягу експорту),
- Литви - (11,3% загального обсягу експорту),
- Нідерландів - (8,7% загального обсягу експорту),
- Молдови - (7,5% загального обсягу експорту),
- Румунії - (7% загального обсягу експорту),
- Польщі - (6,7% загального обсягу експорту).

Рисунок 2.10

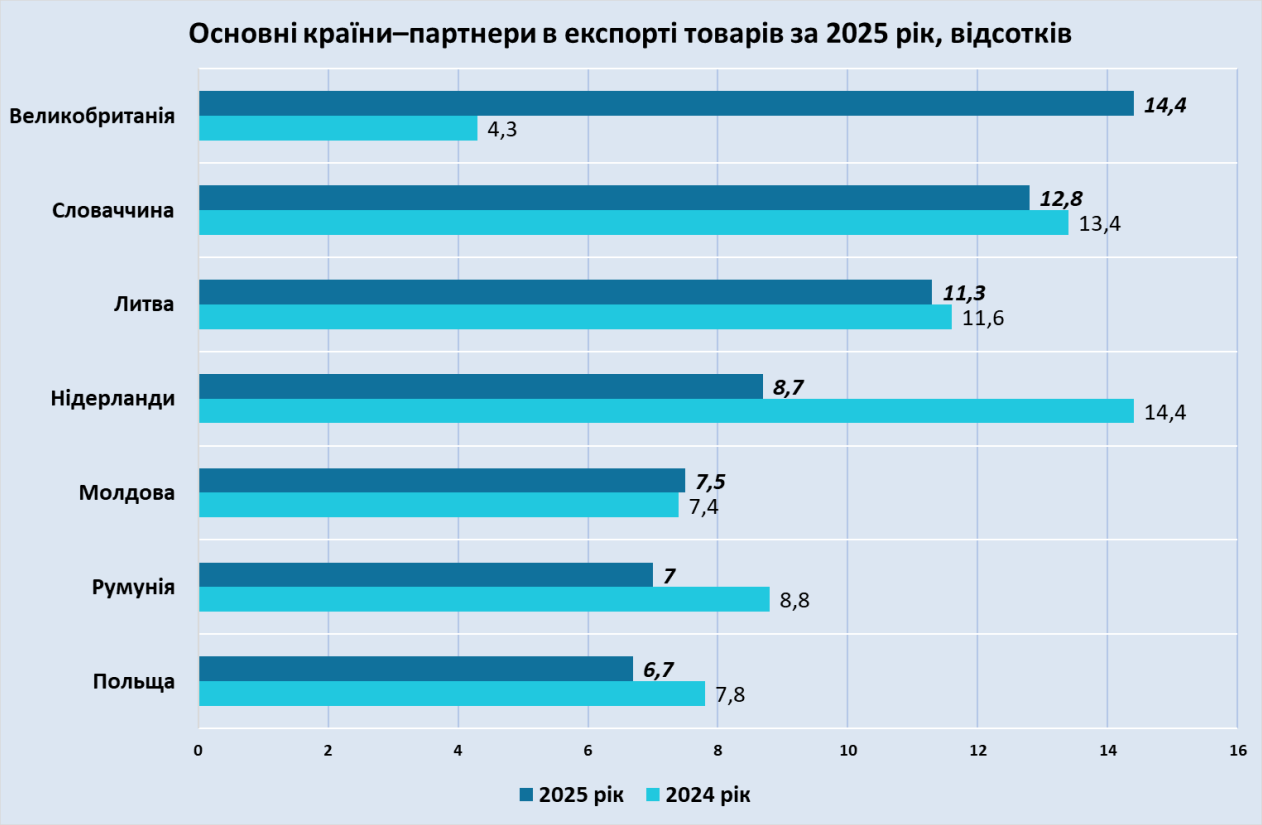

У товарній структурі експорту найбільша питома вага припадала на:

- продукцію тваринного походження, - 38,1%,
- продукцію хімічної галузі, - 16,3%,
- готові харчові продукти, - 10,9%,
- деревину і вироби з деревини, - 6,1%,
- продукцію рослинного походження, - 5,0%,
- мінеральну продукцію, - 3,4%,
- жири та олії, - 3,1%,
- машини та механізми, - 3,0%.

Таблиця 2.23

Товарна структура експорту підприємств міста Черкаси, млн. дол. США

Групи товарів	2024 р., % до загальної кількості	2025 р., % до загальної кількості
Продукція тваринного походження	31,79	38,1
Продукція хімічної галузі	16,14	16,26
Готові харчові продукти	11,43	10,96
Деревина і вироби з деревини	6,70	6,07
Продукція рослинного походження	9,27	5,01
Мінеральна продукція	2,81	3,43
Жири та олії	3,48	3,11
Машини та механізми	2,92	2,95

Рисунок 2.11

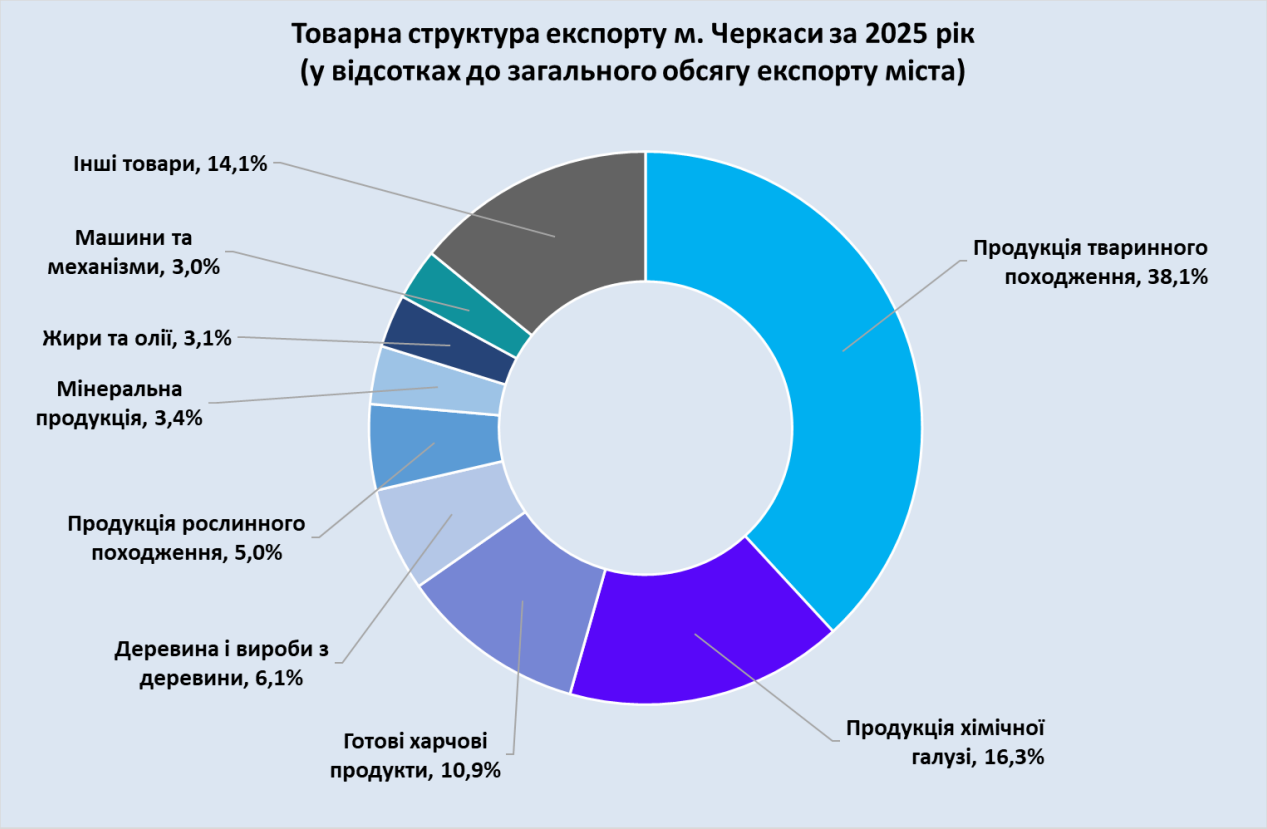

Найбільш значні країни походження імпорту:

- Китай (26,5% загального обсягу імпорту),
- Польща (13% загального обсягу імпорту),
- Німеччина, (11,4% загального обсягу імпорту),
- Туреччина (6,7% загального обсягу імпорту),
- Литва (5,2% загального обсягу імпорту),
- Індія (4,9% загального обсягу імпорту),

- Нідерланди (4,0% загального обсягу імпорту),
- Малайзія (2,4% загального обсягу імпорту).

Рисунок 2.12

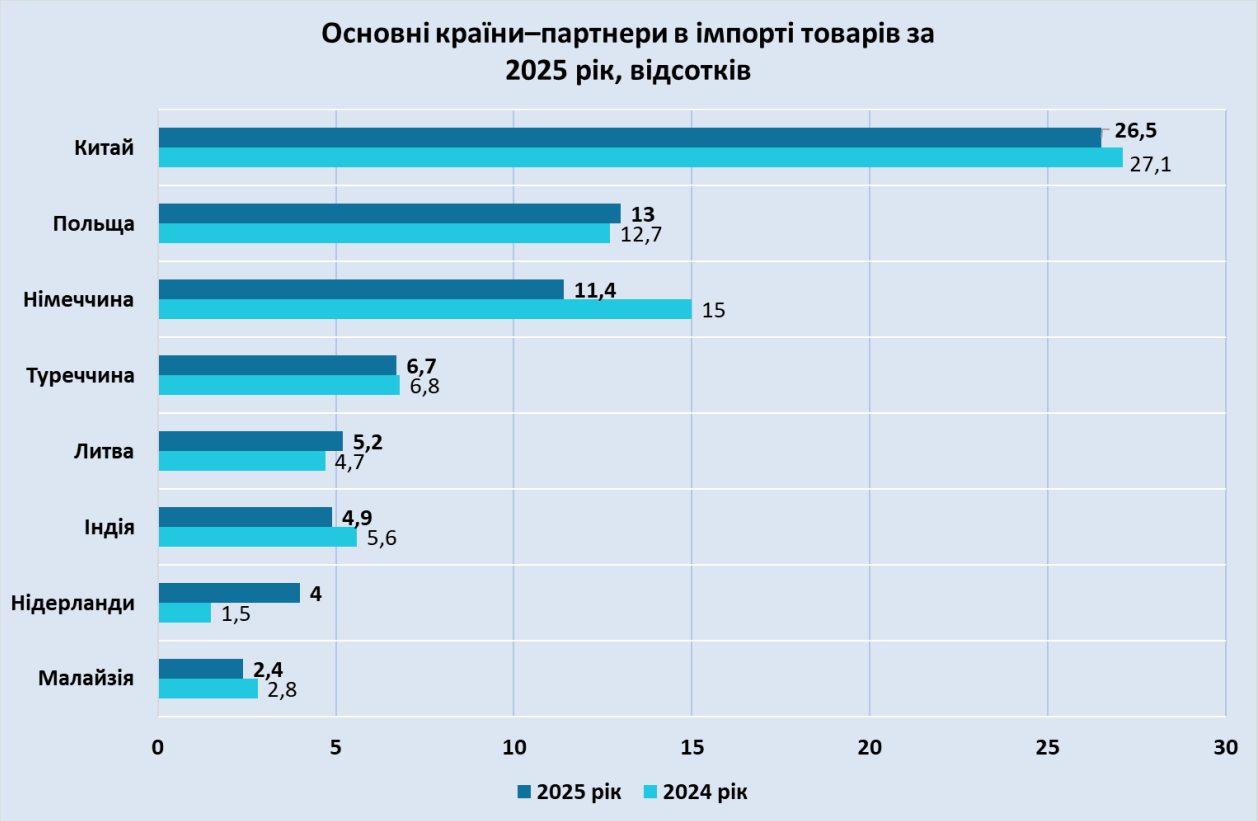

Основу товарної структури імпорту за підсумками 2025 року склали такі групи товарів:

- Машини та механізми - (24,6% загального обсягу імпорту),
- Продукція хімічної галузі - (17,9% загального обсягу імпорту),
- Пластмаси, полімерні матеріали - (11,4% загального обсягу імпорту),
- Транспортні засоби - (9,7% загального обсягу імпорту),
- Готові харчові продукти - (8,6% загального обсягу імпорту),
- Текстильні матеріали та вироби - (4,8% загального обсягу імпорту),
- Мінеральна продукція - (4,7% загального обсягу імпорту),
- Метали та вироби з них - (3,5% загального обсягу імпорту),
- Папір та картон - (3,4% загального обсягу імпорту),
- Продукція рослинного походження - (3,3% загального обсягу імпорту).

Таблиця 2.24

Товарна структура імпорту підприємств міста Черкаси, млн. дол. США

Групи товарів	2024 р., % до загальної кількості	2025 р., % до загальної кількості
Машини та механізми	18,0	24,6
Продукція хімічної галузі	24,4	17,8

Пластмаси, полімерні матеріали	10,6	11,4
Транспортні засоби	10,0	9,7
Готові харчові продукти	9,2	8,6
Текстильні матеріали та вироби	5,7	4,8
Мінеральна продукція	3,7	4,7
Метали та вироби з них	3,6	3,5
Папір та картон	4,9	3,4
Продукція рослинного походження	2,7	3,3

Рисунок 2.13

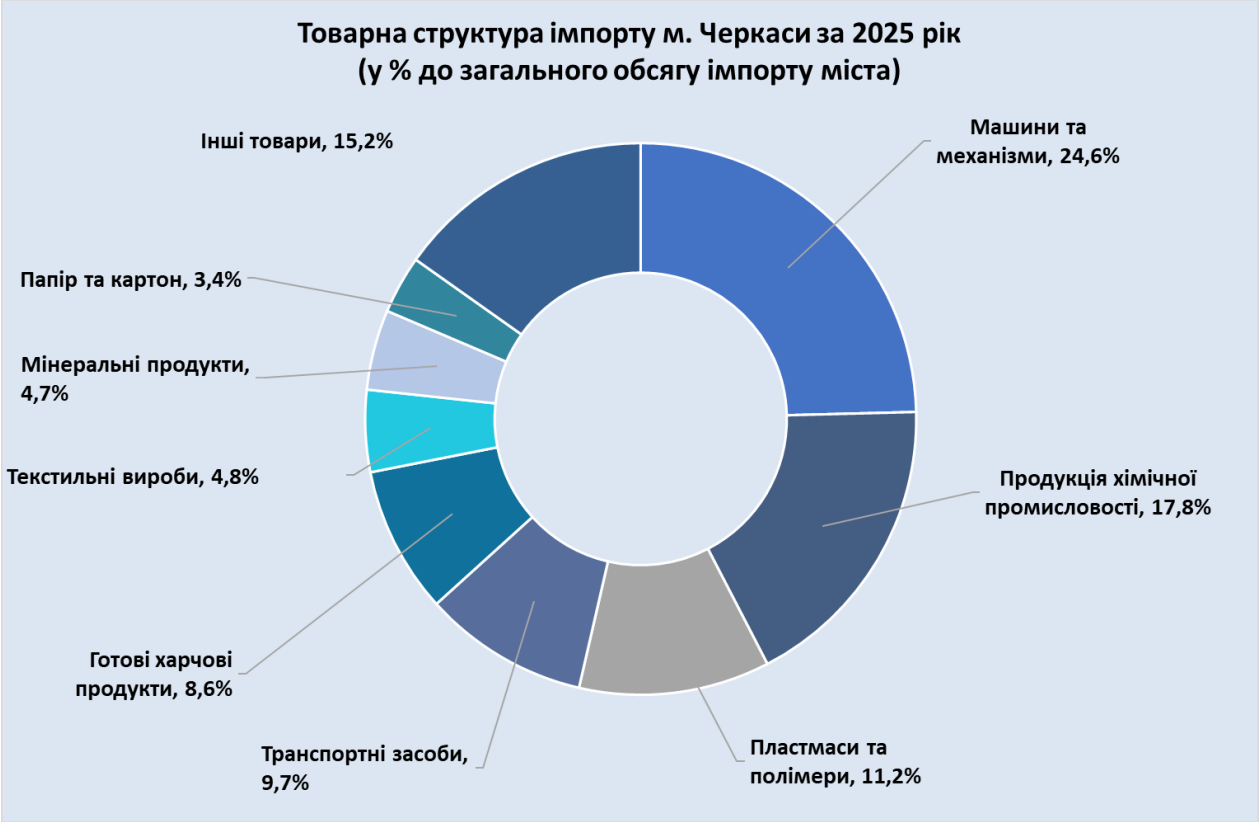

Динаміка освоєння капітальних інвестицій

Таблиця 2.25

	2018	2019	2021	2022	2023	2024	2025
Капітальні інвестиції, тис. грн.	2584100	3053171	4556028	1651893	3052207	3569036	4261216
Капітальні інвестиції на 1 особу, грн.	9289,7	11079,2	16742,0	6171	11475	13518	16257

Рисунок 2.14

За 2025р. підприємствами міста освоєно 4261,216 млн. грн капітальних інвестицій, що на 19,3% більше, ніж у відповідному періоді 2024 року. На кожного мешканця міста припало 16257 грн капітальних інвестицій.

Капітальні інвестиції за напрямками їх освоєння розподілилися таким чином:

- машини, обладнання та інвентар – 34%;
- нежитлові будівлі –25,3%;
- житлові будівлі – 12,1%;
- інженерні споруди – 10,7%,
- транспорт – 8,4%.

Таблиця 2.26

Капітальні інвестиції за напрямками їх освоєння

	Тис.грн		У % до загального підсумку	
	січень–грудень 2025	січень–грудень 2024	січень–грудень 2025	січень–грудень 2024
Усього	**4261216**	**3569036**	**100,0**	**100,0**
інвестиції у матеріальні активи	4194245	3515449	98,4	98,5
будівлі житлові	514994	388808	12,1	10,9
будівлі нежитлові	1079498	449434	25,3	12,6
інженерні споруди	454802	538112	10,7	15,1
машини, обладнання та інвентар	1448294	1484188	34,0	41,6
транспортні засоби	358219	412228	8,4	11,6
інші матеріальні активи	333653	к	7,8	к
інвестиції у нематеріальні активи	66971	53587	1,6	1,5
з них				
програмне забезпечення та бази даних	2187	42325	0,1	1,2

Рисунок 2.15

Аналіз капітальних інвестицій за джерелами фінансування показує, що основним джерелом інвестування за 2025 рік були: власні кошти підприємств та організацій – 50,2% та кошти місцевих бюджетів – 27,6% загального обсягу.

Частка капітальних інвестицій, освоєних за рахунок коштів державного бюджету становить 7,9%, кредити банків та інші позики, становлять 4,0% у загальному обсязі капітальних інвестицій.

Рисунок 2.16

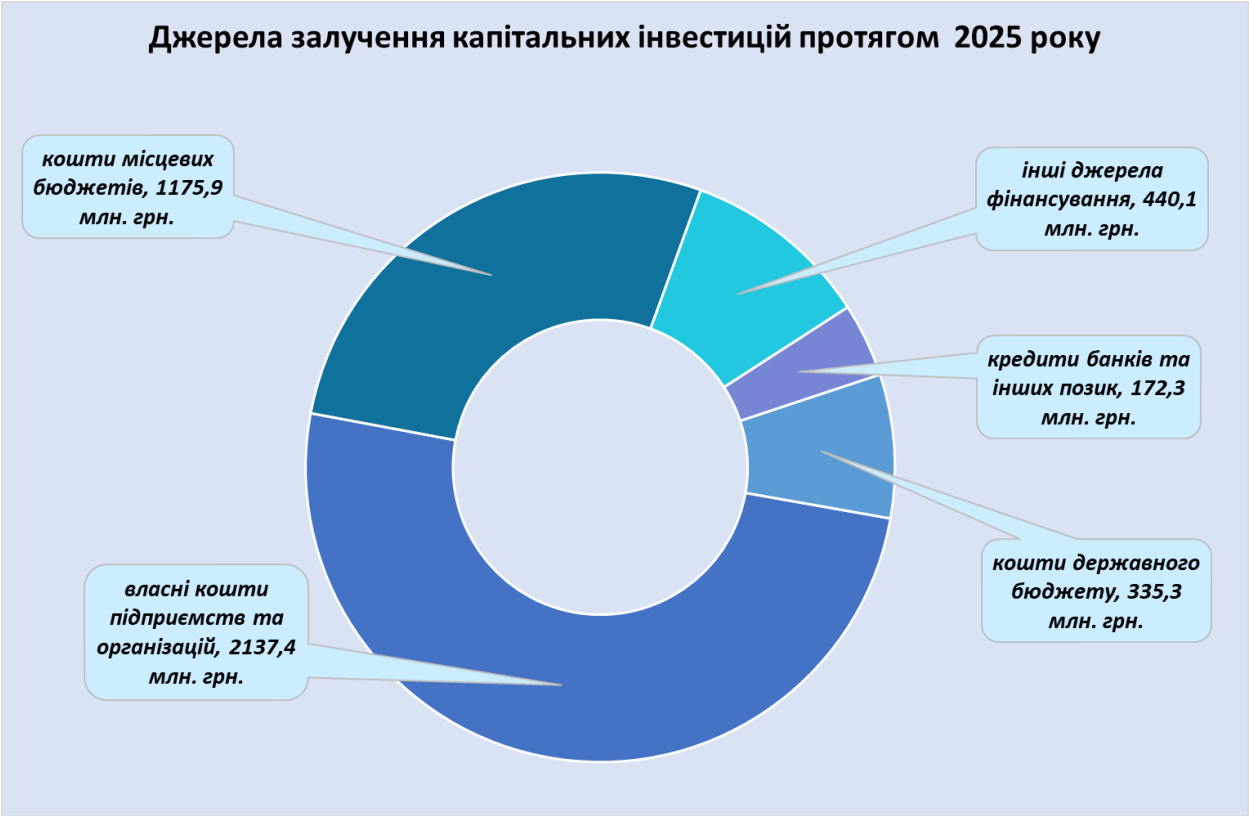

Таблиця 2.27

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування

	Тис.грн	
	січень–грудень 2025	січень–грудень 2024
Черкаська область	**14477758**	**10396636**
м.Черкаси – усього	**4261216**	**3569036**
у т.ч. за рахунок		
коштів державного бюджету	335395	610325
коштів місцевих бюджетів	1175909	469142
власних коштів підприємств та організацій	2137410	1975066
кредитів банків та інших позик	172304	170248
з них кредити банків нерезидентів	к	к
інших джерел фінансування	440198	344255

Будівельна діяльність

Наразі темпи будівництва житла у місті зменшилися. У 2025р. у місті прийнято в експлуатацію 73417 м2 загальної площі житлових будівель, або 41,1% загального обсягу житла в області.

Загальна площа прийнятого в експлуатацію житла за 2025р. порівняно з відповідними показниками 2024р. зменшилася на 15,8%.

Рисунок 2.17

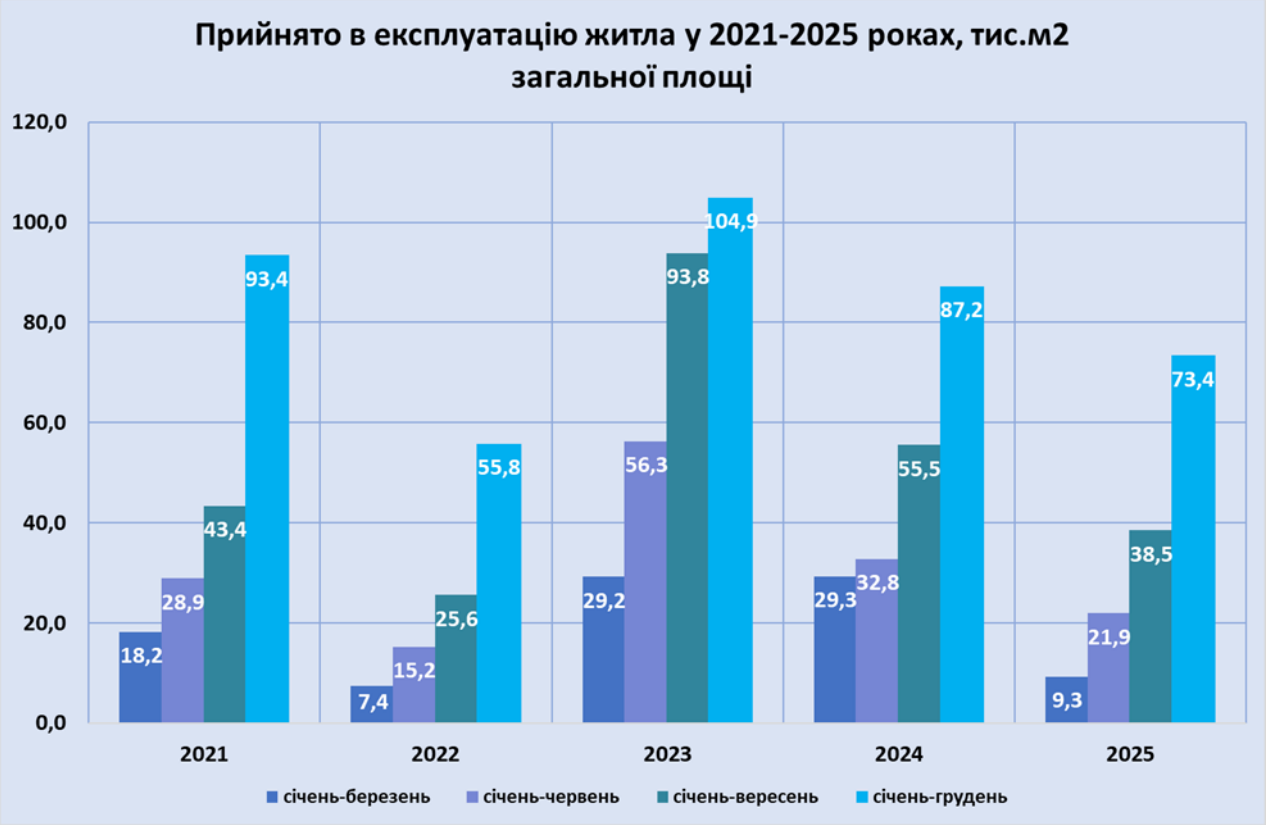

В одноквартирних будинках у 2025р прийнято в експлуатацію 21464 м2 загальної площі житлових будівель (29,2% загального обсягу прийнятого житла в місті), що на 30% більше, порівняно з показниками 2024р. В будинках з двома й більше квартирами – 51953,0 м2 загальної площі (70,8% від загального обсягу прийнятого житла), що на 25,5% менше відповідних показників 2024 року.

Таблиця 2.28

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, за видами

	Прийнято в експлуатацію у 2025р,			
	м^2 загальної площі	у % до 2024р.	у % до загального підсумку	будівель, одиниць
Черкаська область	178302	115,4	х	704
м. Черкаси – усього	**73417**	**84,2**	**100,0**	**161**
у тому числі				

будинки одноквартирні	21464	129,5	29,2	147
будинки з двома і більше квартирами	51953	73,5	70,8	14

Рисунок 2.18

Таблиця 2.29

Прийняття в експлуатацію квартир за видами житлових будівель

	Прийнято в експлуатацію у 2025р,			
	кількість квартир	м^2 загальної площі	у тому числі м^2 житлової площі	середній розмір квартири, м^2 загальної площі
Черкаська область	2245	178302	80300	79,42
м.Черкаси – усього	**1054**	**73417**	**32673**	**69,66**
у тому числі				
будинки одноквартирні	147	21464	9157	146,01
будинки з двома і більше квартирами	907	51953	23516	57,28

У 2025р в м. Черкаси прийнято в експлуатацію 1054 квартири. Середній розмір квартири становив 69,66 м2 загальної площі.

Таблиця 2.30

Загальна площа нежитлових будівель, прийнятих в експлуатацію, за видами у 2025 році

	Прийнято в експлуатацію у 2025р.	
	$м^2$ загальної площі	будівель, одиниць
Черкаська область	**124562**	**71**
м. Черкаси – усього	**33097**	**21**
будівлі готельні та подібні будівлі	–	–
офісні будівлі	3863	3
будівлі оптово-роздрібної торгівлі	13275	9
промислові та складські будівлі	13541	6

Підприємствами міста вироблено будівельної продукції у 2025р. на 1739,262 млн. грн, що на 44,9% більше, ніж у 2024р., та становить 60,9% загальнообласного обсягу робіт.

Структура виробленої будівельної продукції за видами у 2025 р. становила: житлові будівлі - 21,4% до загального обсягу виробленої будівельної продукції; нежитлові приміщення - 49,9%; інженерні споруди - 28,7% до загального обсягу виробленої будівельної продукції.

Таблиця 2.31

Обсяг виробленої будівельної продукції за видами у 2025 році

	Обсяг виробленої будівельної продукції, тис.грн.	У % до загального обсягу виробленої будівельної продукції
Черкаська область	2852739	х
м. Черкаси – усього	**1739262**	**100,0**
у тому числі		
будівлі	1240636	71,3
з них		
житлові	372148	21,4
нежитлові	868488	49,9
інженерні споруди	498626	28,7

Кращі за очікувані результати будівництва житла зумовлені швидкою адаптацію підприємств до нових умов діяльності в поєднанні з відновленням внутрішнього попиту, який був традиційним драйвером зростання економіки України у попередні роки.

Необхідність відновлення житлового та промислового будівництва, забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб тощо сприятиме активному зростанню будівельної сфери.

3. ІНФРАСТРУКТУРА

Загальний опис

Черкаси є одним з значних міст Правобережної України, адміністративним і територіальним центром Черкаської області. Місто є одним з найпривабливіших в Україні місць для інвестування, з промисловим і високим кадровим потенціалом, розвиненою транспортною інфраструктурою, банківською системою і сприятливим підприємницьким кліматом. Черкаси займають вигідне положення на перетині важливих транспортних комунікацій та характеризуються щільним автомобільним і залізничним сполученням з усіма регіонами країни та портами Азовського і Чорного морів.

У місті зосереджені організації та установи управління міського й обласного значення, значна кількість фінансово-кредитних установ. Розвинене складське господарство, що забезпечує зберігання продукції, обслуговування галузей матеріального виробництва. Організації сільського господарства виконують в основному управлінські функції.

Місто має розгалужену систему зелених насаджень. Загальна площа парків, скверів і бульварів міста становить – 203,2 га. Рекреаційна зона міста сформувалась на базі існуючих зелених насаджень, лісів, прилеглих до міста, в районі Соснівка та вздовж Кременчуцького водосховища.

У місті Черкаси діє Генеральний план, який затверджено рішенням Черкаської міської ради від 29.12.2011 року №3-505. Перспектива розвитку інфраструктури Черкас пов'язана з транспортно-логістичними послугами: інтер- та мультимодальні перевезення, навантаження та розвантаження, складування та зберігання вантажів, їх обробка (комплектація, консолідація) тощо.

Логістичні переваги міста:

Місто розташоване в центрі України, на перетині важливих транспортних магістралей України та Європи, що проходять з півночі на південь (з країн Балтії і Скандинавії у Південно-Східну Європу), та з заходу на схід (з країн Західної і Центральної Європи в країни Азії). Містом пролягають автошляхи загальнодержавного значення.

Черкаси – є одним з найбільших міст на Дніпрі. Головна річкова судноплавна артерія, що проходить територією України з півночі на південь, по суті, є водною частиною міжнародного транспортного коридору № 9. У перспективі за спільної зацікавленості Євросоюзу, прибалтійських країн та Польщі у проведенні гідротехнічних робіт Дніпро разом з Дніпро-Бузьким каналом, Бугом і Віслою з однієї сторони, в поєднанні з Західною Двіною та Даугавою — з іншої, може стати економічно вигідним водним коридором між Чорним та Балтійським морями. Відповідно і зростає потенціал Черкас як потужного порту на Дніпрі.

Перспективним виглядає проект реорганізації Черкаського аеропорту в логістично-митний центр та, як варіант - у ремонтну базу для літаків. Враховуючи, що у світі досить незначна кількість аеропортів, де можна відремонтувати літак, то авіаперевізники з багатьох країн світу залюбки замість Туреччини вибрали б значно ближчу за відстанню базу в Черкасах. Ідеальне географічне розташування, логістика та митниця забезпечили б розвиток аеропорту та міста в цілому.

Виходячи із світового досвіду розвитку туризму, для залучення туристів та екскурсантів до міста доцільно створити не тільки матеріальну базу для комфортного проживання цього контингенту але і організувати розгалужену мережу індустрії розваг і спорту. Як в місті, так і на прилеглих територіях, існують сприятливі умови для розвитку індустрії спорту і розваг. В рекреаційній прибережній зоні пропонується будівництво олімпійської веслувальної дистанції, яхт-клубу, аквапарку, парку розваг, історичного парку, парку для проведення історичних ігор, на території якого можливо проводити масові заходи, і ряд інших об’єктів обслуговуючого та розважального характеру.

Транспортна інфраструктура

Черкаси характеризуються розвиненою транспортною інфраструктурою. В місті функціонують практично всі види транспорту: залізничний, автомобільний, електричний, повітряний, водний.

Протяжність міських доріг із твердим покриттям становить 270,1 км. Понад 70% населення міста користується послугами громадського транспорту. Щорічно міським пасажирським транспортом Черкас перевозиться понад 25 млн. пасажирів. За даними регіонального сервісного центру МВС України в Черкаській області кількість автотранспорту, зареєстрованого в місті Черкаси: автобуси та мікроавтобуси – 1775 од., вантажні автомобілі – 5210 од., легкові автомобілі – 65710 од., мототранспорт – 2287 од.

Станом на 2026 рік система громадського транспорту м. Черкаси складається з 43-х діючих маршрутів: 24 тролейбусні маршрути, що обслуговуються КП «Черкасиелектротранс», та 19 автобусних маршрутів, які експлуатуються чотирма приватними перевізниками.

Загальна протяжність маршрутної мережі становить 1019,9 км. Вона є основою для здійснення щоденних пересувань населення та забезпечує широке покриття території міста. Безперебійну роботу тролейбусної мережі забезпечують 10 тягових підстанцій, розміщених по всій території міста. Тролейбусна мережа є основою екологічно чистої міської мобільності та з'єднує ключові точки тяжіння: центр міста, залізничний вокзал, автовокзал, центральний ринок, торговельні центри, Міська лікарня №1, Обласна лікарня, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Черкаський державний технологічний університет, Черкаський зоопарк, парк ім. Шевченка, житлові райони (Привокзальний, Південно-Західний, Перемога, Хімселище тощо), промислову зону («Азот»). Автобусна мережа виконує допоміжну функцію, покриваючи райони без тролейбусного сполучення. Автобусні маршрути охоплюють ключові точки тяжіння, що і тролейбусна система, але додатково включають менші вулиці, віддалені та менш густозаселені мікрорайони. Вона також охоплює ключові об'єкти: залізничний вокзал, автостанції, торгові центри («Епіцентр», «Меблевий квартал», «Критий ринок»), житлові масиви (Казбет, Південно-Західний, Митниця, Садовий, Дахнівський, Соснівка, Зелений, Соборний, Кривалівський), Обласний онкологічний центр, Черкаський зоопарк, парк ім. Шевченка та пляжі вздовж річки Дніпро. У Черкасах налічується 434 зупинки громадського транспорту, розташовані на 58 вулицях. Висока концентрація зупинок спостерігається вздовж головних транспортних коридорів (бульвар Шевченка, вулиці Чорновола та Смілянська).

Тролейбусна мережа міста Черкаси складається з 24 маршрутів, які обслуговуються КП «Черкасиелектротранс». Загальна протяжність маршрутної мережі становить 570 км. У робочі дні на маршрутах курсує 53 тролейбуси.

Ключовим видом міського громадського транспорту в м. Черкаси є автомобільний, на який припадає майже дві третини всіх пасажирських перевезень в місті. Автобусна система громадського транспорту, яку обслуговують чотири приватних перевізники, забезпечує вищу частоту руху за рахунок використання 124 транспортних засобів із середньою пасажиромісткістю 51,2 особи. Щодня виконується 1117 оборотних рейсів, середня швидкість – 18,1 км/год, а в години пік інтервал становить лише 17,3 хв. Автобусна мережа гнучкіша та компактніша, обслуговує 991 зупинку і райони поза межами контактної мережі. На маршрутах працюють такі моделі автобусів: «Богдан», «Атаман», «Volvo», «ПАЗ», «VDL». Загальна кількість маршрутів автобусного громадського транспорту – 19. Загальна протяжність існуючої транспортної автобусної мережі складає 358,5км по осі вулиць у межах міста. Кількість зупинок громадського автотранспорту сягає 395 шт.

Рисунок 3.1

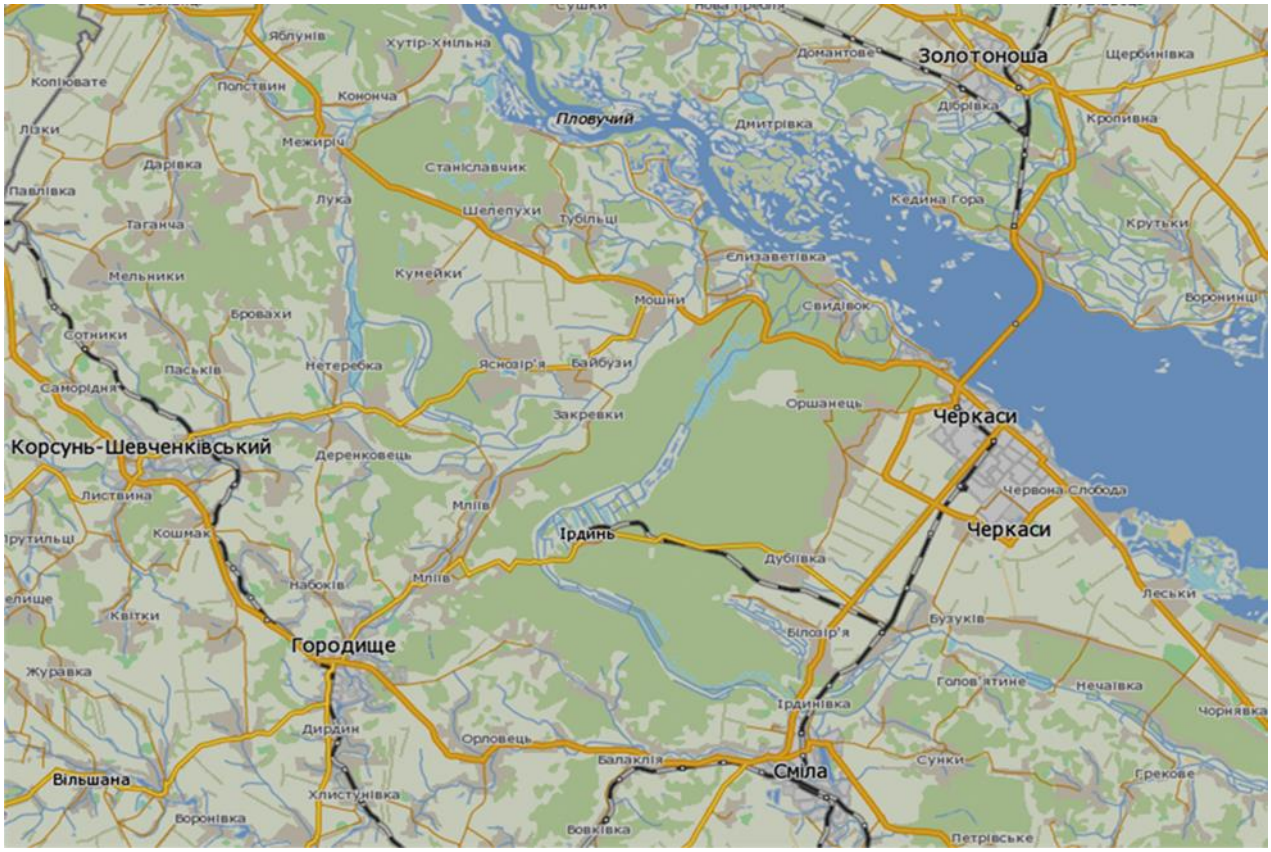

П’ять міських автовостанцій обслуговують пасажирів як внутрішньодержавного, так і міжнародного сполучення. Забезпечується автобусне сполучення з населеними пунктами Черкаської області, обласними центрами України та містами за кордоном держави.

Через місто проходить національна автомобільна дорога Золотоноша Черкаси - Сміла - Умань (Н-16), яка забезпечує головні транспортні зв'язки міста із зовнішньою автомобільною мережею України. Крім того, поряд з містом проходять:

- Автомобільні дороги державного значення:
  національні - Н-01 Київ - Знам'янка;
  Н-08 Бориспіль – Дніпропетровськ - Запоріжжя;
  регіональна - Р-10 Канів-Чигирин-Кременчук;
- Автомобільні дороги місцевого значення:
  територіальні - Т-24-01 – Городище – Шпола – Бобринець - Устинівка,
  Т-24-03 – Орадівка – Христинівка – Жашків - Мошни,
  Т-24-08 - Шевченкове-Городище-до а/д Н-16,
  Т-24-02 – Суботів – Медведівка - Кам'янка,
  Т-24-09 – Драбів - Золотоноша;

Пасажирським терміналом міста є залізнична станція «Черкаси» (заснована у 1863 році) з пропускною потужністю 3 тис. осіб на добу. Вантажний термінал залізничної станції «Черкаси» засновано у 1876 році.

Рисунок 3.2

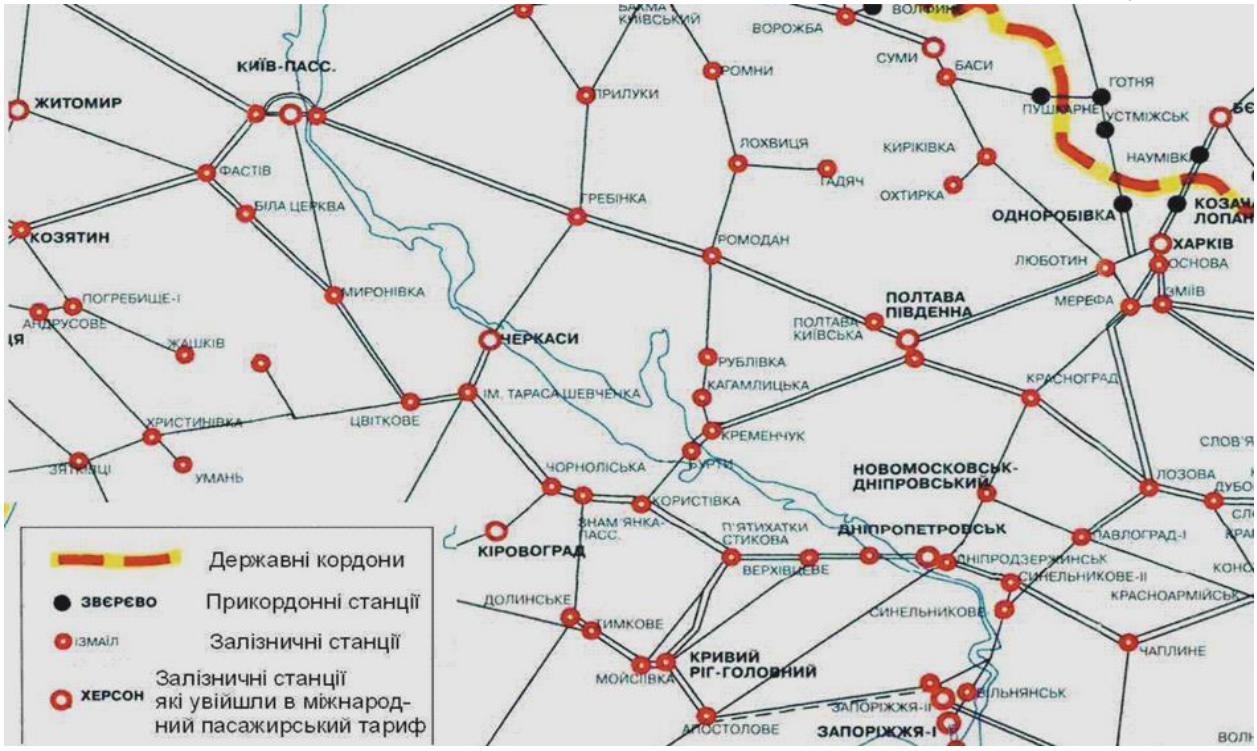

Містом проходить залізниця, що зв'язує дві швидкісні магістралі — Київ-Харків та Київ-Дніпропетровськ. Залізниця проходить дамбою та мостом через Кременчуцьке водосховище, що є стратегічним об'єктом державного значення. У Черкасах функціонує залізничний вокзал, з якого здійснюється регулярне сполучення з містами України.

Таблиця 3.1

Залізничне пасажирське сполучення у місті Черкаси

Сполучення	**Відстань**	**Час у потязі**
Черкаси - Київ	189 км	04 : 12
Черкаси – Івано - Франківськ	714 км	13 : 33
Черкаси-Одеса	445 км	08 : 57
Черкаси - Львів	727 км	13 : 44

Черкаси – Ужгород	941 км	20 : 19
Черкаси – Вінниця	340 км	07 : 39
Черкаси - Тернопіль	587 км	11 : 14

Місто Черкаси обслуговує одноколійна не електрифікована залізнична лінія Золотоноша - Черкаси - Сміла, яка функціонально є залізничним перемиканням між потужними залізничними напрямками Київ-Гребінка-Полтава і Миронівка - Т.Шевченка-Знам'янка. Станція Черкаси – вантажна станція 1класу, розташована на ділянці ім.Т.Шевченка – Гребінка. Основним призначенням станції є виконання вантажної та комерційної роботи: приймання для перевезення, зберігання, навантаження, вивантаження, сортування та видача вантажів.

Річковий транспорт представлений ПАТ «Черкаський річковий порт», який розташований на правому березі Кременчуцького водосховища та обслуговує переважно вантажні перевезення. Порт експлуатує вантажний причал довжиною 590м. До вантажного причалу підходить залізнична колія від станції Змагайлівка. Флот порту перевозить переважно сипучі матеріали (до 89%) від загального складу перевезень. Порт має також пасажирський вокзал, причал, довжиною 120м та пасажирський пірс довжиною 81м. Пасажирський річковий вокзал реконструйовано і введено в дію в 2011 році, після реконструкції.

Повітряний транспорт представлений КП «Аеропорт Черкаси» класу «В», що розташований у південно-західній частині міста і займає територію 174,463га, має одну штучну злітно-посадкову смугу розміром 2500м х 42м з асфальтно-бетонним покриттям та другу грунтову. На балансі КП «Аеропорт Черкаси» знаходиться: 10 літаків АН-2, вісім Л-410УВП, три вертольоти МІ-2. Відповідно до сертифікації, аеродрому дозволений прийом літаків: Боїнг 737-100, 200, 300, 800; В 737-200/200С; ТУ–154; Іл–76; АН–24, АН–26, АН–32, АН–12; а також приймає вертольоти всіх типів. Види робіт, що виконуються аеропортом: пасажирські, вантажні, тренувальні польоти. Для пасажирських перевезень служить аеровокзал на 400 пас/годину. Споруди аеропорту: адміністративна будівля зі столовою; вантажно-комерційний склад на 120 тонн; 5 ангарів для літаків. Аеропорт Черкаси має хороший транспортний зв’язок з центром міста, залізничним вокзалом та автовокзалом і має всі умови розвитку на перспективу.

Таблиця 3.2

Транспорт

Громадський транспорт	
Кількість маршрутів за видами транспорту	Автобусних – 19 Тролейбусних - 24
Залізничний транспорт	
Наявність залізничних станцій	1
Авіаційний транспорт	
Наявність аеропортів	1
Автомобільний транспорт	

Наявність автостанцій	5
Наявність автомобільних доріг	
Загальнодержавного значення	1 Золотоноша - Черкаси - Сміла – Умань (Н-16)
Місцевого значення	1 Канів-Чигирин-Кременчук (Р-10)
Річковий транспорт	
Наявність річкових вокзалів	1

Рисунок 3.3

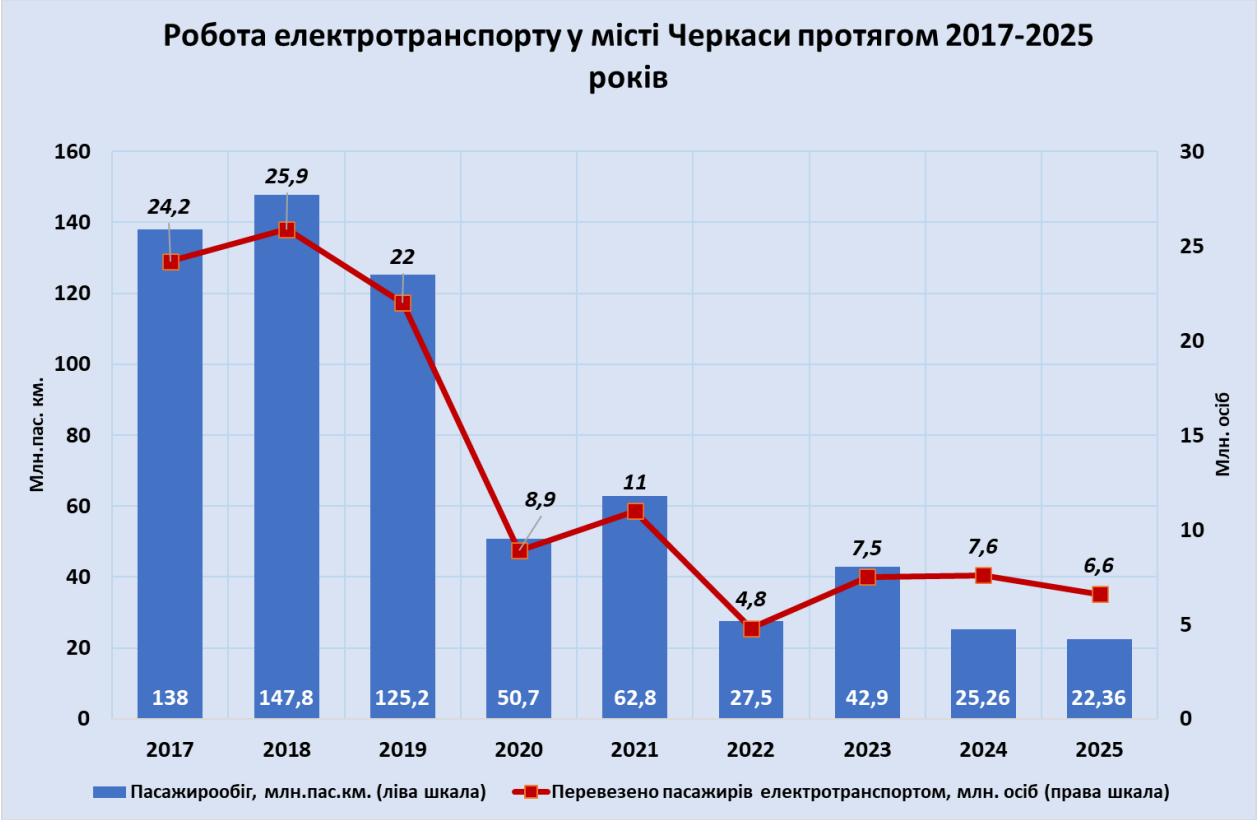

У 2025р. пасажирообіг муніципального електротранспорту міста зменшився проти показників 2024р. на 11,5% і становив 22360,5 тис.пас.км.

Пасажирські перевезення тролейбусами у 2025 році

Таблиця 3.3

	Кількість перевезених пасажирів		Пасажирообіг	
	тис. осіб	у % до 2024	тис. пас. км	у % до 2024
м. Черкаси – усього	**6576,6**	**85,9**	**22360,5**	**88,5**

Електротранспортом перевезено 6576,6 тис. пасажирів, що на 14% менше обсягів 2024р.

Таблиця 3.4

Характеристика рухомого складу

Назва показника	На кінець 2025 року
Кількість тролейбусів	81
у тому числі за віком	
від 6 до 10 років	8
від 11 до 15років	16
від 16 до 20 років	4
понад 21 рік	53
Кількість тролейбусів пристосованих до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення	28
Кількість місць пристосованих до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення	28

Станом на 2026 рік наземний автомобільний пасажирський транспорт працює в звичайному режимі. Міський електротранспорт Черкас продовжує забезпечувати усі затверджені маршрути перевезень.

Торгівельна та побутова інфраструктура міста

Інтенсивно розвивається ринок торгово-офісної нерухомості міста. Протягом останніх років у місті побудовано та здано в експлуатацію 11 торгово-офісних та торгово-розважальних центрів, загальною площею понад 141 тис. м2

Таблиця 3.5

Введені в експлуатацію торгово-розважальні центри

Назва ТРЦ	**Адреса**	**Площа, м^2**	**Рік введення в експлуатацію**
Торговий комплекс «Гранд-Маркет»	м. Черкаси, вул. Володимира Великого, 55/1	2220	2005
Торговий центр «Плазма»	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 145	9000	2006
Торгово офісний центр «Сіті центр»	м. Черкаси, вул. Смілянська, 46	11400	2008
Торговий центр «Епіцентр»	м. Черкаси, вул. 30-річчя Перемоги, 29	19715	2008
Торгово-розважальний центр «Дніпро-Плаза»	м. Черкаси, вул. Припортова, 34	17745	2010
Торговий центр «Хрещатик-Сіті»	м. Черкаси, вул. Остафія Дашковича, 19	23000	2010
Торгово-розважальний центр «Любава Сіті»	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 207/1	25721	2013
Торговий центр «Green City»	м. Черкаси, вул. Сумгаїтська, 8	8420	2013
Торгово-розважальний центр «Depot»	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 385	19407	2016
Торгово-розважальний центр «PIONEER»	м. Черкаси, бульвар Шевченка 274/ вул. Митницька, 13	857,2	2018
Торговий центр «Ринковий»	м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 30	3554,9	2020
Разом		141040,1	

Черкаси добре забезпечені закладами торгівлі, громадського харчування, а також закладами з надання побутових послуг.

На динаміку розвитку сфери роздрібної торгівлі та послуг впливає відновлення внутрішнього споживання та збільшення доходів населення.

В останні роки все більше з'являється комплексних торгово-розважальних центрів, в яких у межах однієї споруди знаходяться десятки різноманітних магазинів, кінотеатри, кафе і ресторани, дитячі майданчики, ігрові зали, салони і перукарні, тощо. З найбільших в Черкасах це: «Любава», «Depot», «Дніпро-Плаза», «Плазма», «Хрещатик-Сіті».

Торговельна сфера представлена такими провідними мережами, як: «Велика Кишеня», «АТБ-маркет», «Сільпо», «Файно Маркет», «Делві», «Велмарт», «Делікат», «MoLLi», «Епіцентр», «Фокстрот», «Comfy», «Алло», «ФоксМарт», «Технополіс», «Ельдорадо».

Підприємствами міста: ПРАТ «Юрія», ТОВ"Черкасихліб ТД", ТОВ «Світ ласощів» та ТМ «Наша ряба», ТМ «Українські ковбаси» на території міста організовано мережу фірмової торгівлі.

Щороку в місті організовуються ярмарки з продажу сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

Значним трендом є ріст онлайн-купівель. З 2020 року покупці стали частіше користуватися послугами інтернет-магазинів та сервісів доставки. Звичка робити покупки в онлайні, що з'явилася під час пандемії, зміцнилася та увійшла в повсякденне життя людей. У місті функціонують 203 відділення Нової Пошти (включаючи поштомати), 23 відділення Укрпошти та понад 60 відділень інших служб поштової доставки (Автолюкс, Міст Експрес, САТ, Делівері,)

Таблиця 3.6

Мережа роздрібної торгівлі

Мережа роздрібної торгівлі станом на 01.01.2026

	на 01.01.2026	**Площа, м^2**
Кількість об'єктів роздрібної торгівлі у тому числі:	**1605**	**368096,5**
Магазини продовольчі	228	17654,6
Магазини непродовольчі	551	113247,1
Магазини змішані	117	63912
Склади-магазини продовольчі	37	8490,2
Склади-магазини непродовольчі	42	6509
Аптеки та аптечні пункти	171	8214,6
Кіоски роздрібної мережі	121	1096,7
Павільйони	279	7932,2
Кількість автозаправних станцій,включаючи АГНКС	40	0
Кількість ринків	8	0
Торгово-розважальні центри	11	141040,1

Таблиця 3.7

Заклади ресторанного господарства та громадського харчування на території м. Черкаси станом на 01.01.2026

Вид закладу	**Кількість закладів**	**Кількість посадкових місць**
Ресторани	33	2654
Бари	58	2112
Кафе	179	974
Їдальні	21	1318
Буфети	12	332
Кафетерії	12	363

Інфраструктура об’єктів побуту налічує:

- Хімчисток – 16 од.;
- Фотоательє – 29 од.;
- СТО – 115 од.;
- Пунктів ремонту побутової техніки – 36 од.;
- Ательє з ремонту одягу – 47 од.;
- Ремонт взуття – 57од.;
- Перукарні – 151 од.;
- Лазні – 20 од.;
- Автостоянки – 12 од.;
- Автомийки – 16 од.;
- Пункти велопрокату – 3 од.;
- Ремонт меблів – 13 од.;
- Інші послуги – 29 од.;

Характеристика сервісної інфраструктури для бізнесу

У місті Черкаси станом на початок 2026 року функціонували шістьдесят пять відділень двадцяти восьми банківських установ:

Таблиця 3.8

№з/п	Банк	Кількість відділень
1	Credit Agricole	1 відділення
2	Idea Bank (Ідея Банк)	1 відділення
3	UKRSIBBANK	4 відділення
4	А-Банк (Акцент-Банк)	5 відділень
5	Акордбанк	2 відділення
6	Банк АЛЬЯНС	1 відділення
7	Банк Восток	1 відділення
8	Банк інвестицій і заощаджень	1 відділення
9	Глобус	1 відділення
10	КОМІНБАНК	1 відділення
11	Кредобанк	2 відділення
12	КРИСТАЛ БАНК	1 відділення
13	Міжнародний Інвестиційний Банк	1 відділення
14	МТБ БАНК	2 відділення
15	ОТП Банк	1 відділення
16	Ощадбанк	10 відділень
17	Південний	1 відділення
18	Піреус Банк	1 відділення
19	Полтава-банк	1 відділення
20	Правекс-Банк	1 відділення
21	ПриватБанк	12 відділень
22	ПУМБ	2 відділення
23	РАДАБАНК	1 відділення
24	Райффайзен Банк Аваль	2 відділення
25	Сенс Банк	3 відділення
26	ТАСКОМБАНК	2 відділення
27	Укргазбанк	3 відділення
28	Укрексімбанк	1 відділення

Для проведення конференцій, семінарів, тренінгів, презентацій, нарад, ділових зустрічей та культурних заходів ряд готелів міста пропонують оснащені сучасним обладнанням комфортні конференц-зали.

Таблиця 3.9

Назва готелю	Адреса	Контакти	Номерний фонд	Супутні послуги
Готель «Черкаси Палац»	м. Черкаси, Верхня Горова, 145	Тел.: (+38) 0472 37 74 61 (+38) 067 461 53 14, 095-755-48-95 apelsinbook@gmail.com,	52	3 конференц-зали (на 130, 40, 25 осіб)
Готель «Дніпро»	м. Черкаси, вул. Верхня Горова, 13	Тел.: +38 (0472) 36-01-99 +38 067 474 40 93 +38 098 182 11 11 E-mail: hoteldnipro.cherkassy@gmail.com Сайт: http://hoteldnipro.ck.ua	73	Конференц-зал на 70 осіб

Готель «Україна»	м. Черкаси, вул. Лісова, 1	Тел.: +38 (0472) 32-10-51 / 52 / 54 Тел. моб.: +38 (067) 443-11-44 Тел. моб.: +38 (050) 433-41-41 info@ukraina-hotel.org Сайт: http://ukraina-hotel.org/	91	4 конференц-зали (на 15 - 120 осіб)
Готель «Оптіма Черкаси»	м. Черкаси, вул. Лазарєва, 6	Тел.: +38 (0472) 59-01-14 Факс: +38 (0472) 59 01 16 E-mail: cherkassy.hotel@reikartz.com Сайт: http://reikartz.com/uk/hotels/cherkasy/	78	Конференц-зал на 90 осіб
Готель «Нива»	м. Черкаси, вул. Смілянська, 144	Тел.: +38 (0472) 63-26-71 +38(067)99-79-711 E-mail: info@sezon.in Сайт: http://niva-hotel.org.ua/	60	Конференц-зал
Готель «Селена»»	м. Черкаси, вул. Дахнівська, 21б	067 4320772+38 (067) 617-33-33 http://www.hotelselena.info	42	Конференц-зал

Ринок офісних приміщень у Черкасах станом на 2025 рік демонструє адаптацію до нових економічних умов. Пропозиція зосереджена переважно в центральних районах міста та великих ділових вузлах, де попит на сучасні робочі простори залишається стабільним. Ринок представлений офісами у спеціалізованих бізнес-центрах (БЦ) та приміщеннями у складі житлових або торговельно-офісних комплексів. Серед ключових бізнес-центрів міста:

Категорія	Назва	Адреса
Бізнес-центр	Бізнес центр «Україна»	м. Черкаси, б-р Шевченка, 145
Бізнес-центр	Бізнес-центр Dream City	м. Черкаси, вул. Праведниці Шулежко - вул. Гоголя
Торгово-офісний центр	Торгово-офісний центр «Сіті Центр»	м. Черкаси, вул. Смілянська – Благовісна
Бізнес-центр	Бізнес-центр ЮСЛА	м. Черкаси, вул. Якубовського, 12
Офісний центр	Офісний центр Смілянський	м. Черкаси, вул. Смілянська, 44
Офісний центр	Офісний центр Надпільна	м. Черкаси, Надпільна 248А
Бізнес-центр	Бізнес-центр "Anthracite"	м. Черкаси, бульвар Шевченка, 274/1,
Торгово-офісний центр	Торгово-офісний центр "Човен"	м. Черкаси, вул. Припортова 22 а
Бізнес-центр	Бізнес-центр "Слов'янський"	м. Черкаси, вулиця Остафія Дашковича, 20

У Черкасах розвивається не тільки бізнес-інфраструктура, а й інфраструктура міського простору та дозвілля. Молодіжний хаб імені Сергія Амброса відкрили в приміщенні Центру надання адміністративних послуг у 2019 році. Центр дозвілля розподілили на дві частини – зону відпочинку та конференц-зону, яка вміщуватиме близько 150 осіб. У одній частині відвідувачі зможуть спілкуватися та спільно проводити час. У іншій проводяться кінопокази, літературні, науково-дискусійні клуби, стендапи, концерти.

У Черкаській міській громаді сформована розгалужена сервісна інфраструктура, яка забезпечує потреби малого, середнього та великого бізнесу. Попри виклики воєнного часу, місто залишається важливим економічним хабом Центральної України з активним розвитком офісного та фінансового секторів.

Черкаси мають мережу центрів, що допомагають бізнесу на стадії реєстрації та масштабування:

- Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП): Крім стандартної реєстрації ФОП та юридичних осіб, центр у 2026 році активно надає послуги з оформлення земельних ділянок, архітектурних дозволів та ліцензування потужностей (особливо для харчової промисловості).
- Центр підтримки підприємців «Дія.Бізнес»: Базується на базі ЧДТУ. Це хаб для безоплатних консультацій, де підприємці отримують допомогу з маркетингу, фінансового планування та юридичних питань. Також тут проводяться освітні заходи та нетворкінг.
- Черкаська торгово-промислова палата: Ключовий орган для експортерів. Надає послуги з сертифікації походження товарів, експертної оцінки майна, підтвердження форс-мажорів та пошуку іноземних партнерів.

Черкаси демонструють стійку динаміку розвитку інноваційної екосистеми, яка адаптувалася до сучасних викликів. Місто трансформується з традиційного промислового центру в майданчик для технологічного бізнесу, соціальних інновацій та сучасних інноваційних потужностей. Вищі навчальні заклади міста виступають як інноваційні центри (дослідження та розробки):

- Інжинірингова лабораторія Noosphere (Noosphere Engineering School) (на базі Черкаського державного технологічного університету,
- Мережева академія CISCO (Черкаський державний технологічній університет),
- Startup School CHNU (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького),
- Центр інновацй та компетенцій «КіберДія» (Черкаський державний технологічній університет),
- Центр підтримки технологій та інновацій (TISC) (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького)

Інфраструктура підтримки тісно пов'язана з академічним сектором:

- Черкаський державний технологічний університет (ЧДТУ): Має потужні кафедри технічного спрямування та MBA-програми, що готують управлінські кадри.
- Черкаський національний університет (ЧНУ) ім. Б. Хмельницького: Забезпечує підготовку спеціалістів у сферах IT, економіки та права.

Черкаси утримують статус одного з ключових регіональних IT-хабів України. Основою цієї галузі є Cherkasy IT Cluster, який об’єднує 13 IT-компаній з Черкас для розвитку освіти та бізнес-середовища.

Інфраструктура туризму

Таблиця 3.15

Кількість готелів категорії 4або 5 зірок	2
Кількість готелів категорії 3 зірки	2
Кількість об'єктів розміщення в місті Черкаси на сайті booking.com	109

Таблиця 3.15

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Заклади культури			
Черкаська Філармонія	Створена у 1955 році і за ці півстоліття стала однією з перлин духовно-культурної скарбниці України. 1957 року при філармонії створено Черкаський хор, 1983 року — Ансамбль «Росава» та тріо бандуристок «Вербена».		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 196
Черкаський краєзнавчий музей	Серед унікальних експонатів чільне місце посідає колекція речей козацької доби: пістолі, гармати різного калібру і розміру, порохівниці. Раритетами музею є колекція стародруків, ікон, етнографічна, археологічна та зоологічна колекції.		Адреса: м. Черкаси, вул. Слави, 1
Черкаський художній музей	Значну частину експозиції складають зібрання живопису з колекцій графів Бобринських, Кантакузинів-Сперанських та Лопухіних. У залах декоративно-вжиткового мистецтва представлена вишивка, з багатством її технік та орнаментів.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 259

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Музей «Кобзаря Т.Г. Шевченка»	Музей однієї книги – «Кобзаря» Т.Г. Шевченка розташований у будинку, в якому з 18 по 22 липня 1859 р. у родині купців Цибульських проживав Т.Г. Шевченко. У музеї показано історію видання доробку поета, джерела його творчості, найцікавіші видання.		Адреса: м. Черкаси, вул. Б. Вишневецького, 37
Черкаський міський Палац молоді	У Палаці молоді функціонують: клуб спілкування, колектив сучасної хореографії, група "Йога в повсякденному житті", студія музичного мистецтва, танцювальні колективи, творчі студії та школа капоейри.		Адреса: вул. вул. Сумгаїтська, 12, м. Черкаси
Черкаський міський Будинок культури імені Івана Кулика	Черкаський міський будинок культури ім. Івана Кулика створений в 1959 році. МБК створює сценарії і режисерські постановки різних загальноміських культурно-мистецьких заходів: фестивалів, конкурсів, державних і професійних свят.		Адреса: вул. вул. Благовісна, 170, м. Черкаси
Центр дитячої та юнацької творчості	Понад 2,5 тисячі юних черкасців щорічно навчаються в дитячих творчих об'єднаннях ЦДЮТ, а кількість дітей, залучених до участі в масових заходах, досягає 15 тисяч в рік.		Адреса: вул. вул. Смілянська, 130, м. Черкаси
Міські парки			
Парк «Перемоги»	Це чарівний парк із озерами, ландшафтною зоною, тінистими алеями, каскадними ставками і фонтанами. Для самих маленьких відвідувачів обладнані дитячі майданчики та атракціони, Поляна казок і чудовий міський зоопарк, один з найкращих в Україні.		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 132

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Черкаський зоопарк	В черкаському зоопарку зібрані тварини як місцевої, так і екзотичної фауни: леви, ведмеді, бізони, мавпи, верблюди, птахи. Функціонує великий тераріум. Колекція тварин налічує більше трьох тисяч екземплярів, представників 282 видів.		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 132
Парк «Сосновий бір»	Комплекс парку «Сосновий бір», загальною площею 50 га, включає декілька зон: активного і тихого відпочинку з альпінарієм і каскадами озер, дитячий сектор, прогулянково - оглядову зону і зону пляжів.		Розташований у північно-західній частині міста, вздовж вулиці Дахнівської
Дитячий парк	Затишний парк в центральній частині міста. Біля замкового містечка розташувалися спортивні майданчики. Парк прикрашають альпійські гірки й клумбові композиції, що створюють особливу атмосферу затишку. На території знаходяться дитячі атракціони.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 176
Парк Долина Троянд	Долина троянд це парк на березі Дніпра в 500 м від центру міста. Одне з улюблених місць відпочинку городян. В останні роки використовується для проведення загальноміських свят та фестивалів. Поряд знаходиться популярний міський пляж.		Адреса: м Черкаси, вул. Володимира Великого, 11
Собори та Храми			
Свято-Михайлівський кафедральний гарнізонний собор	У 2002 р в Черкасах освячений Свято-Михайлівський кафедральний собор - найбільший православний храм України (висота 72 м, довжина 58 метрів, а ширина 53 метри). Храм був зведений у візантійському стилі і розрахований на 12000 вірян.		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 212

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Свято-Троїцький кафедральний собор	Свято-Троїцький кафедральний собор відновлений в Черкасах в 1991 р поруч з Замковою горою, на якій раніше знаходився головний православний храм міста. Сьогодні є однією з головних визначних пам'яток Черкас.		Адреса: м. Черкаси, вул. Слави, 10
Буддистський храм "Білий Лотос"	Найбільший в Європі буддистський храм "Білий Лотос" заснований в Черкасах в 1988 р. послідовниками школи кунг-фу "Ша-Фут-Фань". Його прообразом є буддистський храм у Лаосі. По неділях в "Білому Лотосі" проводяться екскурсії, чайні церемонії.		Адреса: м. Черкаси, узвіз І. Франка, 4
Пам'ятки архітектури та історичні будівлі Черкас			
Будинок братів Цибульських	У 1852 році було збудовано будинок для черкаських підприємців братів Цибульських. Свого часу це була найвища будівля в місті. Архітектура особняка виконана з використанням стилю класицизм.		Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 37
Перша міністерська чоловіча гімназія	Ця архітектурна споруда височіє в центрі Черкас на дніпровському пагорбі над Замковим узвозом. Колись в ній розташовувалась Перша міністерська чоловіча гімназія. Зараз тут міститься музичне училище ім. С.С. Гулака - Артемовського.		Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 6
Готель «Слов'янський»	Тут у XIX столітті містився готель «Слов'янський». Протягом 2022-2024 рр. тривала реконструкція палацу, яка передбачала відновлення фасаду та повернення йому історичного кольору - пісочного, а також відновлення кованих прикрас до балконів шляхом цинкування. Також палац перйменовано на бізнес-центр «Слов'янський»		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 229

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Будинок Летичевського	Недалеко від центру міста вирізняється своєрідною архітектурою будинок заможного підприємця Летичевського, власника однієї з тютюнових фабрик Черкас. Тепер тут розміщується Будинок жалоби.		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 155
Громадський банк	Будівля колишнього Громадського банку – двоповерхова цегляна споруда з куполом оригінальної форми, побудована в 1914 р. за проектом В. В. Городецького. Тепер тут міститься редакція газети "Черкаський край" та музей-квартира В.Симоненка.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 251
Казенний винний склад	До 1923 р в цьому приміщенні знаходився казенний винний склад. Основна споруда комплексу в стилі еклектики була побудована в 1887 р. Декор виконаний з облицювальної цегли. Зараз це один з корпусів Черкаського політехнічного технікуму.		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 226
Особняк Щербини	Одним із головних символів Черкас є особняк, який був збудований у 1892 року для черкаського інженера Афанасія Щербини. Це цегляний будинок, архітектура якого виконана у стилі неоренесансу. З 1978 року тут знаходиться Палац одружень.	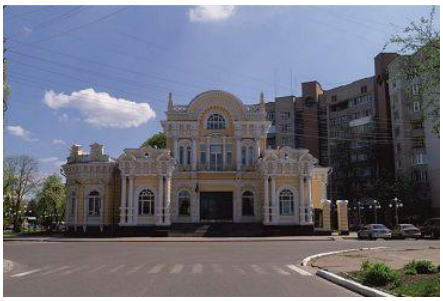	Адреса: м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 3
Жіноча гімназія	Двоповерховий мурований будинок жіночої гімназії витриманий в суворих, чітких формах неокласицизму. Вперше поріг жіночої міністерської гімназії 360 юних міщанок переступили у грудні 1905 р. Зараз це Центр дитячої та юнацької творчості.		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 33

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Гімназія Городецького	Гімназія Городецького — будинок в Черкасах, збудований польським архітектором В. В. Городецьким на початку XX століття. В 1988 році будинок був переданий Черкаській художній школі імені Данила Нарбута.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 214
Будинок Белахова	Одним із найкрасивіших особняків, зведених у 1880-х роках у Черкасах, був будинок купця Белахова. Будівлю було зведено у стилі модерну з елементами ампіру. Зараз тут розміщується обласна організація Національної спілки письменників України.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 219
Будинок Тиверовських	Будівля колишнього Комерційного банку була зведена у 1912 році на замовлення підприємців Тиверовських. В роки першої світової війни у будинку працювало казино, в якому виступав з концертом видатний співак Ф. І. Шаляпін. Тепер тут стоматологія, магазин, різноманітні установи.		Адреса: м. Черкаси, вул. Хрещатик, 225
Прибутковий будинок Лисака-Гаркавенка	Прибутковий будинок збудований в 1870-их роках черкаськими підприємцями Ф. І. Лисаком та М. Ф. Гаркавенком. До 1917 року він слугував як казино. З 1964 року тут перебуває один з корпусів Черкаської музичної школи №1 імені М.В.Лисенка.		Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 33
Особняк підприємця Майбороди	Будинок заклали у 1906 році. Будівництво тривало 4 роки, в результаті в місті постала оригінальна споруда, виконана переважно у стилі неокласицизму із еклектичним вкрапленням інших стилів. Зараз у цьому приміщенні знаходиться міська СЕС.		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 287

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Будинок Воробйова	Будинок збудований в 1879 році на замовлення міщанина П. П. Воробйова. Тривалий час в ньому розташовувалась школа-інтернат № 16. Нині тут працює Черкаський обласний Центр науково-технічної творчості учнівської молоді, який і реставрував його.		Адреса: м. Черкаси, вул. вулиця Верхня Горова, 77
Будинок лісничого	Будівля зведена у 1870-х роках, відноситься до так званих "Зразкових домівок", автором яких був архітектор Алоїзій Руска. Спершу будинок належав повітовому лісничому. Починаючи від 1970-их років тут розміщений дитячий Театр ляльок.		Адреса: м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 4
Будинок Лисака	Цей будинок грабар Лисак збудував у 1870-их роках як власну оселю. У 1960-их роках у приміщенні було обладнано перший міський планетарій, який працює і нині.		Адреса: м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 14
Будинок Куліша	Будинок Куліша – один із особняків з альбому архітектора XIX ст. А. Руска "Зразкові фасади житлових будинків". Будинок був споруджений в 1916 році місцевими майстрами. З 70-х років господарем будинку став Черкаський клуб юних моряків з флотилією.		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 298
Пагорб Слави	Меморіальний комплекс з монументом "Батьківщина-мати" знаходиться на вершині колишньої Замкової гори. В середньовіччі на цьому місці знаходилася Черкаська фортеця. З вершини відкривається широка панорама Кременчуцького водосховища.		Адреса: м. Черкаси, вулиця Слави

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Гіперболоїдна вежа Шухова	Черкаська водонапірна вежа — одна з перших гіперболоїдних конструкцій інженера Володимира Шухова, збудована в 1914 році, коли місто використовувало для водопостачання підземні води. Таких башт у світі залишилось не більше 20.		Адреса: м. Черкаси, вул. Гетьмана Сагайдачного, 12,
Готелі міста			
Готельно-Ресторанний комплекс «Черкаси Палац»	Тел.: +38 (0472) 37-74-61 Тел. моб.: +38 (067) 468-48-23 Електронна пошта: apelsinbook@gmail.com Сайт: http://apelsin.ck.ua/		Адреса: Україна, 18002, м. Черкаси, вул. Верхня Горова, 145
Готель Дніпро	Тел.: +38 (0472) 36-01-99 Факс: +38 (0472) 54-03-04 E-mail: hoteldnipro.cherkassy@gmail.com Сайт: http://hoteldnipro.ck.ua/		Адреса: Україна, 18002, м. Черкаси, вул. Верхня Горова, 13
Готель Україна	Тел.: +38 (0472) 32-10-51 / 52 / 54 Тел. моб.: +38 (067) 443-11-44 Тел. моб.: +38 (050) 433-41-41 E-mail: info@ukraina-hotel.org Сайт: http://ukraina-hotel.org/		Адреса: Україна, 18009, м. Черкаси, вул. Лісна, 1
Готель «Оптіма Черкаси»	Тел.: +38 (0472) 59-01-14 Факс: +38 (0472) 59 01 16 E-mail: cherkassy.hotel@reikartz.com Сайт: http://reikartz.com/uk/hotels/cherkasy/		Адреса: Україна, 18007, м. Черкаси, вул. Лазарєва, 6
Rest Inn Apart Hotel	Тел.: +38 + 380 (68) 676 18 71 E-mail: restinnapart@gmail.com Сайт: https://restinn.com.ua/		Адреса: Україна, 18036, м. Черкаси, вулиця Надпільна, 252/1

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Готель «Нива»	Тел.: +38 (0472) 63-26-71 E-mail: info@sezon.in Сайт: http://niva-hotel.org.ua/		Адреса: Україна, 18000, м. Черкаси, вул. Смілянська, 144
Санаторно-курортні та оздоровчі заклади			
Санаторій «Україна»	Профілі лікування в санаторії: - опорно-рухового апарату; - дихальної системи; - серцево-судинної системи; - неврологічний захворювань; - урології та гінекології; - дитяче оздоровлення.		Адреса: вул. Лісна, 1, м. Черкаси
Черкаський обласний дитячий багатопрофільний санаторій «Сосновий Бір»	Санаторій оздоровлює дітей у віці від 7 до 17 років із захворюваннями органів дихання, травлення, опорно-рухового апарату та постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС. Під час лікування діти навчаються в школі, яка функціонує в санаторії.		Адреса: вул. Мечникова, 25, м. Черкаси
Спортивні об'єкти та комплекси			
Спортивний комплекс «Будівельник	Є базою олімпійської підготовки національних збірних команд з волейболу, баскетболу та греко – римської боротьби. Види спорту: баскетбол, волейбол, художня гімнастика, легка атлетика, дзюдо, бокс, спортивні бальні танці, тренажерний зал.		Адреса: проспект Хіміків, 50/1, м. Черкаси
Центральний стадіон	Головний багатофункціональний стадіон у місті Черкаси, що вміщує 10320 глядачів.		Адреса: вул. Смілянська, 78, м. Черкаси

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Пам'ятки монументального мистецтва			
Монумент Борцям за волю України	Пам'ятник має вигляд конусоподібного гранітного обеліска висотою 15 метрів. На обеліску розміщений кований дубово-калиновий вінок з написом: "Борцям за волю України". Біля підніжжя – 8 пам'ятних брил, на яких викарбувані дати різних періодів боротьби українців за незалежність.		Адреса: м. Черкаси, на перехресті вулиці Хрещатик та вулиці Святотроїцької
Пагорб Слави	Меморіальний комплекс з монументом "Батьківщина-мати" знаходиться на вершині колишньої Замкової гори. В середньовіччі на цьому місці знаходилася Черкаська фортеця. З вершини відкривається широка панорама Кременчуцького водосховища.		Адреса: м. Черкаси, вулиця Слави
Памятник Т.Г.Шевченку	Памятник відкрито у 1964-му році, до 150-річчя Кобзаря під керівництвом скульпторів О.Олійника, М.Вронського і архітектора В.Гнєзділова.		Адреса: м. Черкаси, Бульв. Шевченка, 234, біля обласного драматичного театру
Пам'ятник Бояну	Встановлено в 1986 році уособленому образу народного воїна, трудівника і співця Бояну на честь 700-річчя утворення Черкас. Скульптор А. В. Кущ, архітектор О. К. Стукалов.		Адреса: м. Черкаси, Площа 700-річчя Черкас
Пам'ятний знак Жертвам Чорнобильської трагедії	Встановлено в пам'ять про жертв Чорнобильської катастрофи. Автори пам'ятника — М. М. Теліженко та І. Й. Лавріненко		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 212, Соборний парк

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Пам'ятник Зруйнованим храмам	Встановлено в пам'ять про жертв сталінських репресій та зруйнований храмам міста. Створений з бронзи. Ідея пам'ятника як меморіалу зруйнованим храмам належить владиці Софронію		Адреса: м. Черкаси, вул. Надпільна, 212, Соборний парк
Пам'ятний знак На честь 100-річчя футболу на Черкащині	Встановлено в 2005 році на честь 100-річчя розвитку футболу на Черкащині		Адреса: м. Черкаси, біля Центрального стадіону на розі вулиці Смілянської і вулиці Надпільної
Пам'ятник Пирогову М. І.	Встановлено на честь російського хірурга, анатома і педагога М. І. Пирогова		Адреса: м. Черкаси, вул. Менделєєва, на території Черкаської обласної лікарні
Погруддя Івана Підкови	Встановлено козацькому отаману Івану Підкові. Скульптор Петро Кулик, архітектор Володимир Блюсюк.		Адреса: м. Черкаси, ул. Парковый узвіз, 3, у сквері Богдана Хмельницького
Пам'ятник Симоненку В. А.	Встановлено 17 листопада 2010 на честь українського поета Василя Симоненка. Автор — скульптор В. В. Димйон		Адреса: м. Черкаси, вул. Верхня Горова, за будинком РАГСу

Назва	Характеристика	Фото	Адреса
Памятник Богдану Хмельницькому	Встановлено у 1995 році на честь 400-річчя від дня народження українського гетьмана Богдана Хмельницького		Адреса: м. Черкаси, бульвар Шевченка, 249
Памятник Таємничій Незнайомці	Встановлено у 2011 році біля ювелірного магазину, як збірний образ панянки 18-19 сторіччя. Автор — скульптор Олександр Гульбіс. Виготовлений із склопластику, пофарбований під бронзу		Адреса: м. Черкаси, вул. Смілянська, 36 біля магазину КЮЗ
Пам'ятник Проні Прокопівні та Голохвастову	Встановлені в 2009 році на честь персонажів відомої комедії «За двома зайцями». Автор — скульптор Олександр Гульбіс. Встановлено за ініціативою й коштом черкаських підприємців. Створено із склопластику, пофарбовані під бронзу		Адреса: м. Черкаси, вул. Небесної Сотні, 61, біля Дому Моди ”Ніна Владі”
Скульптура Сходи знань	Встановлено у 2010 році на площі Знань перед Черкаським Державним Технологічним Університетом на честь науки та наукових знань		Адреса: м. Черкаси, бульв. Шевченка, 460

4. СОЦІАЛЬНА СФЕРА

Загальний опис

Населення м. Черкаси станом на 01.01.2026 року становило 262,1 тисяч осіб. Кожен третій мешканець міста за віком, станом здоров'я, соціальним становищем, іншими обставинами потребує соціального захисту та підтримки. Так, на сьогодні близько 30 % населення отримує пенсійні виплати, а 21% є отримувачем різних видів соціальної допомоги.

Основними категоріями, що потребують особливої уваги з боку міської влади, є пенсіонери, особи з інвалідністю, особи, постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи, ветерани війни і праці, учасники антитерористичної операції та члени їх сімей; особи або групи осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, сім'ї з дітьми, внутрішньо переміщені особи тощо. Чисельність вразливих груп населення щороку збільшується, а відповідно, виникає потреба у збільшенні кількості соціальних послуг та їх видів, комплексного підходу до подолання складних життєвих обставин мешканців м. Черкаси.

Реалізацію державної соціальної політики та соціальної політики міської влади здійснюють виконавчі органи Черкаської міської ради, бюджетні установи та недержавні суб'єкти, що надають соціальні послуги в м. Черкаси.
У м. Черкаси соціальні послуги надаються Територіальним центром надання соціальних послуг м. Черкаси, що має два заклади: м. Черкаси, вул. Праведниці Шулежко, 13а та м. Черкаси, вул. Святослава Хороброго, 7/5. Територіальними центрами надаються соціально-побутові, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні та інформаційні послуги громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, зокрема – дітям з інвалідністю. В середньому їх послугами користується близько 6 тисяч жителів м. Черкаси. З них – 4 тисячі осіб похилого віку, майже 2 тисяч осіб з інвалідністю, старших 18 років, 0,5 тисячі – дітей з інвалністю. Більше 1,5 тисячі кризових сімей м. Черкаси отримують послуги з кризового втручання, влаштування до сімейних форм виховання, психологічні, юридичні, соціального супроводу, консультування та представництва інтересів, соціальної адаптації, інтеграції та реінтеграції, профілактики у Черкаському міському центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, що знаходиться за адресою: м. Черкаси, вул. Благовісна, 170.

Серед більше ніж 30 громадських об'єднань, що позиціонують свою діяльність як соціально спрямовану, майже 10 надають соціальні послуги.

З листопада 2012 року, відповідно до угоди про співпрацю, укладеної між департаментом соціальної політики та Черкаською благодійною організацією ЛЖВ «Від серця до серця», в місті діє Центр обліку бездомних осіб. Метою укладення угоди було створення центру реінтеграції бездомних осіб та осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

Ринок праці та заробітна плата

Незважаючи на певне зниження економічної активності, повязане з початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, переважна більшість підприємств міста змогла забезпечити довоєнний рівень оплати праці. Згідно даних Головного управління статистики у Черкаській області, середньомісячна заробітна плата по місту Черкаси у 4 кварталі 2025 року становила 24707 грн, що в 3 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (8000 грн) та на 8,5% більше, ніж у середньому по Черкаській області (22776 грн). Порівняно з 1 кварталом 2025 року розмір середньомісячної заробітної плати штатних працівників згідно даних ГУ Статистики у Черкаській області збільшився на 19 %.

Середньомісячна заробітна плата

Таблиця 4.1

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників, грн	6633	8033	9515	10345	11950	14758	15980	21488	24707
до середнього рівня по Україні, %	85,5	90,6	90,6	89,3	76,8	89,5	83,0	88,9	87,1
до середнього рівня по області, %	109,7	107,4	107,7	105,6	100	-	109,7	109,3	108,5

Рисунок 4.1

Станом на 01 січня 2026 року на обліку у Черкаській Філії Черкаського Обласного Центру Зайнятості перебували 1397 безробітних (на 5% менше ніж у попередньому році). За період із 1 січня по 31 грудня 2025 року послугами Черкаської Філії центру зайнятості скористалися 12020 безробітних громадян (на 17% більше ніж у попередньому році). Статус безробітної особи надано 6371 громадянину у 2025 році, що є на рівні відповідного показника попереднього року. Працевлаштовані за направленням центру зайнятості 6017 безробітних. За направленням центру зайнятості проходили навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації 700 безробітних. Отримали ваучер для перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації 417 громадян.

Кількість зареєстрованих безробітних

Таблиця 4.2

	2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Кількість зареєстрованих безробітних, на кінець року, осіб	2038	2260	1961	3626	1900	3054	1146	1468	1397
Навантаження на 1 вакантну посаду, на кінець року, осіб	16	6	8	14	5	4	2	2	2
Середня тривалість безробіття, на кінець року, місяців	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Працевлаштовано зареєстрованих безробітних, осіб	5016	4898	2355	2212	2214	5113	2646	4674	6017

Рисунок 4.2

Ринок праці адаптувався до роботи в умовах війни. З квітня 2022 року кількість шукачів роботи в місті Черкаси почала зростати, у тому числі через повернення частини переміщених осіб, при цьому кількість вакансій збільшується дещо повільніше.

За інформацією порталу Work.ua у Черкасах кількість вакансій на кінець грудня 2025 року (1299) відносно грудня 2022 року (736) зросла у 1,8 рази, а у порівнянні з груднем 2024 року (1049) – зросла на 24%.

У порівнянні з мирним часом кількість вакансій на ринку праці в Черкасах дещо зменшилась. На кінець грудня 2025 року кількість актуальних вакансій у Черкасах за інформацією порталу Work.ua становила 1299 позицій, а у мирний час, у січні 2022 року, - 1362. Переважно наявні вакансії у транспорті, роздрібній торгівлі і сфері закупівель, виробництві, сфері обслуговування, та у бухгалтерському обліку.

Заборгованість із виплати заробітної плати

Загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати активних підприємств-боржників із заробітної плати, які підлягають обстеженню за формою №3-борг "Звіт про заборгованість з оплати праці", станом на 01.01.2022 року становила 37,029 млн. грн.

Рисунок 4.3

Повномасштабна війна та суттєве зниження економічної активності призвело до зниження доходів населення. На початку війни підприємства намагалися виплачувати зарплату в повному обсязі, але через продовження бойових дій та погіршення фінансово-економічного стану частина підприємств була не в змозі забезпечувати довоєнний рівень оплати праці. Це в перший рік повномасштабного вторгнення привело до росту заборгованості з виплати заробітної плати. В даний час заборгованість підприємств з виплати заробітної плати дещо зменшилась. Згідно даних Головного управління

статистики в Черкаській області заборгованість із виплати заробітної плати по місту Черкаси станом на 01.01.2026 р. становила 30,900 млн. грн.

Заборгованість з виплати заробітної плати

Таблиця 4.3

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Заборгованість з виплати заробітної плати станом на кінець року, млн. грн	6,8	76,6	41,5	18,8	18,7	37,1	37,1	38,0	31,4	30,9

Трудові ресурси

Згідно даних ГУ Пенсійного фонду України в Черкаській області у м. Черкаси середньооблікова кількість штатних працівників на 01.01.2026 року (відповідно до поданої звітності) становила 93356 осіб, що складає близько 34% зайнятих в економіці області, та на 4,8% більше, ніж на початку 2025 року.

Ринок праці поступово адаптується до роботи в умовах війни. З квітня 2022 року кількість шукачів роботи в місті Черкаси почала зростати, у тому числі через повернення частини переміщених осіб, при цьому кількість вакансій збільшується дещо повільніше.

За інформацією порталу Work.ua у Черкасах кількість вакансій на кінець грудня 2025 року (1299) відносно грудня 2022 року (736) зросла у 1,8 рази, а у порівнянні з груднем 2024 року (1049) – зросла на 24%.

У порівнянні з мирним часом кількість вакансій на ринку праці в Черкасах дещо зменшилась. На кінець грудня 2025 року кількість актуальних вакансій у Черкасах за інформацією порталу Work.ua становила 1299 позицій, а у мирний час, у січні 2022 року, - 1362. Переважно наявні вакансії у транспорті, роздрібній торгівлі і сфері закупівель, виробництві, сфері обслуговування, та у бухгалтерському обліку.

Рисунок 4.4

Згідно інформації Головного управління Державної податкової служби у Черкаській області протягом 2022-2025 років взяті на облік як платники податків у місті Черкаси з територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих 79 юридичних осіб та 90 фізичних осіб підприємців.

Таблиця 4.4

Кількість зайнятих працівників

	Одиниці виміру	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Кількість зайнятих працівників по місту Черкаси, усього	осіб	92193	91026	86473	83820	76888	86978	89007	93356

У подальшому відновлення економічної активності сприятиме пожвавленню попиту на робочу силу та росту заробітної плати.

Таблиця 4.5

Демографічна ситуація

(осіб)

	На 1 січня	
	2025	2026
Наявне населення	264013	262116
в тому числі		
жінки	143713	142766
чоловіки	120300	119350
Постійне населення	261538	259641
в тому числі		
жінки	142699	141752
чоловіки	118839	117889
Загальний приріст, скорочення (–)	–1963	–1897
Пиродний приріст, скорочення (–)	–2304	–2530
Кількість живонароджених	1003	931
Кількість померлих	3307	3461
Міграційний приріст, скорочення (–)	341	633
Кількість прибулих	2425	2351
Кількість вибулих	2084	1718

За даними Головного управління Пенсійного фонду України в Черкаській області середньооблікова кількість штатних працівників по м. Черкаси станом на 01.01.2026 року становила 93356 осіб. Річний фонд оплати праці за 2025 рік становив 49257388,90 тис. грн

Середньомісячна заробітна плата по місту Черкаси у 4 кварталі 2025 року становила 24707 грн, що в 3 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (8000 грн) та на 8,5% більше, ніж у середньому по Черкаській області (22776 грн). Порівняно з 1 кварталом 2025 року розмір середньомісячної заробітної

плати штатних працівників згідно даних ГУ Статистики у Черкаській області збільшився на 19 %.

Таблиця 4.6

Кількість пенсіонерів по місту Черкаси, які перебували на обліку в органах Пенсійного фонду України, станом на кінець року, осіб

Рік	Всього	у тому числі одержують пенсії:				
		за віком	за інвалідністю	у разі втрати годувальника	за вислугу років	соціальні пенсії
2018	93951	61817	21453	4776	5316	589
2019	94598	60796	23200	4869	5185	548
2020	94995	59884	24694	4802	5105	510
2021	87895	58404	24367	3301	1330	493
2022	88512	58229	25233	3387	1194	469
2023	89102	58280	25842	3448	1081	451
2024	89200	58086	26211	3461	1002	440
2025	88152	57730	25517	3556	932	417

Таблиця 4.7

Середній розмір пенсії пенсіонерів м. Черкаси, які перебували на пенсійному обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України в Черкаській області станом на 01.01.2026р., грн

Рік	Всього, грн	У тому числі середній розмір пенсії, грн:				
		за віком	за інвалідністю	у разі втрати годувальника	за вислугу років	інші
2025	6174,74	6572,1	5053,04	5494,35	7769,84	22039,95

Охорона здоров'я

На території міста Черкаси знаходиться 23 заклади охорони здоров’я обласної комунальної власності та 11 закладів охорони здоров’я, зокрема 4 лікарняні стаціонарні заклади, у яких розгорнуто 1520 ліжок (надання медичної допомоги цілодобово), та 7 самостійних амбулаторно-поліклінічних закладів:

КНП «Перша Черкаська міська лікарня»;

КНП «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги»;

КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня»;

КНП «Черкаський міський пологовий будинок «Центр матері та дитини»;

КНП «Перший Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»;

КНП «Другий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»;

КНП «Третій Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»;

КНП «П’ятий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»;

КНП «Черкаська міська реабілітаційна-оздоровча поліклініка «Астра»;

КНП «Черкаська міська стоматологічна поліклініка»;

КНП «Черкаська міська дитяча стоматологічна поліклініка».

У закладах охорони здоров’я міста працюють 772 лікаря і 1269 фахівців у сфері охорони здоров’я.

У Черкасах робота всіх медичних закладів проводиться з використанням електронної бази даних. Одночасно охоплено обліком все населення міста, яке звернулося на прийом до лікарів. Впроваджено онлайн сервіс запису пацієнта на прийом до лікаря.

У 2025 році пацієнтами було здійснено 1102668 відвідувань до лікарів; у цілодобових стаціонарних ЗОЗ проліковано 54674 осіб, проведено 19433 оперативні втручання, реабілітаційні послуги отримали 5 628 пацієнтів.

Міська влада сприяє розвитку та вдосконаленню системи надання медичної допомоги жителям міста Черкаси та Черкаської області.

У КНП «Третя Черкаська міська лікарня ШМД» функціонує ветеранський простір, у 2025 році проведено його капітальний ремонт та оснащення. Працює фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Забезпечує необхідну підтримку військовим, що проходять лікування та реабілітацію, запобігає потенційним конфліктам та негативним проявам. Завдяки роботі фахівця із супроводу військові та ветерани швидше отримують доступ до необхідних соціальних, медичних та інших послуг, що покращує загальний добробут громади. Простір ветеранів розташований у приміщенні КНП «Третя Черкаська міська лікарня ШМД» за адресою вул. О. Теліги,4.

З метою покращення якості медичних послуг та умов перебування пацієнтів в ЗОЗ у 2025 році з міського бюджету на галузь охорони здоров’я спрямовано 441 млн грн.

Рішенням Черкаської міської ради від 19.10.2023 № 48-11 затверджено міську програму надання медичних послуг жителям міста Черкаси понад обсяг, передбачений програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, на 2024-2028 роки, якою передбачено пільгове забезпечення дитячим харчуванням, лікарськими засобами, предметами догляду медичного призначення, безоплатного надання стоматологічних та фізіотерапевтичних послуг певним категоріям мешканців Черкаської міської територіальної громади.

Протягом 2025 року жителів міста пільгових категорій додатково забезпечено:

- медикаментами — 11,8 млн грн;
- медичними виробами та засобами реабілітації — 26,4 млн грн;
- дитячим харчуванням — 1,3 млн грн;
- послугами фізіотерапії («Астра») — 8,7 млн грн;
- стоматологічною допомогою та зубопротезуванням — 24,2 млн грн.

Крім того, міська програма фінансової підтримки та розвитку комунальних некомерційних підприємств (закладів охорони здоров’я) Черкаської міської ради на 2024-2028 роки, затверджена рішенням міської ради від 19.10.2023 № 48-12, передбачає фінансову підтримку ЗОЗ на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, придбання дороговарстісних медикаментів та виробів медичного призначення, на покриття інших поточних видатків, а також на поліпшення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров’я міста, проведення капітальних ремонтів та реконструкцій закладів охорони здоров'я.

У 2025 році за рахунок коштів міського бюджету додатково придбано лікувальними закладами:

- ортопедичні імплантати та металоконструкції – 19,0 тис. грн;
- високовартісні витратні матеріали для проведення інтервенційних кардіологічних втручань – 10,6 тис. грн;
- високовартісні витратні матеріали для проведення мініінвазійних хірургії та досліджень – 4,0 млн грн;
- препарати лікувального харчування для тяжкохворих – 2,1 млн грн;
- імуноглобуліни та інші медикаменти – 4,0 млн грн.

У 2025 році на капітальні видатки з міського бюджету спрямовано 189,9 млн грн, з них:

- 137,1 млн грн — на придбання обладнання;
- 52,8 млн грн — на капітальні ремонти та реконструкцію.

Для медичних закладів міста протягом 2025 року за рахунок міського бюджету було придбано 106 одиниць обладнання.

Зокрема, серед іншого, придбано обладнання для забезпечення жителів міста якісною медичною допомогою:

1) для КНП «Перша Черкаська міська лікарня» - лазерна літотрипсійна система – 10,0 млн. грн;

2) для КНП «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги»:

- дистанційний літотриптор – 24,3 млн грн;
- офтальмологічна система біометрії та топографії – 2,1 млн грн;
- реабілітаційне обладнання – 5,5 млн грн;

3) для КНП «Черкаський міський пологовий будинок «Центр матері та дитини» - комплект ендоскопічного обладнання для гінекології – 6,7 млн грн;

4) для КНП «П’ятий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»:

- ЛОР система – 12,2 млн грн;
- офтальмологічне обладнання – 5,5 млн грн.

У зв’язку з оснащення ЗОЗ новітнім обладнання та відповідним навчанням лікарів у закладам охорони здоров’я впроваджено ряд високотехнологічних методів лікування пацієнтів:

- ендоскопічні оперативні втручання на ЛОР-органах, органах черевної порожнини та репродуктивної сфери жінок;
- ендоваскулярні оперативні втручання при захворюваннях судин, інсульту головного мозку та інфаркту міокарду;
- ендопротезування кульшових, колінних та плечових суглобів;
- реабілітаційні технології при захворюваннях органів зору у дітей, нервової системи та опорно-рухового апарату.

Сучасне обладнання дає змогу ефективно діагностувати захворювання та лікувати пацієнта, зменшувати тривалість його перебування у стаціонарі, скорочувати період непрацездатності, зменшувати кількість ускладнень і лікарняну летальність.

З метою покращення умов перебування пацієнтів у ЗОЗ було проведено поточні та капітальні ремонти. Найважливіші об’єкти капітального ремонту ЗОЗ у 2025 році:

- капітальний ремонт відділень та фасадів КНП «Третя Черкаська міська лікарня ШМД»;
- капітальний ремонт покрівлі КНП «Перша Черкаська міська лікарня»;
- капітальний ремонт бактеріологічної лабораторії КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня»;
- ремонт басейну у КНП «Черкаська міська реабілітаційно-оздоровча поліклініка «Астра».

Сьогодні у Черкасах вся робота сімейних лікарів, педіатрів дільничних, лікарів-спеціалістів проводиться з використанням електронної бази даних. Одночасно охоплено обліком все населення міста, яке протягом 2016-2017 роках звернулося на прийом до лікарів центрів первинної медико-санітарної допомоги.

З 2017 року за рахунок коштів громадського бюджету м. Черкаси впроваджено онлайн сервіс запису пацієнта на прийом до сімейного лікаря та дільничного педіатра. Таку послугу впроваджено у медичних комунальних закладах вперше в Україні.

Надання екстреної медичної допомоги в регіоні забезпечує комунальна установа «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» (надалі Центр). До складу Центру входять 5 станцій швидкої медичної допомоги, які мають організаційно-правову форму – філії (відокремлені підрозділи). До складу 5 станцій швидкої медичної допомоги входять 16 підстанцій, 20 пунктів постійного базування та 7 пунктів тимчасового базування бригад ШМД. Забезпечення населення області своєчасною та ефективною медичною допомогою при станах, що загрожують життю людини (екстреною медичною допомогою), є одним з найважливіших завдань системи охорони здоров'я будь-якої сучасної держави.

Комунальне некомерційне підприємство "Черкаський обласний кардіологічний центр Черкаської обласної ради" (далі – КНП " ЧООД ЧОР") – головний заклад регіону, що забезпечує надання високоспеціалізованої кардіологічної та кардіохірургічної допомоги хворим із серцево-судинною патологією. Потужність закладу становить 480 ліжок

З бюджету Черкас кардіоцентр отримав фінансову підтримку на суму близько 25 мільйонів гривень. Субвенція обласному бюджету була спрямована на придбання медичного обладнання. Зокрема, у 2022 році придбані: система ультразвукова діагностична, дефібрилятор-монітор, система ендоскопічної візуалізації для гастроскопії, апарат штучної вентиляції легень, інтубаційний відео стилет, ліжко медичне Eleganza, комплект інструментів для кардіохірургії з пилкою для повторної стернотомії (загальна вартість – близько 15 млн грн.). У 2023 році коштом бюджету тергромади придбали ультразвукову діагностичну систему, систему рентгенівську діагностичну пересувну, наркозно-дихальну станцію (вартість – близько 10 млн грн.).

В кардіологічному центрі щорічно лікується 4,5 тисяч хворих стаціонарно і більше 22 тисяч консультується в поліклініці. Виконується понад 1600 оперативних втручань на серці на рік. За 18 років проведено 24 тис оперативних втручань на серці.

В місті спеціалізовану та високоспеціалізовану медичну допомогу населенню області з питань профілактики, діагностики та лікування ВІЛ/СНІДу надає КНП «Черкаський обласний спеціалізований медичний центр» Черкаської обласної ради (далі – КНП «ЧОСМЦ ЧОР»). З 2016 року на базі централізованої лабораторії діагностики ВІЛ-інфекції, вірусних гепатитів, опортуністичних інфекцій КНП «ЧОСМЦ ЧОР» функціонує відділ вірусологічних та імунологічних досліджень, оснащений надсучасним діагностичним обладнанням провідних світових виробників, вартістю 10 млн. грн. Дана лабораторія створена без залучення бюджетних коштів.

З 2014 року на базі комунального закладу "Обласний спеціалізований Будинок дитини" Черкаської обласної ради (загальною потужністю 105 ліжок) діє Центр реабілітації для дітей з органічними ураженнями нервової системи, опорно-рухового апарату та розладами психіки, розрахований на 30 ліжок, у якому проводиться комплексна медична та психолого-педагогічна реабілітація не тільки вихованців Будинку дитини, але й дітей з інвалідністю, які проживають з батьками.

КНП «Черкаський міський пологовий будинок «Центр матері та дитини» протягом 2021 року отримав обладнання майже на 38 мільйонів гривень. Було закуплено понад 60 багатофункціональних ліжок, аналізатори крові, апарати для радіохвильового лікування, мобільні апарати УЗД, та рентгенівську систему.

На базі комунального некомерційного підприємства "Черкаська обласна лікарня Черкаської обласної ради" (далі – обласна лікарня) потужністю 860 ліжок, з метою поліпшення якості надання медичної допомоги хворим ортопедо-травматологічного, нейрохірургічного та неврологічного профілю в період їх реабілітації, у тому числі і пораненим військовослужбовцям у січні 2015 року відкрито відділення відновного лікування на 15 ліжок. Для Черкаської обласної лікарні у 2022 році за державні кошти закупили сучасний ангіорграф. Новітнє обладнання дозволяє проводити не лише рутинні ангіографічні обстеження, але й складні високотехнологічні рентгенівські втручання на серці, головному мозку, магістральних та периферичних артеріях. Також апарат дозволяє виявляти процеси та хвороби, які побачити іншим шляхом не вдається. Крім того у 2022 році в Черкаській обласній лікарні встановили два надсучасні рентгени – операційний і палатний. Апарати такого рівня є лише у кількох закладах країни. Це гуманітарна допомога від компанії Siemens.

З 27.01.2017 розпочав прийом вагітних Черкаський обласний перинатальний центр потужністю 100 ліжок, що функціонує в складі обласної лікарні.

В лютому 2018 року відбулося відкриття реконструйованої операційної урологічного відділення обласної лікарні**,** яка оснащена апаратом – лазерна система контактної літотрипсії. Аналогічних апаратів в українських лікарнях поки що всього два, Черкаси стали третім містом, яке його отримало. Кошти на ремонт і закупівлю обладнання виділили з обласного бюджету. В цілому було потрачено більше 4,3 млн. гривень.

В області функціонує комунальне некомерційне підприємство "Черкаська обласна дитяча лікарня Черкаської обласної ради" потужністю 320 ліжок. На базі закладу діє Центр реабілітації дітей з органічним ураженням центральної нервової системи. 17.09.2012 введено в експлуатацію тренажер „LokomatPro”. За рахунок коштів спеціального фонду кошторису за 2018 рік для комунального некомерційного підприємства "Черкаська обласна дитяча лікарня Черкаської обласної ради" придбано сучасне обладнання, а саме: Томограф комп`ютернй Optima CT 520 (виробник США) вартістю 14650,0 тис. грн.

Отоларингологічні операції на новому сучасному обладнанні відтепер роблять у Першій міській лікарні Черкас. Його придбали за кошти міського бюджету. У отоларингологічному відділенні тепер щодня проводять операції за допомогою ендоскопічної стійки і шейвера німецької фірми KARL STORZ. Це обладнання для проведення функціональної ендоскопічної хірургії синусів (приносових пазух) – FESS. Вона нині вважається найсучаснішим «золотим стандартом» хірургічного лікування хронічних захворювань носової порожнини та приносових пазух. Для проведення якісної діагностики у Першій міській лікарні на початку 2021 року було встановлено рентгенографічну і флюороскопічну систему OPERA T30cs. Новий рентгенапарат дозволив розширити перелік досліджень й знизити рівень

опромінення пацієнтів, а наявність дистанційного управління – і медичних працівників. Система базується на сучасній високочастотній технології, що забезпечує отримання якісних обстежень в усіх сферах радіо діагностики. Рентгенівський комплекс використовують у пульмонології, гастроентерології, радіотерапії, педіатрії, урології, гінекології, екстреній медицині та травматології. На ремонт та закупівлю цього обладнання із міського бюджету було виділено більше 5,5 млн грн.

У Черкасах відкрили нове приймальне відділення екстреної медичної допомоги у КНП «Третя Черкаська міська лікарня ШМД». За рахунок коштів із державного та міського бюджетів на реконструкцію приймального відділення було виділено більше 28 млн грн. За ці кошти здійснена реконструкція приймального відділення з добудовою (бл. 7 млн грн); капітальний ремонт оглядового відділення та облаштування прилеглої території (бл. 2 млн грн); придбане устаткування, меблі й інвентар (бл. 150 тис грн). Крім цього, коштом міського бюджету для відділення придбано медичне обладнання: ангіограф (бл. 15 млн грн), рентгенівську систему стаціонарну (понад 2 млн грн), мобільний рентгенівський апарат (2,5 млн грн), дефібрилятор (360 тис грн). У нових умовах у відділенні здійснюватиметься цілодобовий прийом, невідкладна допомога, повна діагностика й переведення пацієнтів у профільне відділення після встановлення остаточного діагнозу. Лікарі КНП «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги» відтепер можуть працювати на новому обладнанні. Для операційного відділення закладу придбали артроскопічну стійку американського виробництва. 2,3 млн грн. на ці потреби надійшли у якості субвенції з держбюджету. За допомогою астроскопу можна проводити складні оперативні втручання на суглобах: колінних, плечових і дрібних, а також зв’язках. Приміром, оперувати спортивні травми: пошкодження менісків, розриви зв'язок. На рік за допомогою нового обладнання можна буде оперувати до 200 людей з подібними патологіями.

Місто-побратим Бидгощ надав фінансову допомогу місту Черкаси у вигляді цільової дотації у розмірі сто тисяч злотих. За рахунок коштів виділених громадою міста Бидгощ придбано обладнання для КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня», що дозволило суттєво підвищити рівень медичних послуг у закладі та забезпечити найбільш оптимальні та безпечні умови роботи. Ця допомога стала частиною масштабної партнерської підтримки, адже громада Бидгоща також активно приймала черкаських біженців, передавала медикаменти, засоби гігієни та іншу гуманітарну допомогу для жителів міста та українських захисників.

В рамках угоди про побратимство на сьогодні налагоджено співпрацю між медичними закладами міста Черкаси, міста Білефельд та району Штайнфурт. Проводяться регулярно on-line зустрічі та консультації для представників лікувальних закладів міст, організовано навчальні візити для лікарів Черкас до Клініки Білефельд (Klinikum Bielefeld gem. GmbH.), Євангельської клініки Бетель (Evangelisches Klinikum Bethel gGmbH), а також клініки Св. Єлизавети Іббенбюрен району Штайнфурт. 24 черкаські медики різних спеціальностей, серед яких хірурги, травматологи, нейрохірурги та анестезіологи, педіатри, пройшли двотижневе стажування у медичних закладах наших партнерів.

Таблиця 4.7

Заклади охорони здоров’я міської комунальної власності міста Черкаси, станом на 01.01.2026 р.

№ з/п	Заклади охорони здоров'я міської комунальної власності, станом на 01.01.2026 р.	Кількість ліжок станом на 01.01.2026 р., одиниць	Загальна кількість працюючих станом на 01.01.2026 р., осіб	Кількість лікарів станом на 01.01.2026 р., осіб	Кількість середнього медичного персоналу станом на 01.01.2026	Проліковано пацієнтів за 2025р., осіб	Проведено відвідувань за 2025р., осіб
1.	КНП «Перша Черкаська міська лікарня»	355	351	57	149	11053	7478
2.	КНП «Третя Черкаська міська лікарня швидкої медичної допомоги»	905	1114	228	431	35199	109857
3.	КНП «Черкаський міський пологовий будинок «Центр матері та дитини»	120	322	81	124	3627	73220
4.	КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня»	140	176	31	65	4795	12071
5.	КНП «Реабілітаційна оздоровча поліклініка «Астра»	-	109	16	50	-	20993
6.	КНП «Черкаська міська стоматологічна поліклініка»	-	123	41	40	-	44882
7.	КНП «Черкаська міська дитяча стоматологічна поліклініка»	-	43	17	12	-	31483
8.	КНП «Перший Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»	-	125	36	48	-	132305
9.	КНП «Другий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»	-	172	52	73	-	141761
10.	КНП «Третій Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»	-	125	40	55	-	147776
11.	КНП «П’ятий Черкаський міський центр первинної медико-санітарної допомоги»	-	543	173	222	-	380842

5. ГУМАНІТАРНА СФЕРА

Загальний опис

У сучасних Черкасах функціонують заклади дошкільної, шкільної, та позашкільної освіти, причому як державні, так і приватної форми власності. Окрім того в місті присутня велика кількість вищих навчальних закладів різних рівнів. Система дошкільних закладів у місті представлена розгалуженою мережею ясел і дитячих садочків — 53 заклади. Заклади середньої освіти в Черкасах представлені як загальноосвітніми (21 загально-освітня школи), так і спеціалізованими та закладами нового типу (загалом 14), до яких, зокрема, належать ліцеї (фізико-математичний та гуманітарно-правовий), гімназії (3), спеціалізовані школи (8), колегіум — Перша міська гімназія, Міська гімназія № 9 імені О. М. Луценка, Міська гімназія № 31, Черкаський фізико-математичний ліцей, Черкаський гуманітарно-правовий ліцей, Черкаський колегіум «Берегиня», спеціалізовані школи № 3, № 13, № 17, № 18, № 20, № 27, № 28 та № 33. Позашкільні освітні заклади Черкас представлені Центром дитячої та юнацької творчості, Багатопрофільним молодіжним центром, Клубом юних моряків, Центром туризму та спорту краєзнавства, екскурсій та спорту учнівської молоді Черкаської міської ради.

Вищу освіту в Черкасах надає розгалужена система ВНЗ, як державних, так і приватних. До вищих навчальних закладів відносяться:

- Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (ЧНУ) — надає освіту за 47 спеціальностями, зокрема: біологія, економіка, історія та юриспруденція, математика, психологія, інформаційні технології, філологія, фізика, хімія, фізична культура; здійснюється підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів;
- Черкаський державний технологічний університет (ЧДТУ) — надає освіту за спеціальностями: «фінанси», «облік і аудит», «економіка підприємств», «менеджмент організацій», «програмне забезпечення автоматизованих систем», «комп'ютерні системи», «радіотехніка», «прилади точної механіки», «технологія машинобудування», «металорізальні верстати та системи», «промислове та цивільне будівництво», «екологія», «хімічна технологія неорганічних речовин», «прикладна лінгвістика», «економічна кібернетика», «електротехнічні системи електроспрживання», «дизайн», «медичні прилади», «управління проектами»;
- Черкаська філія ПВНЗ Європейський університет;
- Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова;
- Національний університет цивільного захисту України — вищий навчальний заклад системи ДСНС України, який готує рятувальників та пожежників;
- Черкаська медична академія.

Серед закладів фахової передвищої освіти: Комунальний заклад фахової передвищої освіти "Черкаський музичний фаховий коледж ім. С.С. Гулака-

Артемовського Черкаської обласної ради"; Фаховий коледж Приватного закладу вищої освіти "Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова", Черкаський державний фаховий бізнес-коледж, Черкаський кооперативний економіко-правовий фаховий коледж Полтавського університету економіки і торгівлі, Черкаський політехнічний фаховий коледж, Черкаський фаховий коледж харчових технологій та бізнесу, Черкаський фаховий коледж Київського університету інтелектуальної власності та права, Черкаський художньо-технічний фаховий коледж.

Черкаси — значний культурно-освітній центр, тут працюють декілька театрів, обласна філармонія, кінотеатри, численні музеї та заклади культури клубного типу. Черкасці мають змогу відпочивати у міських парках і скверах, відвідувати місцевий зоопарк.

Серед значних музеїв міста виділяються:

- Черкаський обласний краєзнавчий музей — головне зібрання матеріалів і предметів з природи та історії, етнографії, культури і сучасності Черкащини, один із найбільших краєзнавчих музеї держави; - Музей «Кобзаря» Тараса Шевченка — єдиний у світі музей, присвячений одній книжці;
- Черкаський художній музей — великий музей, в якому регулярно проводяться різноманітні виставки різних рівнів;
- Черкаський літературно-меморіальний музей В. Симоненка;
- Черкаський музей українського рушника — створений на початку 1990-х у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. В експозиції міститься понад 500 вишитих рушників кінця XIX — початку XX століть, у першу чергу, з Подніпров'я; ще стільки ж зберігається в запасниках цього унікального музею.

У Черкасах діють Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Т.Г. Шевченка та Черкаський академічний театр ляльок.

У місті працює Черкаська обласна філармонія — створена 11 червня 1955 року. У її складі працюють Черкаський державний заслужений український народний хор (створений у 1957 році), Черкаський малий симфонічний оркестр, Ансамбль народної музики "Росава" (створений 1983 року) та тріо «Вербена» (колектив створено 1983 року).

Відомими музичними колективами Черкас є:

- Камерний хор «Канон» — колектив створений 1991 року як ансамбль духовної музики. Від 1994 працює в складі творчого об'єднання художніх колективів Черкаської обласної ради. У репертуарі хору — доробок вітчизняних та зарубіжних композиторів від XVI століття і до наших днів, твори культової музики, авторські твори, хорові обробки інструментальних творів, а також класичні та авангардні обробки українських народних пісень;
- Капела бандуристів — колектив працює в складі об'єднання художніх колективів Черкаської обласної ради. Капела має у своєму складі колективи так званих «малих форм» — чоловічий квартет, тріо бандуристок «Мальви» та «Черкащанки».

У місті функціонують сучасні кінотеатри — кінопалаци Мультиплекс в ТРЦ «Любава» та в ТРЦ «Дніпро Плаза» та кінотеатр «Україна».

Значним культурним осередком у місті та архітектурною прикрасою Черкас є Палац культури «Дружба народів». В ПК працюють численні культурно-мистецькі і творчі колективи міста. У 2012 році ПК «Дружба народів» було реконструйовано. Відкриття оновленого палацу культури відбулося 8 вересня 2012 року і було приурочено до 50-річчя з дня закладки Черкаського «Азоту». І сам комплекс, і майдан перед ним, є традиційним місцем проведенням різноманітних культурних заходів. Фактично «Дружба народів» є головною сценою (концертним майданчиком) міста й області, на якій виступають всі відомі виконавці України та ближнього зарубіжжя. Окрім того існує декілька палаців та будинків культури: Палац культури ім. Кулика в центрі міста та Палац молоді у південно-західному районі міста.

Упродовж багатьох років місто відоме проведенням численних фестивалів. У Черкасах неодноразово проходили музичні фестивалі — «Через терни до зірок», фестивалі джазової та рок музики «Черкаські джазові дні». Також вже традиційні фестивалі: «Сила Борщу», «Черкаська Масляна», «Іван та Марічка», «Черкаська Смакота», «Полуниця — насолода смаку», Ніч на Івана Купала, Трипільські зорі котрі проходять у Долині Троянд та парку Сосновий Бір.

З 2003 року в передмісті Черкас проводиться традиційний міжнародний байк-фестиваль «Тарасова Гора», який щорічно збирає в перші дні літа до кількох тисяч мотоциклістів з України, та інших країн Європи. Це найчисельніший з мотофестивалів, які проводилися в Україні за останні роки.

Черкаси — спортивне місто, відоме своїми талановитими спортсменами, олімпійськими чемпіонами та призерами престижних спортивних змагань, які представляють Україну на міжнародній арені. В 50—60 роках XX століття в місті вже успішно розвивався спорт — місцеві спортивні колективи здобували свої перемоги в міжнародних змаганнях. Так футбольна команда «Колгоспник» стала чемпіоном України серед аматорів, жіноча гандбольна освітянська команда «Буревісник» стала бронзовим призером Чемпіонату СРСР. На початку 1970-х років широкого розвитку в місті набув веслувальний спорт. На XVIII Літній Олімпіаді в Токіо (1964) Черкаси представили свого першого олімпійського чемпіона — Андрія Хіміча. У 1980—90 роки особливого поширення серед мешканців міста набув волейбол. В результаті було створено чоловічу волейбольну команду «Азот», неодноразового призера волейбольної першості СРСР та переможця кубку з волейболу СРСР, підготовлено 7 майстрів спорту міжнародного класу.

В період 1990—2000 років, жіноча волейбольна команда «Хімволокно-Круг» вигравала Кубок України та займала призові місця у суперлізі Чемпіонату України. Нині успішно виступає міська баскетбольна команда «Черкаські мавпи». У 2018 році Черкаські Мавпи вперше у своїй історії вибороли перше місце у чемпіонаті України з баскетболу – стали переможцями у фінальній серії баскетбольної Суперліги Парі-Матч.

Спортивне життя міста проходить на аренах його спортивних закладів. Це насамперед стадіон «Центральний», водно-спортивна станція, фізкультурно-

оздоровчий комплекс, палаци спорту «Спартак», «Україна», спорткомплекс «Будівельник» (з боксерським рингом), басейни «Астра».

Щороку в Черкасах проводяться понад 200 спортивних заходів, спартакіад, змагань, турнірів, в яких беруть участь до 10 тисяч дітей, молоді та дорослого населення міста й гостей. Серед них:

- змагання на Кубок України з аквабайку — 2008 року проводились при розважальному комплексі «Бочка». У змаганнях брали участь аквабайкери з Черкас, Одеси, Києва, Дніпра;
- змагання на Кубок Кременчуцького водосховища — 2008 року проводились при крейсерському яхт-клубу «Парус». У змаганнях брало участь 27 екіпажів із Світловодська, Кременчука, Черкас та Горішніх Плавнів;
- чемпіонат України з пляжного волейболу — 2008 року проводився на волейбольних майданчиках «Рибка»;
- всеукраїнський фестиваль сучасної хореографії «Весняний вітер» — проводиться навесні в місті з 1997 року, з 2003 року під патронатом міського голови на Кубок черкаського мера.
- чемпіонат України з карате за версією FSKA, який проводить Федерація Фунакоши Шотокан України — і п'ятий чемпіонат проводився в місті 2008 року.
- змагання на Кубок Девіса з тенісу — 2008 року змагання у Другій групі Євро-Африканської Зони проводились на кортах спортивного комплексу «Селена».

Останніми роками в місті з'являються прибічники нових видів спорту. Так, в 2006 році, в Черкасах була заснована обласна федерація бейсболу та софтболу. Хоча вона включає в себе тільки дитячі команди, але вони вже встигли заявити про себе в усій Україні, в 2009 році команді було присвоєно II юнацький розряд. За ініціативи президента федерації в червні 2010 року в місті проходив XI Чемпіонат України з бейсболу серед команд Дитячої Ліги. У 2007 році була створена і Черкаська обласна федерація хокею.

Також у Черкасах потужно розвивається дитячий баскетбол. На сьогодні клуб «Черкаські Мавпи» має шість дитячих команд, які виступають в чемпіонатах України. Це такі команди, як: «Черкаські Мавпи-01», «Черкаські Мавпи-00», «Черкаські Мавпи-99», «Черкаські Мавпи-98», «Черкаські Мавпи-97», та «Черкаські Мавпи-96». Уже зараз перед цими колективами ставлять вагомі завдання в чемпіонатах України та Європейській Юнацькій Лізі. Так, «Черкаські Мавпи-96» тричі поспіль ставали чемпіонами України, а в сезоні 2011—2012 зуміли посісти п'яте місце у Суперфіналі Євроліги.

Освіта

Таблиця 5.1

Навчальні заклади	
Кількість навчальних закладів вищої освіти	6
Чисельність студентів	16673
Кількість закладів фахової передвищої освіти	8
Чисельність студентів	4782
Кількість професійно-технічних навчальних закладів	3
Чисельність учнів	1395
Чисельність педагогічних працівників	345
Кількість денних загальноосвітніх навчальних закладів	43 (35 міської комунальної власності, 8 приватних шкіл)
Чисельність учнів в ЗНЗ всіх форм навчання та власності	28365
Чисельність педагогічних працівників	3409
Кількість постійних дошкільних закладів	53
Чисельність дітей	6623
Кількість педагогічних працівників	2021
Кількість комунальних закладів позашкільної освіти	5
Чисельність дітей у них	6246
Кількість педагогічних працівників	141

Таблиці 5.2

Провідні вищі навчальні заклади міста Черкаси

Назва вузу	Кількість студентів, осіб	Навчальна структура
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	7134	До складу університету входять 8 навчально-наукових інститутів та 2 факультети. Навчально-наукові інститути: - ННІ іноземних мов - ННІ історії і філософії - ННІ економіки і права - ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва - ННІ природничих та аграрних наук - ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я - ННІ української філології та соціальних комунікацій - ННІ фізики, математики та комп'ютерно-інформаційних систем - Психологічний факультет

		- Факультет обчислювальної техніки, інформаційних та управляючих систем
Черкаський державний технологічний університет	4599	Факультети: - Комп'ютеризованих технологій машинобудування та дизайну - Електронних технологій - Інформаційних технологій і систем - Будівельний - Харчових технологій та сфери обслуговування - Економіки та управління - Лінгвістичний - Навчально-науковий центр по роботі з іноземними студентами - Навчально-науковий центр післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки
Приватний заклад вищої освіти "Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова"	621	У структурі Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова функціонують такі кафедри: - Кафедра маркетингу, фінансів, банківської справи та страхування - Кафедра економіки, обліку і оподаткування - Кафедра менеджменту і адміністрування - Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму - Кафедра дизайну. - Кафедра теорії і практики перекладу та іноземних мов - Кафедра інформаційної, бібліотечної, архівної справи та соціально-гуманітарних дисциплін - Кафедра публічного права - Кафедра приватного права
Національний університет цивільного захисту України	1611	- Факультет оперативно-рятувальних сил - Факультет пожежної безпеки - Факультет цивільного захисту
Черкаська медична академія	2141	Напрямки: - Медсестринство - Фармація. Промислова Фармація - Стоматологія - Технології медичної діагностики та лікування
Черкаська філія Приватного вищого навчального закладу "Європейський університет"	567	У структурі філії функціонують дві кафедри: - Кафедра менеджменту та соціально - гуманітарних дисциплін, - Кафедра економіки, фінансів, обліку, математичних та інформаційних дисциплін

Заклади професійно-технічної освіти

Таблиця 5.3

№ з/п	Назва професійно-технічного навчального закладу	Кількість учнів у 2025/2026 навчальному році, осіб	Кількість працівників, осіб	Перелік спеціальностей, до яких здійснюють підготовку у закладі
1.	ДНЗ "Черкаське вище професіне училище"	478	89	"Кухар, офіціант"; "Офіціант, контролер-касир"; "Пекар, кондитер"; "Кухар, кондитер"; "Бармен, майстер ресторанного обслуговування"; "Жилувальник мяса і субпродуктів, виробник мясних напівфабрикатів, продавець продовольчих товарів″; "Оператор лінії у виробництві харчової продукції (перероблення фруктів, овочів, олієнасіння та горіхів); Кухар"
2.	Державний навчальний заклад "Черкаське вище професійне училище будівельних технологій"	267	72	Муляр, маляр, монтажник санітарно-технічних систем і устаткування, лицювальник - плиточник
3.	Державний навчальний заклад "Черкаський професійний автодорожній ліцей"	650	184	Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів

Заклади культури

Таблиця 5.4

Позашкільні навчальні заклади та мистецькі школи м. Черкаси

№ п/п	Позашкільні навчальні заклади	Кількість осіб укомплектовано у 2025/2026 навчальному році
1.	ЗПО "Центр дитячої та юнацької творчості" ЧМР	3668
2.	Заклад позашкільної освіти "Центр туризму, краєзнавства, екскурсій та спорту учнівської молоді" Черкаської міської ради	322
3.	Заклад позашкільної освіти " Багатопрофільний молодіжний центр" Черкаської міської ради	1517

4.	Заклад позашкільної освіти "Клуб юних моряків" Черкаської міської ради	134
5	Заклад позашкільної освіти "Міська станція юних техніків" ЧМР	605
	Мистецькі школи	**Кількість учнів у 2025-2026 навчальному році, осіб**
6.	Черкаська дитяча музична школа № 1 ім. М.В. Лисенка	621
7.	Черкаська дитяча музична школа № 2	510
8.	Черкаська дитяча музична школа №3	307
9	Черкаська дитяча школа мистецтв	825
10	Черкаська дитяча школа мистецтв ім. Валентина Талаха	540
11	Черкаська дитяча художня школа ім. Данила Нарбута	506

Таблиця 5.5

Міські заклади культури

№ п/п	**Назва закладу**	**Кількість осіб, що відвідували заклад протягом 2025 року**
1.	Черкаський міський Будинок культури імені Івана Кулика	65320
2.	Черкаський міський Палац молоді	20450
3.	Черкаський міська централізована бібліотечна система	278229
4.	Черкаський міський археологічний музей Середньої Наддніпрянщини	16397
5.	Черкаський міський зоологічний парк «Рошен»	175758
6.	КП «Кінотеатр «Україна»	30735

Найвизначніші пам'ятки

Таблиця 5.6

Кількість пам'яток	**Одиниць**
історії	22
археології	22
монументального мистецтва	23
архітектури	8

Фізкультура і спорт

Таблиця 5.7

Спортивні об'єкти:	Кількість, од.
Стадіони	2
Спортивні зали	72
Спортивні майданчики	142
Фізкультурно-оздоровчі центри	3
Стрільбища, тири	18
Плавальні басейни	4
Тренажерні зали	37
Інші спортивні споруди	50

Таблиця 5.8

№ з/п	Спортивні об'єкти	Середньомісячне число осіб, які використовують об'єкт	Кількість працівників/тренерів, осіб
1.	Комплекс будівель КДЮСШ «Спартак» ЧМР за адресою вул. Чорновола 54/1	312	27
2.	Фізкультурно-оздоровчий комплекс ДЮСШ «Дніпро-80» Черкаської міської ради	4664	32
3.	КП «МСК «Дніпро»	9450	177
4.	КП «Спортивний комплекс «Будівельник»	5659	23
5.	Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «Вікторія» Черкаської міської ради	584	44
	Зал боксу, вул. С.Кішки, 189/1	405	2
	Зал боксу, вул. П.Дорошенка, 5	513	1
	Зал важкої атлетики, вул. В.Чорновола, 162/3	621	2
	Зал дзюдо, вул Благовісна, 170	1296	5
6.	Комплексна дитячо-юнацька школа № 2 Черкаської міської ради (велосипедний спорт, фехтування)	85	19
	Стрілецький тир КДЮСШ 2	19	3

6. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Між Черкасами та 14 містами в різних країнах світу підписані угоди про співпрацю та встановлення дружніх побратимських зв'язків. Триває обмін досвідом у багатьох сферах – це і культура, освіта, туризм, охорона здоров'я, економіка та в галузі енергозбереження.

Черкаси з 2012 року приєдналися до європейської ініціативи - Угоди мерів, взявши на себе добровільні зобов'язання підвищувати енергоефективність, нарощувати використання відновлювальних джерел енергії та скоротити власні викиди CO2 щонайменше на 20%, сприяючи, таким чином, розвитку екологічно орієнтованої економіки та підвищенню якості життя. В рамках Угоди Мерів був розроблений «План дій зі сталого енергетичного розвитку міста Черкаси».

Місто постійно бере участь у престижному конкурсі європейських муніципалітетів. За розвиток та поширення ідей європейської єдності та співробітництва Черкаси отримали визнання від Парламентської Асамблеї Ради Європи: Диплом Ради Європи у 2013 році та Почесний Прапор Європи у 2016 р.

Таблиця 6.1

Міста побратими Черкас

	м. Бидгощ, Польща Регулярно відбувається обмін творчими колективами, групами художників, черкаські підприємці брали участь у виставках-ярмарках Бидгоща. Міжнародним партнером Черкаського національного університету є Університет Казиміра Великого з міста Бидгощ.
	м. Гірін, КНР 16 листопада 1995 року підписано угоду про порозуміння міст Черкаси і Гірін, Китайська Народна Республіка.
	м. Мадаба, Йорданське Хашимітське Королівство 2011 року підписано угоду про співпрацю між Черкасами та Мадабою. що передбачає співпрацю міст у різних напрямках: від туристичної сфери до обміну досвідом в галузі енергетики, економіки, промисловості, охорони здоров'я, культури. У залі Черкаської обласної філармонії відбувся концерт за участю Національного ансамблю народних мистецтв Йорданії.
	м. Петах-Тіква, Держава Ізраїль Угода про співпрацю між містами підписана 16 квітня 2010 року З 10 по 16 квітня 2011 року делегація міста Черкаси взяла участь у роботі Міжнародного молодіжного табору - 2011, який проходив в Петах-Тікві.

	м. Руставі, Республіка Грузія 2012 року підписано угоду про встановлення побратимських відносин та співпраці між двома містами. Досягнуто домовленості щодо подальшого розвитку співробітництва в економічній галузі, туризмі, у сфері культури.
	м. Сумгаїт, Азербайджан З метою розвитку дружби та співробітництва між народами Азербайджанської Республіки та України, зміцнення економічних зв'язків 3 вересня 2003 р. була підписана безстрокова угода про відновлення дружніх побратимських зв'язків між містами Сумгаїт та Черкаси.
	Район Ванчжоу, КНР 2003 року у Черкасах підписана угода про споріднення району Ванчжоу, Китайська Народна Республіка і Черкаси. Налагоджено партнерські стосунки між Першою міською гімназією Черкас та середньою школою № 2 району. Ванчжоу. У 2011 року було підписання Програми дружнього обміну на 2011-2015 роки та участь у VIII міжнародній виставці садівництва «Чунцін EXPO», де Черкаси презентували свій проект ландшафтного дизайну.
	м. Кушадаси, Туреччина У листопаді 2018 року відбувся офіційний візит делегації Черкас до турецького міста Кушадаси. Обговорювались питання підписання угоди про дружбу та співробітництво між містами та можливі напрямки співпраці. Також черкаська делегація, взяла участь у відзначенні 95-ої річниці заснування Турецької Республіки. Угоду про встановлення побратимських відносин між двома містами підписано 19 березня 2019 року. У травні 2019 року Черкаси відвідала делегація освітян з міста Кушадаси. Метою такого візиту стало налагодження дружніх, партнерських стосунків між містами, а також обмін педагогічним досвідом та культурною спадщиною.
	м. Фергана, Узбекистан Підписання угоди про співпрацю між Черкасами та Ферганою відбулося в межах відзначення Дня міста Черкаси, 14 вересня 2019 року. Угода передбачає розвиток співпраці у сфері розвитку економіки, розширення співпраці бізнесу, зокрема переробної галузі, легкої промисловості, аграрної та агрохімічної галузі, туризму, ЖКК, енергозбереження та розвитку альтернативних джерел енергії, охорони здоров'я, реалізації освітніх та культурних проектів та обмінів; реалізації спільних міжнародних проектів.
	м. Ечміадзин, Вірменія Угоду про про встановлення побратимських відносин та співпрацю підписано 8 жовтня 2021 року під час візиту міського голови Черкас Анатолія Бондаренка до м. Ечміадзина. З боку Черкас документ підписав міський голова Анатолій Бондаренко, з іншої сторони – мер міста Ечміадзин Діана Гаспарян. Підписання угоди дасть поштовх для втілення спільних

	перспективних проектів у сфері розвитку економіки й туризму, розширення співпраці бізнесу (переробної, аграрної і хімічної галузей, легкої промисловості), обміну досвідом з благоустрою міських територій, у сфері охорони здоров'я та медичних послуг.
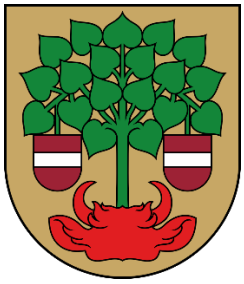	**м. Валмієра, Латвія** Підписання угоди про співпрацю між містами Черкаси та Валмієра відбулося в межах відзначення Дня міста Валмієра. Угоду про встановлення співробітництва між містами підписали 22 липня 2022 року, за участю Надзвичайного і Повноважного Посла України в Латвії Олександра Міщенка, голова ради Валмієрського краю Яніс Байкс і заступниця міського голови Черкас Анастасія Чубіна. Угода передбачає прагнення обох міст зміцнити існуючі дружні відносини між Валмієрою та Черкасами з метою розвитку та зміцнення довгострокових економічних, науково-технічних, культурних зв'язків, встановлення порозуміння між мешканцями двох міст.
	м. Білефельд, Німеччина Під час візиту до німецького міста Білефельд 11 травня 2023 року міський голова Черкас Анатолій Бондаренко та бургомістр Піт Клаузен підписали угоду про встановлення солідарного партнерства та майбутньої співпраці. Документ передбачає зміцнення економічних, наукових і технічних, культурних зв'язків між громадами міст. За час візиту представники черкаської делегації відвідали комунальне підприємство Stadtwerke Bielefeld, ознайомилися з роботою електростанції на дровах, домовилися про координацію із лікарями міста Білефельд, та зустрілися із біженцями із України, які знайшли прихисток у Німеччині.
	Район Штайнфурт, Німеччина Місто Черкаси підписало угоду про встановлення солідарного партнерства із районом Штайнфурт (Німеччина). Цим закріпили дружні відносини, які склалися між Черкасами та Штайнфуртом. Угода була підписана 9 травня 2024 р. у рамках проведення Другого міжнародного саміту міст та регіонів у Києві, участь у якому взяли представники 18 країн, а також представники центральної та місцевих влад України.
	м. Малмсбері, Великобританія У Черкаській міській раді 23.08.2024р. відбулося онлайн-підписання Угоди про встановлення дружніх відносин та співпрацю з англійським містом Малмсбері. У ній взяли участь Черкаський міський голова Анатолій Бондаренко, заступники міського голови Анастасія Чубіна, Марина Гаркава та Віктор Беззубенко, секретар Черкаської міської ради Юрій Тренкін, директори департаментів економіки та розвитку Ірина Удод, освіти та гуманітарної політики Богдан Бєлов, працівники мерії. Разом з мером Філом Екстоном та іншими представниками тамтешньої місцевої влади вони обговорили перспективи співпраці.

Пріоритетом роботи влади Черкас є стандарти і принципи, якими керуються Рада Європи і Європейський Союз. Підтвердженням цього є проекти, які вже були втілені містом. Зокрема, Черкаська міська рада є активним учасником і партнером міжнародних та Європейських організацій. Протягом останніх років у місті реалізовувались ряд проектів за участі міжнародних організацій

Таблиця 6.2

Назва проекту	**Опис проекту, включає позначення донорів**	**Період**	**Загальний обсяг інвести-цій**
1.Проект з модернізації системи теплопостачання на КП Черкаситепло-комуненерго»	Європейський Банк Реконструкції і Розвитку. Опис дій в межах проекту: - встановлення котла на біопаливі потужністю 2,5 Мвт.; - технічне переоснащення трьох котелень з заміною котлів на сучасні жаротрубні котли, потужністю 12 Мвт. кожен; - встановлення попередньо ізольованих труб на 17,4 км тепломереж у двотрубному виконанні; - встановлення 109 ІТП у 103 житлових будинках; - встановлення трьох когенераційних машин 1,2 Мвт електричної потужності кожна.	2008-2014	11200000 євро
2.«Модернізація водопровідних та каналізаційних насосних станцій КП «Черкасиводо-канал»	Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Опис дій в межах проекту: - Модернізація двох головних каналізаційних та семи районних каналізаційних насосних станцій". - Модернізація трьох водопровідних насосних станцій.	2009-2014	10880050 дол. США
3.«Реконструкція мереж водовідведення, впровадження автоматизованої системи управління та будівництво очисних споруд промивних вод на Дніпровській водоочисній станції»	Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Опис дій в межах проекту: - Реконструкція головного каналізаційного колектора по вул.Чигиринській в м.Черкаси; - Реконструкція дільниці головного каналізаційного колектора по вул.Гоголя від вул.Різдвяної до вул.Добровольського в м.Черкаси; - Впровадження автоматичної системи управління технологічними процесами з використанням SCADA	з 2016 року і по цей час	12339772 дол. США
4.Проект оптимізації муніципальної стратегії модернізації енергетичних мереж міста Черкаси та організація децентралізованого франко-українського співробітництва в галузі енергетики. (За сприяння Посольства Франції в Україні).	Посольство Франції в Україні. В рамках підписаного 07.11.2015 між Посольством Франції в Україні та Черкаською міською радою меморандуму, в Черкасах був реалізований спільний проект в енергетичному секторі - «Зелене місто – Черкаси». Проект включав до свого складу: - Оцінку енергетичної ситуації в муніципалітеті та розробку плану сталого енергетичного розвитку (ПСЕР). - Аудит 6 секторів, що покриваються інструментарієм TRACE (муніципальні будівлі, муніципальний транспорт, вуличне освітлення, тепло та енергія, вода та стічні води, тверді побутові відходи). - Підтримка в перетворені ПСЕР на конкретні проекти для сталого переходу. - Вибір флагманського проекту За результатом роботи над проектом «Зелене місто – Черкаси», був представлений комплексний звіт, який дав оцінку поточній ситуації в енергетиці та сталому розвитку міста, та рекомендації з оглядом технічної модернізації систем та менеджменту, для подальшої розробки плану дій міста. Також, для послідуючої реалізації, був відібраний Проект з комплексної оцінки сфери поводження з відходами у місті Черкаси.	2015-2016	65000 євро
5.Інвестиційний проект з термомодернізації освітніх бюджетних закладів міста (гімназія №9, ЗОШ №21, ЗОШ№26)	Північна Екологічна Фінансова Корпорація НЕФКО. У закладах освіти міста, в яких реалізується проект: - Утеплено фасадів – 2176 м2; - Замінено дерев'яних вікон на енергозберігаючі - 2634 м2;	2015-2018	9120000 грн.
6.Проект «Місцеві ініціативи задля стабільної України (Link)	Регіональний Центр для Центральної та Східної Європи (РЕЦ). Черкаси брали участь в реалізації проекту «Місцеві ініціативи задля стабільної України (Link)», основні умови якого передбачали проведення ряду тренінгів для представників міської ради та реалізацію пріоритетного муніципального енергоефективного проекту.	2016-2017	-

7.Проект з дослідження модернізації системи поводження з відходами у м. Черкаси	Фінансувався за рахунок гранту Французької Республіки. В результаті реалізації проекту компанією BETEN INGENIERIE представлено техніко економічне обґрунтування, бізнес-план та варіанти фінансування впровадження модернізованого міського комплексу з управління відходами.	2016 – 2017 рік	500000 євро
8.Партиципаторний бюджет - можливості для підвищення громадської активності і встановлення належного партнерства з органами влади	Міжнародна громадська організація «Фундація українсько-польської співпраці ПАУСІ». Черкаси одне з «пілотних» міст, що залучені до проекту Фундації ПАУСІ «Партиципаторний бюджет – можливості для підвищення громадської активності». Згідно ідеї партиципаторного бюджету мешканці міста приймають активну участь в облаштуванні територій на яких проживають. Проведення навчань, тренінгів, ознайомчих візитів	2015 рік	70000 грн.
9.Співпраця з містом - побратимом Бидгощ (Польща)	Мерія міста Бидгощ. Обмін досвідом та ознайомчі візити щодо вивчення досвіду стратегічного планування, функціонування міських комунальних підприємств, впровадження транспортної реформи, діяльності служб із утримання доріг, вирішення проблеми твердих побутових відходів. Проведення спільних заходів у сфері освіти та культури.	2010 рік і по цей час	-
10.Партисипативна демократія та обґрунтовані рішення на місцевому рівні в Україні	Черкаси стали одним з 10-ти учасників проекту, що реалізувався Асоціацією міст України спільно з Норвезькою асоціацією місцевих і регіональних влад за фінансування та підтримки МЗС Норвегії, націленого на підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування у сфері місцевих фінансів. В рамках даного проекту у м.Черкаси в 2018 році було створену робочу групу, яка працює над вирішенням таких завдань, як забезпечення відшкодування витрат за лікування мешканців інших територіальних громад, переведення окремих закладів на самоокупність, впровадження інноваційних технологій на вторинному рівні надання медичної допомоги, впровадження Концепції паркування транспортних засобів на території м.Черкаси.	2018 рік і по цей час	-
11.Енергоефективність у громадах ІІ	В рамках Механізму Підтримки послуг з енергоефективності для громадських будівель проекту «Енергоефективність у громадах ІІ», який реалізується компанією «Deutsche Gesellschaftfür Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» за дорученням Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). заклади охорони здоров'я, підпорядковані Департаменту охорони здоров'я та медичних послуг Черкаської міської ради долучилися до конкурсу щодо проведення термографічного обстеження будівель лікарень, оголошеного у жовтні місяці 2019 року. Умови конкурсного відбору: - безкоштовне виконання термографічного обстеження обраних закладів; - обстеження буде виконано у період з листопада 2019 по лютий 2020 року; - закладам будуть передані звіти з термографічного обстеження із наданням рекомендацій. З метою участі у конкурсі 6 закладів охорони здоров'я міста Черкаси подали оформлені заявки. За результатами конкурсного відбору для реалізації заходів проекту відібрано приміщення КНП «Перша Черкаська міська лікарня» та КНП «Черкаська міська дитяча лікарня». Проведено протягом лютого 2020 року термографічне обстеження будівель КНП «Перша Черкаська міська лікарня» та КНП «Черкаська міська дитяча лікарня». Станом на 01.05.2020 року надано звіт з термографічного обстеження комплексу будівель КНП «Перша Черкаська міська лікарня».	2019 – 2020 роки	-

12. Європейська енергетична відзнака (ЄЕВ)	З 2019 року і по 2022 роки, в рамках Програми Швейцарського бюро співробітництва в Україні при посольстві Швейцарії в Україні, Черкаси стали учасником проекту «Європейська енергетична відзнака» (ЄЕВ). Проект реалізовано за фінансової підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (БЕСО) та спрямований на розвиток стійкої енергетичної політики та міський розвиток шляхом раціонального використання енергоресурсів та збільшення частки відновлювальних джерел в енергетичному балансі міста. Місто пройшло аудит досвідченим міжнародним аудитором з ЄЕВ, розробило проект плану активних дій на найближчі 4 роки, а також отримало фінансову допомогу в межах 20000 швейцарських франків на впровадження заходу для покращення енергоефективності і/або використання поновлюваної енергії. Реалізовано відібраний для співфінансування проект «Еко-скверу «Квітковий». На земельній ділянці площею 603 м.кв, яка надана міською радою в постійне користування КП «Черкаські ринки» ЧМР», реалізовано проєкт створення «Еко-скверу «Квітковий». Метою проєкту була ідея реалізувати екологічний демонстраційний проєкт і застосуванням новітніх, енергоефективних та екологічних стандартів, що впроваджуються в наше повсякденне життя. На території Еко-скверу проведено благоустрій: роботи з озеленення, створено систему поливу. Зокрема висаджено: понад 30 дерев (Туя західна «Smarad», Клен «Globosum», Катальпа) і велику кількість декоративних рослин та квітів (Лаванда, Барбарис, Спірея, Роза Alba A) а також газонну траву. Для економії енергоресурсів було прийнято рішення щодо влаштування 5 ліхтарів з сонячними панелями та 5 новітніх лавок з сонячними панелями і USB портами для підзарядки гаджетів. Орієнтовно за рік буде акумульовано сонячної енергії та перетворено її на електричну в кількості 3744 кВт*год. Освітлення скверу виконано за допомогою LED лампочок (з одинадцятьма різними концепціями). Загальне споживання енергії складає 586 Вт*год. На території Еко-Скверу організовується проведення різноманітних просвітницьких заходів, презентацій та інших івентів.	2019 - 2022 роки	20000 швейцарських франків
13. Цільова дотація від міста побратима Бидгощ	Місто побратим Бидгощ надав фінансову допомогу місту Черкаси у вигляді цільової дотації у розмірі сто тисяч злотих. За рахунок коштів виділених громадою міста Бидгощ придбано обладнання для КНП «Черкаська міська інфекційна лікарня», що дозволило суттєво підвищити рівень медичних послуг у закладі та забезпечити найбільш оптимальні та безпечні умови роботи.	2023 р.	100000 злотих
14. «Покращення цивільного захисту в муніципальному партнерстві з Україною»	У 2023-2024 рр Черкаси спільно з районом Штайнфурт (Німеччина) в рамках програми фінансування, організованій Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини взяли участь у проєкті «Покращення цивільного захисту в муніципальному партнерстві з Україною». Черкаська міська рада разом з районом Штайнфурт подала заявку на участь у проєкті: «Покращення цивільного захисту» в муніципальному партнерстві з Україною» і отримала від Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) протягом 2024 року два Пакети підтримки загальною сумою в 110 000 євро: – Пакет «Підтримки молоді» (обладнання 3-х класних кімнат на 26 учнів включно з меблями, ноутбуками, смартбордами, ігровим майданчиком); – Пакет «Підтримка молоді / Продовольче забезпечення» (обладнання для шкільної кухні на близько 500 студентів, включно з пароконвектоматами, газовими плитами, холодильником, паровими машинами для приготування їжі, плитами гриль, меблями та ін.).	2023-2024 рр	110000 євро

З перших днів повномасштабного вторгнення Росії в Україну активно проводиться контактування з містами-побратимами, міжнародними організаціями та дипломатичними установами з метою інформування міжнародної спільноти щодо ситуації у країні та залучення гуманітарної допомоги для забезпечення потреб місцевого населення, переміщених осіб, які прибули до Черкас з інших регіонів України внаслідок воєнних дій, та захисників України усім необхідним. Незважаючи на важкі часи для нашої країни, Черкаська громада отримує підтримку і прояви солідарності від громад Європейського Союзу і за час війни знайшли надійних партнерів. Зокрема вже під час війни підписано угоди про співпрацю з громадами міста Валмієра (Латвійська Республіка), міста Білефельд (Федеративна Республіка Німеччина) 9 травня 2024 року підписано Угоду про встановлення солідарного партнерства та співпраці між районом Штайнфурт (Федеративна Республіка Німеччина) та містом Черкаси (Україна), а 23 серпня 2024 року підписано Угоду про встановлення дружніх відносин та співпраці між містом Малмсбері (Англія) та містом Черкаси.

В рамках угоди про співпрацю налагоджено співробітництво між навчальними закладами Черкас та Валмієри (Латвійська Республіка), зокрема між Черкаською спеціалізованою школою І-ІІІ ступенів № 33 ім. В. Симоненка та найбільшою школою міста Валмієра Valmieras Viestura Vidusskola. У липні 2024 року учні шкіл-партнерів взяли участь у Програмі молодіжного обміну для українських та латвійських дітей, міжнародному таборі «Літо для всіх дітей», який відбувся у місті Валмієра. Протягом перебування у таборі школярі брали участь у різноманітних майстер-класах, спортивних змаганнях, творчих заняттях, відвідали визначні міста Латвії та практикували англійську мову з однолітками.

У 2024 році у місті Черкаси продовжували активно розвивати співпрацю з міжнародними організаціями та партнерами, що сприяло зміцненню соціально-економічного потенціалу громади навіть в умовах війни.

В рамках проєкту енергетичної безпеки, що фінансується Агенством США з міжнародного розвитку (USAID), у 2024 році продовжено співпрацю з компанією Tetra Tech ES, яка є виконавцем щодо надання міжнародної технічної допомоги для забезпечення споживачів послугами з теплопостачання, зокрема надання обладнання, устаткування, матеріалів тощо. В рамках співпраці КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» вже отримало будівельну техніку, п’ять когенераційних машин та інше обладнання. У 2024 році за програмою підтримки USAID (енергетична безпека України) підприємством додатково встановлено ще шість когенераційних машин. Завдяки цьому підприємство генерує електроенергію як для власного використання, так і може частково забезпечувати енергетичні потреби міста. Проводиться модернізація у напрямку розвитку децентралізованої розподіленої генерації. Після проведеної у травні 2025 року перевірки використання раніше переданого обладнання Агентство США з міжнародного розвитку USAID підтвердило продовження фінансування проєктів КП Черкаситеплокомуненерго. Черкаси й надалі будуть отримувати в якості допомоги обладнання від USAID для підсилення енергетичної стійкості.

У жовтні 2024 року Черкаська міська рада та КП "Черкасиелектротранс" підписали угоду з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) про підготовку кредитного фінансування на суму 15 млн євро на строк до 13 років. Кошти планується використати для придбання до 45 нових тролейбусів та модернізації тролейбусної контактної мережі.

У 2023 році за кошти бюджету територіальної громади та завдяки допомозі Черкаської обласної організації Товариства Червоного Хреста України у партнерстві з колегами Канадської організації, завершено реконструкцію колишнього дитсадку (м. Черкаси вул. Кобзарська, 2) у житло для переселенців. Шелтер розраховано на близько 100 людей. У будівлі облаштували 26 блоків сімейного типу з окремими санітарними вузлами, душовими, кімнатами для прийому їжі та спальними кімнатами. Приміщення обладнані необхідними меблями та технікою.

Наприкінці 2024 року проведено перемовини з Благодійною організацією «Благодійний Фонд Мув Юкрейн» щодо співфінансування будівництва соціального житла для внутрішньо переміщених осіб. У 2025 році підписаний Меморандум про взаєморозуміння між Черкаською міською радою та Благодійною організацією «Благодійний Фонд Мув Юкрейн» та опрацьовуються умови договору, предметом якого є будівництво та облаштування соціального житла для проживання ВПО, а саме одного швидкозбірного каркасного багатоквартирного (12 квартир) будинку на території Черкаської громади.

З початку повномасштабної війни розв’язаної росією, з міста-побратима Білефельд (Німеччина) було організовано низку вантажів з допомогою до Черкас. В рамках співпраці з Білефільдом, до міста Черкаси направлено пожежний автомобіль з повним комплектом обладнання для підсилення місцевої рятувальної служби. За сприяння компанії Schüco International KG, Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) та небайдужих громадських організацій з Білефельду Черкасам передали обладнання для підприємств критичної інфраструктури, зокрема 5 потужних генераторів для КП «Черкасиводоканал» та 2 генератори для КПТМ «Черкаситеплокомуненерго». В продовження партнерства налагоджено співпрацю та обмін досвідом між підприємствами водопостачання Черкас та Білефельду. Крім того містом Білефельд передано освітнім закладам міста ноутбуки, два генератори, холодильники та мікроавтобус. Також місто Білефельд передав до нашої громади автомобілі для ремонтних бригад та пожежний автомобіль для КПТМ «Черкаситеплокомуненерго». Було передано дизельний генератор потужністю 40 кіловат для однієї з черкаських шкіл. Крім того владою та мешканцями міста організовано поставки гуманітарної допомоги: речі для військових, медикаменти для лікарні та гуманітарні набори для вимушених переселенців.

В рамках угоди про побратимство на сьогодні налагоджено співпрацю між медичними закладами міста Черкаси, міста Білефельд та району Штайнфурт. Проводяться регулярно on-line зустрічі та консультації для представників лікувальних закладів міст, організовано навчальні візити для лікарів Черкас до

Клініки Білефельд (Klinikum Bielefeld gem. GmbH.), Євангельської клініки Бетель (Evangelisches Klinikum Bethel gGmbH), а також клініки Св. Єлизавети Іббенбюрен району Штайнфурт. 24 черкаські медики різних спеціальностей, серед яких хірурги, травматологи, нейрохірурги та анестезіологи, педіатри, пройшли двотижневе стажування у медичних закладах наших партнерів.

У 2023-2024 рр Черкаси спільно з районом Штайнфурт (Німеччина) в рамках програми фінансування, організованій Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини взяли участь у проєкті «Покращення цивільного захисту в муніципальному партнерстві з Україною». Черкаська міська рада разом з районом Штайнфурт подала заявку на участь у проєкті: «Покращення цивільного захисту» в муніципальному партнерстві з Україною» і отримала від Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) протягом 2024 року два Пакети підтримки загальною сумою в 110 000 євро:
– Пакет «Підтримки молоді» (обладнання 3-х класних кімнат на 26 учнів включно з меблями, ноутбуками, смартбордами, ігровим майданчиком);
– Пакет «Підтримка молоді / Продовольче забезпечення» (обладнання для шкільної кухні на близько 500 студентів, включно з пароконвектоматами, газовими плитами, холодильником, паровими машинами для приготування їжі, плитами гриль, меблями та ін.).

В рамках співробітництва з Черкаською громадою протягом 2022-2023 років Асоціація «ТРІАНГЛЬ ЖЕНЕРАСЬОН ЮМАНІТЕР» надавала психологічну допомогу, допомогу продовольчими і непродовольчими товарами, юридичні консультації, багатоцільову грошову допомогу для підтримки внутрішньо переміщених осіб.

За підтримки Міжнародної організації з міграції, ООН, Червоного Хреста, французьких, польських благодійних фондів та американського благодійного фонду «Нова Україна» залучена допомога на суму майже 7 млн. грн., зокрема це предмети побуту (ковдри, матраци, кухонні набори, сонячні лампи, каністри, термоси, набори постільної білизни, гігієнічні набори, лікарські засоби, одяг, продукти харчування та інше). Для забезпечення місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб від Міжнародного фонду «Відродження» отримано 18 електричних плит та 2 обігрівачі УФО.

У рамках співпраці з громадською організацією GoLocal Черкаська міська громада отримала обладнання для сектору водопостачання. В рамках цієї допомоги на підприємство доставили потужний насос для стічних вод та 7 поворотних затворів діаметром 800 та 1000 мм. Ця запірна арматура буде встановлена для надійного перекриття водогонів, а також на фільтрах Дніпровської водоочисної станції. Це потрібна і своєчасна допомога, адже існуючі засувки вже є застарілими і не підлягають ремонту, бо вони відпрацювали більше 45 років. Це обладнання надійшло від німецьких компаній-спонсорів як гуманітарна допомога. Допомога була надана в рамках міжнародного проекту «Міжнародна платформа для зміцнення партнерств комунальних підприємств у водному господарстві», що

реалізується Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням уряду Німеччини.

Наприкінці 2024 року місто Бидгощ (Республіка Польща) та Асоціація Друзів Бидгоща ініціювали публічний збір коштів та закупили генератор потужністю 50 КВт для міста-побратима Черкаси. Потужний генератор був переданий одній х міських шкіл, що стане важливим ресурсом для забезпечення безперебійного навчального процесу та комфорту учнів навіть у складних умовах.

Завдяки співпраці міської влади та компанії Siemens два електромагнітні витратоміри Siemens Ду-400 покращать роботу КП «Черкасиводоканал». Це сучасне обладнання для точного обліку уже надійшло на підприємство. Встановлять їх на головній каналізаційній насосній станції. Витратоміри дозволять з точністю контролювати обсяги стоків, оптимізувати роботу насосної станції та покращити очисні процеси.

У 2025 році Черкаська міська рада та її комунальні підприємства активно співпрацювали з міжнародними партнерами, провідними міжнародними фінансовими інституціями та європейськими структурами у сферах модернізації міського простору та транспортної системи, енергетичної стійкості, оновлення об'єктів критичної інфраструктури та цивільного захисту.

Міська влада Черкас наразі працює над реалізацією проєкту закупівлі нових тролейбусів для КП «Черкасиелектротранс». Черкаська міська рада та Європейський банк реконструкції та розвитку підписали тристоронню угоду про підготовку до кредитного фінансування 25 жовтня 2024 року.

Рішенням виконавчого комітету Черкаської міської ради від 08.10.2025 №1286 затверджено «Висновок щодо доцільності залучення комунальним підприємством «Черкасиелектротранс» Черкаської міської ради кредиту від Європейського банку реконструкції та розвитку під гарантію Черкаської міської ради для реалізації проєкту «RLF Проєкт модернізації громадського тролейбусного транспорту у м. Черкаси», надалі – Проєкт. Проєкт передбачає залучення 16 мільйонів євро кредитних коштів на закупівлю нових тролейбусів. Також проектом передбачено отримання гранту на 4 мільйони євро — кошти, які місто отримає безплатно.

Планується закупівля 46 сучасних, енергоефективних тролейбусів у двох модифікаціях. Зокрема планується закупівля 12-метрових тролейбусів з автономним ходом до 20 кілометрів. Вони працюватимуть там, де немає контактної мережі, щоб не будувати тягові підстанції Це дасть можливість суттєво розширити маршрутну мережу та забезпечити якісніші пасажирські перевезення. Інфраструктурні заходи включатимуть автоматизацію тягових підстанцій, модернізацію випрямлячів та вимикачів, встановлення автоматичних пантографів. Також, передбачено оновлення 2,1 км контактної мережі та капітальний ремонт покрівлі депо. Заплановано встановлення дахової сонячної електростанції з метою зниження експлуатаційних витрат та викидів. Загалом, реалізація Проєкту дозволить модернізувати систему електричного громадського транспорту м. Черкаси, покращивши її надійність, охоплення та екологічні характеристики.

Загальна інвестиційна вартість Проєкту: 20,2 млн євро. Строки реалізації Проєкту: 13 років.

Джерела фінансування Проєкту:

- кредит ЄБРР на суму до 16 млн. євро,
- співфінансування інвестиційним грантом СФА ЄБРР на суму до 4 млн. євро
- внесок м. Черкаси/ КП «Черкасиелектротранс» у розмірі 0,2 млн. євро.

Рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради від 08.10.2025 №1286 «Про затвердження висновку стосовно доцільності залучення кредиту (позики) під місцеву гарантію для виконання (реалізації) інвестиційного проєкту» та Рішення виконавчого комітету Черкаської міської ради від 01.12.2025 № 1533 «Про надання дозволу комунальному підприємству «Черкасиелектротранс» Черкаської міської ради на укладання господарських угод, вартість яких перевищує 10% зареєстрованого Статутного капіталу підприємства»наведено у Додатку 13.

Кредитний договір між КП "Черкасиелектротранс" та Європейським банком реконструкції та розвитку підписано 03.12.2025.

Два об’єкти критичної соціальної інфраструктури відкрито в Черкасах за підтримки Європейського Союзу та його фінансової установи – Європейського інвестиційного банку (ЄІБ). Реалізовані проєкти зміцнюють систему екстреної медичної допомоги та забезпечують безпечне житло для людей, переміщених унаслідок війни Росії проти України.

- Відкрито нове соціальне житло для тимчасового проживання майже 130 осіб, переміщених унаслідок війни Росії проти України.
- Завершено будівництво Обласного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, який посилить систему екстреної медичної допомоги в Черкаській області.

Нове соціальне житло для внутрішньо переміщених осіб забезпечує тимчасове проживання приблизно 130 мешканців, зокрема людей похилого віку та осіб з інвалідністю. Житло облаштовано після реконструкції та переобладнання двох раніше невикористовуваних комунальних будівель у безпечні й функціональні житлові приміщення. Воно забезпечує необхідну стабільність для сімей, змушених залишити свої домівки через війну, та підтримує їх у відновленні життя. Новозбудований Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Черкаської обласної ради координуватиме роботу служби екстреної медичної допомоги в регіоні та посилить організацію реагування на надзвичайні ситуації. Центр також слугуватиме базою для навчання медичного персоналу та має приміщення для безпечного зберігання запасів медичних матеріалів для екстреної допомоги. Очікується, що в центрі буде створено понад 140 робочих місць. Проєкти було завершено протягом року завдяки фінансуванню ЄІБ у розмірі понад 3,2 млн євро в межах Надзвичайної кредитної програми для відновлення України загальним обсягом 200 млн євро. Програма є однією з трьох спільних ініціатив ЄС та ЄІБ із відновлення, що реалізуються у партнерстві з Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку громад та територій України та органами місцевого самоврядування за технічної підтримки Програми розвитку ООН. Такі проєкти демонструють, як європейська підтримка трансформується у

конкретні результати відновлення на місцях – посилення місцевих сервісів та підвищення безпеки людей, які ними користуються щодня. Для Черкас – це особливий та очікуваний проєкт, який посилює медичне забезпечення, підтримує і жителів, і внутрішньо переміщених осіб, а також створює нові робочі місця.

Черкаси у 2025 році отримали тринадцять комплектів гібридних електростанцій з акумуляторами, для забезпечення критичної інфраструктури електроенергією в період віялових відключень. Такий результат принесла співпраця КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» Черкаської міської ради із Німецьким товариством міжнародного співробітництва GIZ. Ці електростанції дають можливість місту та комунальному підприємству безболісно пройти період віялових відключень. Окрім фізично наданого обладнання, GIZ розробляє для черкаського комунального підприємства план технічного розвитку із детальними проєктними рішеннями щодо переходу на альтернативні види палива. Також GIZ у співпраці з німецькою компанією DIEHL фінансують постачання систем безпровідного промислового зв'язку, які дають можливість в реальному часі знімати показники лічильників теплової енергії з усього міста.

У січні 2025 року Черкаси отримали п'ять когенераційних установок для КП «Черкаситеплокомуненерго». Це важлива гуманітарна допомога, надана Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), загальна вартість якої перевищує 7 мільйонів доларів. Всього в Черкасах вже 18 подібних установок.

В 2025 році у Черкасах продовжувалась активна співпраця з містами побратимами. З початку повномаштабної війни розв'язаної росією, з міста-побратима Білефельд (Німеччина) було організовано низку вантажів з допомогою до Черкас: у жовтні Черкаси отримали вантаж гуманітарної допомоги від міста-побратима - модульний будиночок, медичні ліжка, матраци, спальні мішки та інші необхідні речі. У листопаді та грудні отримано два спеціалізовані автомобілі Iveco Eurocargo для КП «Черкасиводоканал». Спеціалізовані автомобілі призначені для оперативного перевезення великогабаритних матеріалів та обладнання до місць проведення робіт. Забезпечують високу ефективність завдяки вантажопідйомності до 5 тонн. Автомобілі оснащені гідробортами, які піднімають вантажі. Це значно прискорює та спрощує процес завантаження/розвантаження, що є критично важливим для оперативного виконання аварійних та планових робіт.

У 2025 році місто Черкаси спільно з містом Білефельд та районом Штайнфурт вже втретє успішно подали заявку на фінансування від Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) та взяли участь у проєкті «Покращення цивільного захисту в муніципальному партнерстві з Україною», організованому Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини. Оскільки Черкаси зарекомендували себе як надійний партнер Черкаська міська рада отримала підтвердження щодо надання місту Пакетів підтримки, що включають обладнання для реабілітації та догляду за хворими, та спеціально обладнаний мікроавтобус.

КП «Черкасиводоканал» у липні 2025 року увів в експлуатацію два сучасних електромагнітних витратоміри Siemens Ду400, передані компанією Siemens на

безоплатній основі. Нові прилади значно точніші й витриваліші за попередні ультразвукові витратоміри, які потребували постійного обслуговування через складні умови експлуатації. Підтримка від Siemens стала можливою в межах ініціатив компанії з підтримки критичної інфраструктури України.

В рамках Проекту «Забезпечення енергопостачання, підвищення стійкості та сполучення SPARC», фінансованого USAID (урядом США), КП Черкасиводоканал отримано у вересні 2025 року 9 дизельних генераторів. Сума гранту становила 70779,84 дол. США.

Як технічну підтримку від ЮНІСЕФ, КП Черкасиводоканал отримано у липні агрегат насосний з автоматикою. Сума гранту становила 681736,50 грн.

В рамках Проекту «Посилення стійкості міст у сфері життєзабезпечення територіальних громад в Україні», що фінансується та впроваджується Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) від імені Федерального Міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) КП Черкасиводоканал отримано когенераційну установку потужністю 1 МВт. Когенераційна установка встановлена на Дніпровській водоочисній станції для забезпечення теплопостачанням об'єктів ДВС та виробництва електроенергії розподіленої генерації. Підприємством виконані всі необхідні роботи по монтажу та підключенню установки до газорозподільчих мереж, здійснено реконструкцію мереж електропостачання та теплопостачання. Загальна вартість цих робіт склала – 7353029,61 грн. Також підприємством в рамках цього ж проекту у листопаді 2025 року отримано підпірні стінки для захисту когенераційної установки (27шт). Сума гранту становила 967529,07 грн.

У жовтні 2025 року у Києві відбулася зустріч керівництва міста Черкаси із командою технічного супроводу ПРООН та представницею European Investment Bank Вайолейн Сільвестро Фон Камеке. Представники черкаської делегації поінформували про результати реалізації проєкту капітального ремонту будівлі для розміщення внутрішньо переміщених осіб на вул.Чорновола (спільного проєкта ЄІБ та міського бюджету в межах Надзвичайної кредитної програми для відновлення України). Також міський голова Черкас презентував ще два проєкти, реалізація яких є пріоритетною для міста з підтримкою міжнародних партнерів:

- Капітальний ремонт будівлі для ВПО на проспекті Перемоги в Південно-Західному районі Черкас. Тут планується 31 квартирний блок для проживання близько 130 осіб. Орієнтовна вартість – 74 млн грн. Загальна площа об'єкту – 2 400 кв м.
- Капітальний ремонт будівлі спортивно-реабілітаційного комплексу з басейном КП «МСК «Дніпро».

У 2025 році Черкаська міська територіальна громада працювала в умовах повномасштабної війни, зосереджуючи зусилля на підтримці обороноздатності держави, соціальному захисті людей та забезпеченні життєстійкості міста. Пріоритетами діяльності міської влади стали допомога Захисникам і Захисницям України та їхнім родинам, підтримка внутрішньо переміщених осіб, розвиток соціальних, освітніх і медичних послуг. Водночас місто забезпечувало стабільну роботу критичної інфраструктури, житлово-комунального господарства,

транспорту, освіти, культури та спорту, адаптуючи їх до викликів воєнного часу. Важливим напрямом залишалася міжнародна співпраця, яка дозволила залучати гуманітарну допомогу, технічну підтримку та інвестиції для відновлення і розвитку громади. Реалізовані у 2025 році рішення та проєкти стали основою для подальшого зміцнення Черкас як безпечного, соціально відповідального та стійкого міста.